

PATVIRTINTA

Alytaus regiono plėtros tarybos

2023 m. lapkričio 13 d. sprendimu Nr. K-55

**ALYTAUS REGIONO ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO
2021-2027 M. PLANAS**

Turinys

<u>Sąvokos</u>	6
<u>Ivadas</u>	7
<u>1. Esamos atliekų prevencijos ir tvarkymo būklės analizė</u>	9
<u>1.1 Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimas</u>	9
<u>1.1.1 Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimas</u>	9
<u>1.1.2 Poskyrio apibendrinimas</u>	16
<u>1.2 Komunalinių atliekų šaltiniai ir jų tvarkymas</u>	16
<u>1.2.1 Komunalinių atliekų susidarymas</u>	16
<u>1.2.2 Susidariusių komunalinių atliekų tvarkymas</u>	20
<u>1.2.3 Namų ūkiuose sukompostuotos ir pirminio rūšiavimo būdu surinktos atliekos</u>	22
<u>1.2.4 Po rūšiavimo likusios mišrios komunalinės atliekos</u>	32
<u>1.2.5 Poskyrio apibendrinimas</u>	35
<u>1.3 Atliekų prevencijos organizavimas</u>	36
<u>1.3.1 Atliekų prevencijos organizavimas</u>	36
<u>1.3.2 Poskyrio apibendrinimas</u>	38
<u>1.4 Atliekų tvarkymo infrastruktūra</u>	39
<u>1.4.1 Atliekų paruošimo pakartotiniam naudojimui infrastruktūra</u>	41
<u>1.4.2 Pirminio rūšiavimo, paruošimo perdirbti / panaudoti infrastruktūra</u>	41
<u>1.4.3 Antrinio rūšiavimo, paruošimo perdirbti / panaudoti infrastruktūra</u>	50
<u>1.4.3 Atliekų šalinimo infrastruktūra</u>	54
<u>1.4.4 Poskyrio apibendrinimas</u>	55
<u>1.5 Alytaus regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos finansavimas</u>	58
<u>1.6 Nustatytų užduočių įgyvendinimas</u>	61
<u>1.7 Alytaus regiono atliekų tvarkymo 2014-2020 metų plane nustatytų priemonių įgyvendinimas</u>	65
<u>1.8 Stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė</u>	71
<u>2. Atliekų prevencijos ir tvarkymo strategija</u>	74
<u>2.1 Atliekų prevencijos ir tvarkymo tikslai bei uždaviniai</u>	75
<u>2.1.1 Atliekų tvarkymo sektoriui nacionaliniu mastu nustatyti uždaviniai</u>	75
<u>2.1.2 Alytaus regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo tikslai bei uždaviniai</u>	76
<u>2.2 Atliekų prevencijos ir tvarkymo priemonės</u>	80
<u>2.2.1 Atliekų prevencijos ir tvarkymo priemonių planas 2021-2027 m.</u>	80
<u>2.2.2 Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijai</u>	91
<u>2.3 Komunalinių atliekų tvarkymo 2023-2027 m. vertinimas</u>	93
<u>2.3.1 Komunalinių atliekų susidarymo prognozė</u>	93
<u>2.3.2 Komunalinių atliekų prevencija ir pakartotinis naudojimas</u>	95
<u>2.3.3 Biologinių atliekų tvarkymas</u>	96
<u>2.3.4 Pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų tvarkymo ateityje vertinimas</u>	97
<u>2.3.5 Kitų atliekų tvarkymo ateityje vertinimas</u>	98
<u>2.3.6 Po pirminio rūšiavimo likusių komunalinių atliekų tvarkymas</u>	99
	2

<u>2.3.7</u>	<u>Komunalinių atliekų šalinimas</u>	100
<u>2.3.8</u>	<u>Komunalinių atliekų tvarkymo prognozė</u>	100
<u>2.3.9</u>	<u>Poveikio vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžiui vertinimas</u>	103
<u>1</u>	<u>Priedas</u>	106

Lentelės ir paveikslai

1 lentelė. Prie plano rengimo prisidėjusios institucijos, organizacijos ir asmenys	8
2 lentelė. Savivaldybių tarybų sprendimai dėl pavidimo vykdyti atliekų tvarkymo funkcijas ir (ar) užduotis	9
3 lentelė. Komunalinių atliekų vežimo paslaugas teikiantys subjektai	10
4 lentelė. PA tvarkymo paslaugų organizavimo ir finansavimo laikinosios sutartys	12
5 lentelė. Atliekų, kurioms taikomas gamintojo atsakomybės principas, surinkimo ir finansavimo sutartys	12
6 lentelė. Papildančios atliekų surinkimo sistemos Alytaus regione	13
7 lentelė. Alytaus regiono savivaldybių atliekų tvarkymo planus patvirtinantys sprendimai	14
8 lentelė. Alytaus regiono savivaldybių atliekų tvarkymo taisyklės	14
9 lentelė. Komunalinių atliekų susidarymas Alytaus regione 2014-2021 m.	16
10 lentelė. Detali Alytaus regiono komunalinių atliekų sudėtis, 2016-2021 m.	18
11 lentelė. Kompostavimo būdu sutvarkytos atliekos, tonos	21
12 lentelė. Perdirbimui perduotų PA ir AŽ kiekis	21
13 lentelė. Kitos perdirbimui perduotos atliekos	22
14 lentelė. Deginimo įrenginiuose ir kt. panaudotos ir sąvartyne pašalintos atliekos	22
15 lentelė. Pirminio rūšiavimo būdu surinktos bei namų ūkiuose sukompostuotos atliekos, 2014-2021 m.	23
16 lentelė. Pirminio rūšiavimo būdu surinktos bei namų ūkiuose sukompostuotos atliekos, 2014-2021 m.	24
17 lentelė. Atskirai surenkamų PA ir AŽ apimtys pagal surinkimo būdus ir savivaldybes, 2014-2021 m.	25
18 lentelė. Surinktas maisto-virtuvės atliekų kiekis, tonos	27
19 lentelė. Atskirai surenkamų augalinės kilmės ir kt. BSA kiekis pagal surinkimo būdus, 2014-2021 m.	28
20 lentelė. Atskirai surenkamų tekstilės atliekų kiekis pagal surinkimo būdus, 2014-2021 m.	30
21 lentelė. Atskirai surenkamų didelių gabaritų ir kt. atliekų kiekis pagal surinkimo būdus, 2014-2021 m.	31
22 lentelė. Alytaus regione susidariusių bešeimininkių komunalinių atliekų kiekis, tonos	32
23 lentelė. Mišrių komunalinių atliekų kiekis, 2014-2021 m.	32
24 lentelė. Alytaus regione veikiančių taisyklių, nuomos punktų ir kt. skaičius 2023 m.	37
25 lentelė. Alytaus regione taikomos visuomenės švietimo ir informavimo priemonės ir jų sklaidos kanalai	38
26 lentelė. Lietuvos regionų palyginimas regioninės infrastruktūros atžvilgiu	40
27 lentelė. Daiktų keitimosi punktai	41
28 lentelė. Kolektyvinės PA ir AŽ rūšiavimo konteinerių aikštelės, 2023 m.	42
29 lentelė. Atliekų turėtojų aprūpinimas individualiais PA ir AŽ surinkimo konteineriais, 2023 m.	42
30 lentelė. Kolektyvinės MA rūšiavimo konteinerių aikštelės, 2023 m.	43
31 lentelė. Atliekų turėtojų aprūpinimas individualiais MA surinkimo konteineriais, 2023 m.	44
32 lentelė. Kolektyvinių tekstilės atliekų konteinerių kiekis, 2023 m.	45
33 lentelė. Miestų individualioms valdoms išdalintų kompostavimo dėžių skaičius, 2023 m.	45
34 lentelė. Kompostavimo aikštelės, 2023 m.	46
35 lentelė. Rūšiavimo centrai, 2023 m.	48
36 lentelė. Mišrių komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos prieinamumas Alytaus regione	50
37 lentelė. MKA apdorojimas MBA įrenginiuose, tonos	51
38 lentelė. Mineralinės medžiagos, tonos	52
39 lentelė. Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą nuostatai	58
40 lentelė. Vidutinės namų ūkių vietinės rinkliavos išlaidos Alytaus regione, 2021 m.	59
41 lentelė. Atliekų tvarkymo sektoriui 2014-2020 m. nustatyti uždaviniai	61
42 lentelė. Biologiškai skaidžių atliekų šalinimo užduoties įgyvendinimas, tonos	61
43 lentelė. KA perdirbimo ir kt. panaudojimo užduoties įgyvendinimas Alytaus regione, tonos	62
44 lentelė. PA ir AŽ paruošimo naudoti pakartotinai, perdirbimo uždavinio įgyvendinimas, tonos	62
45 lentelė. Kitų VATP nustatytų užduočių įgyvendinimas	62
46 lentelė. Alytaus regiono atliekų tvarkymo 2014-2020 metų plane nustatytų priemonių įgyvendinimas	65
47 lentelė. Alytaus regiono atliekų tvarkymo sistemos SSGG analizė	71
48 lentelė. ES atliekų prevencijos ir tvarkymo užduotys	74
49 lentelė. VATP nustatytos KA tvarkymo užduotys	75
50 lentelė. Atliekų tvarkymo tikslai ir uždaviniai	78

51 lentelė. Atliekų prevencijos ir tvarkymo priemonės	80
52 lentelė. Plano įgyvendinimo vertinimo rodikliai	91
53 lentelė. Alytaus regiono gyventojų skaičiaus pokyčio prognozė	93
54 lentelė. KA susidarymo vienam gyventojui prognozė	94
55 lentelė. Komunalinių atliekų susidarymo prognozė	94
56 lentelė. Susidarančių komunalinių atliekų sudėties prognozė 2023-2027 m.	94
57 lentelė. Komunalinių atliekų atskiro surinkimo prognozė 2023-2027 m.	100
58 lentelė. Vidutinės namų ūkių vietinės rinkliavos išlaidos Alytaus regione	104
1 paveikslas. Alytaus regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizacinė schema	15
2 paveikslas. Komunalinių atliekų susidarymas vienam gyventojui Lietuvos regionuose, 2014, 2021 m.	17
3 paveikslas. Apibendrinta Alytaus regiono komunalinių atliekų sudėtis, 2016-2021 m.	18
4 paveikslas. KA tvarkymo būdų pasiskirstymas Alytaus regione 2014-2021 m.	20
5 paveikslas. Pirminio rūšiavimo, kompostavimo ir MKA apimtys 2014-2021 m.	23
6 paveikslas. Pirminio PA ir AŽ rūšiavimo apimtys lyginant su PA ir AŽ susidarymu, 2021 m.	26
7 paveikslas. Pirminio PA ir AŽ rūšiavimo apimtys lyginant su PA ir AŽ susidarymu	27
8 paveikslas. MKA esančių BSA sudėtis, 2016, 2021 m.	33
9 paveikslas. MKA esančių PA ir AŽ sudėtis, 2016, 2021 m.	33
10 paveikslas. MKA esančių inertinių ir kt. atliekų sudėtis, 2016, 2021 m.	34
11 paveikslas. Kompostavimo aikštelių išsidėstymas Alytaus regione	47
12 paveikslas. Rūšiavimo centrų tinklas (10 km spinduliu) Alytaus regione	49
13 paveikslas. Preliminaraus iš MKA MBA atskirtų AŽ kiekio palyginimas pagal Lietuvos regionus	52
14 paveikslas. MKA panaudojimas po apdorojimo MBA	53
15 paveikslas. BA įrenginiuose apdorotas kitų komunalinių atliekų kiekis	54
16 paveikslas. Alytaus regiono komunalinių atliekų tvarkymo organizavimo schema	57
17 paveikslas. Vidutinės namų ūkių KA tvarkymo išlaidos Lietuvos regionuose, 2021 m.	59
18 paveikslas. Atliekų tvarkymo sistemos finansavimas, 2021 m.	60
19 paveikslas. Rūšiavimo būdu surinktų ir pakartotiniam naudojimui paruoštų, perdirbtų atliekų kiekis	101
20 paveikslas. Pakartotiniam naudojimui paruoštų, perdirbtų atliekų kiekis	102
21 paveikslas. Sąvartyne šalinamų atliekų kiekis	102
22 paveikslas. Vidutinių namų ūkių išlaidų ir pirminio rūšiavimo apimčių santykis	103

Sąvokos

Santrumpa	Reikšmė
AAA	Aplinkos apsaugos agentūra
ARATC	UAB Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras
AŽ	Antrinės žaliavos
BSA	Biologiškai skaidžios atliekos
BPA	Buityje susidarančios pavojingos atliekos
DGA	Didelių gabaritų atliekos
EEĮ	Elektros ir elektroninės įrangos atliekos
ES	Europos Sąjunga
KA	Komunalinės atliekos
LR	Lietuvos Respublika
LRATCA	Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacija
MBA	Mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiai
MKA	Mišrios komunalinės atliekos
NP	Naudotos padangos
PA	Pakuotės atliekos
RC	Rūšiavimo centras
SPAV	Strateginio poveikio aplinkai vertinimas
ARATC	Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras
USAD	Užstato sistemos administratorius
VATP	Valstybinis atliekų tvarkymo 2014-2020 metų planas
VAPTP	Valstybinis atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų planas
VR	Vietinė rinkliava už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą
ŽAKA	Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė

Įvadas

Alytaus regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano tikslas – suderinti Alytaus komunalinių atliekų tvarkymo regiono (toliau – Alytaus regionas) savivaldybių veiksmus, organizuojant komunalinių atliekų tvarkymo sistemas ir steigiant kelioms savivaldybėms bendrus atliekų naudojimo ar šalinimo įrenginius. Alytaus regionas apima Alytaus miesto, Alytaus rajono, Birštono, Druskininkų, Lazdijų rajono, Prienų rajono ir Varėnos rajono savivaldybių teritorijas.

Alytaus regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planas atnaujinąs 2013 m. birželio 12 d. Alytaus regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. 51/6S-148 patvirtintą [*Alytaus regiono atliekų tvarkymo planą 2014–2020 m.*](#), numatant priemones, užtikrinančias Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 patvirtintame [*2021–2030 metų nacionalinio pažangos plane*](#) nustatytų tikslų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. birželio 1 d. nutarimu Nr. 573 patvirtintame [*Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plane*](#) nustatytų uždavinių įgyvendinimą. Šis planas prisidės prie 2023 m. balandžio 5 d. Alytaus regiono plėtros tarybos kolegijos sprendimu Nr. K-19 patvirtinto [*2022–2030 metų Alytaus regiono plėtros plano*](#) 2 tikslo – gerinti gyvenamosios aplinkos tvarumą.

Vadovaujantis [*Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo*](#) nuostatomis, regioninio atliekų tvarkymo plano vykdymo laikotarpis sutampa su [*Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plano*](#) vykdymo laikotarpiu. Alytaus regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planas parengtas pagal [*Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo*](#) ir 2022 m. rugpjūčio 19 d. LR aplinkos ministro įsakymo Nr. D1-274 *Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. gruodžio 16 d. įsakymo Nr. D1-1004 „Dėl Reikalavimų regioniniams ir savivaldybių atliekų tvarkymo planams patvirtinimo“* pakeitimo nuostatas.

Alytaus regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planą sudaro šios pagrindinės dalys:

1. Esamos atliekų prevencijos ir tvarkymo būklės apžvalga;
2. Atliekų prevencijos ir tvarkymo strategija;
3. Atliekų prevencijos ir tvarkymo priemonių planas.

Už *Alytaus regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* rengimą ir įgyvendinimo koordinavimą yra atsakinga Alytaus regiono plėtros taryba ir UAB Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras. Sprendimus dėl *Alytaus regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano* įgyvendinimo įvertinimo ir plano pakeitimų priima Alytaus regiono plėtros taryba, atsižvelgdama į UAB Alytaus regiono atliekų tvarkymo centro ir Alytaus regiono savivaldybių administracijų siūlymus.

1 lentelė. Prie plano rengimo prisidėjusios institucijos, organizacijos ir asmenys

Institucija / organizacija	Pareigos	Vardas, pavardė
UAB Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras	Direktorius	Algirdas Reipas
	Aplinkosauginio ugdymo ir pakartotinio naudojimo padalinio vadovė	Agnė Jučienė
	Aplinkosaugos valdymo ir planavimo padalinio vadovė	Erika Mockevičienė
UAB Smart Continent LT	Direktorius	Andrius Jaržemskis
UAB Othala	Direktorius	Karolis Bliabas

Planui, vadovaujantis [*Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos apraše*](#) numatyta tvarka, atliktas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (toliau – SPAV). Visuomenė bei SPAV subjektai su SPAV rezultatais supažindinti ir informuoti, vadovaujantis 2005 m. liepos 26 d. aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-381 patvirtintu [*Visuomenės informavimo ir dalyvavimo rengiant planus ir programas, skirtas aplinkos oro ir vandens apsaugai bei atliekų tvarkymui, tvarkos aprašu*](#).

1. Esamos atliekų prevencijos ir tvarkymo būklės analizė

Esama atliekų prevencijos ir tvarkymo būklės analizė parengta 2014-2021 m. laikotarpiui vadovaujantis UAB Alytaus regiono atliekų tvarkymo centro, Alytaus regiono savivaldybių, Aplinkos apsaugos agentūros, Valstybės duomenų agentūros bei kitų oficialių šaltinių aprobuotais duomenimis.

1.1 Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimas

1.1.1 Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimas

Remiantis [Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo](#) (toliau – *Įstatymas*) nuostatomis, savivaldybės organizuoja komunalinių atliekų tvarkymo sistemas, būtinas jų teritorijose susidarančioms komunalinėms atliekoms tvarkyti, užtikrina tų sistemų funkcionavimą, organizuoja šiukšlių ir atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, tvarkymą ir administruoja komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimą. Kelios ar visos į komunalinių atliekų tvarkymo regioną įeinančios savivaldybės, didindamos atliekų tvarkymo sistemos efektyvumą, gali bendradarbiauti ir kartu įsteigti juridinį asmenį – komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorių.

2002 m. vasario 18 d., įgyvendinant projektą „Alytaus regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“, jungtinės veiklos sutartimi Nr. 5/44, Alytaus regiono savivaldybės įsteigė UAB Alytaus regiono atliekų tvarkymo centrą (toliau – ARATC), kurio pagrindinis tikslas yra organizuoti skaidrią, žmonėms tarnaujančią ir efektyviai veikiančią atliekų tvarkymo sistemą.

Siekiant efektyvaus regioninės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo Alytaus regiono savivaldybės tarybų sprendimų ir bendradarbiavimo sutarčių pagrindu pavedė ARATC vykdyti dalį [Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymu](#) joms numatytų funkcijų.

2 lentelė. Savivaldybių tarybų sprendimai dėl pavedimo vykdyti atliekų tvarkymo funkcijas ir (ar) užduotis

Savivaldybė	Savivaldybių tarybų sprendimai	Funkcijų pavedimo sutartys
Alytaus m.	2006 m. spalio 26 d. sprendimas Nr. T-196	2007 m. spalio 25 d. sutartis Nr. 169 / SR-1445 2009 m. birželio 22 d. sutartis Nr. 166/SR-738
Alytaus r.	2007 m. lapkričio 29 d. sprendimas Nr. K-199	2009 m. rugsėjo 30 d. sutartis Nr. 274
Birštono	2006 m. gruodžio 4 d. sprendimas Nr. TS-164	2007 m. gruodžio 17 d. sutartis Nr. IS-190/206
Druskininkų	2014 m. lapkričio 28 d. sprendimas Nr. T1-189	2007 m. gruodžio 28 d. sutartis Nr. 26-07-540/210 2014 m. lapkričio 28 d. sutartis Nr. T1-189
Lazdijų r.	2006 m. lapkričio 23 d. sprendimas Nr. T3-270 2021 m. vasario 12 d. sprendimas Nr. 5TS-665	2007 m. rugsėjo 2 d. sutartis Nr. 146
Prienų r.	2007 m. liepos 17 d. sprendimas Nr. 5TS-60	2007 m. lapkričio 20 d. sutartis Nr. 180
Varėnos r.	2007 m. birželio 5 d. sprendimas Nr. T-VI-55	2007 m. rugsėjo 27 d. sutartis Nr. 162

Šaltinis: ARATC

ARATC nepavestas komunalinių atliekų tvarkymo organizavimo bei kt. funkcijas įgyvendina regiono savivaldybės: organizuoja šiukšlių ir atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja tvarkymą, nustato komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimo taisyklės, priima kitus teisės aktus reglamentuojančius komunalinių atliekų tvarkymą bei vykdo atliekų tvarkymo taisyklių, kitų teisės aktų reikalavimų vykdymo kontrolę¹.

[Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo](#) 10 str. nėra perkeltos [Direktyvos 2014/24/ES](#) 12 str. 4 dalies teisės normos dėl horizontalaus, t. y. dviejų savarankiškų (nepavaldžių viena kitai) perkančiųjų organizacijų arba vadinamojo viešo – viešo (*angl. public to public*) bendradarbiavimo bei kelių perkančiųjų organizacijų kontrolės vienos perkančiosios organizacijos atžvilgiu, todėl dalis funkcijų, kurias būtų galima pavesti komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriui, yra įgyvendinamos viešųjų pirkimų būdu pasitelkiant paslaugų teikėjus.

Komunalinių atliekų vežimo funkciją regione įgyvendina LR teisės aktų nustatyta tvarka parinkti atliekų vežėjai. Komunalinių atliekų surinkimas Alytaus regione vykdomas remiantis [Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu dėl minimalių komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kokybės reikalavimų](#) bei *savivaldybių atliekų tvarkymo taisyklių* nuostatomis.

3 lentelė. Komunalinių atliekų vežimo paslaugas teikiantys subjektai²

Savivaldybė	Atliekų vežėjas	Sutartis	Konteineriais			Apvažiavimo būdu ³		
			MKA	MA	ŽA	DGASA	BPA	EEĮ
Alytaus m.	UAB Kauno švara	2020 05 18 Nr. SR-1169(3.9E)	+	+	-	+	-	-
	UAB Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras	2022 06 03 Nr. SR-1281(3.9E)/296	-	-	+	-	-	-
Alytaus r.	UAB Kauno švara	2022 04 19 Nr. 308	+	+	-	+	-	-
	UAB Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras	2022 09 03 Nr. SUT-1079/567	-	-	+	-	-	-
Birštono	UAB Kauno švara	2022 01 10 Nr. 366	+	+	-	+	-	-
	Birštono miesto tvarkymo tarnyba, BĮ	- ⁴	-	-	+	-	-	-
Druskininkų	UAB „Druskininkų komunalinis ūkis“	2015 03 15 Nr. 26-206	+	+	-	+	-	-
		2022 07 11 Nr. 26-491	-	-	+	-	-	-
Lazdijų r.	UAB Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras	2021 02 23 Nr. 5TS-665 ⁵	+	+	+	+	-	-
Prienų r.	UAB Kauno švara	2022 07 02 Nr. 367	+	+	-	+	-	-

¹ Plano rengimo laikotarpiu galiojančio LR atliekų tvarkymo įstatymo nuostatos nenubrėžia aiškių funkcijų pasiskirstymo ribų tarp savivaldybių ir komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriaus.

² Įgyvendinant teisės aktų nustatyta tvarka pavestas komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo funkcijas UAB Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras regiono savivaldybėse vykdo tekstilės atliekų surinkimo ir transportavimo paslaugas.

³ Regione veikia platus rūšiavimo centrų tinklas, kur iš gyventojų nemokamai priimamos EEĮ ir BPA. Šių atliekų kiekis MKA yra nedidelis, todėl laikomasi prielaidos, jog gyventojai jas tinkamai išrūšiuoja, todėl atskiras jų surinkimas apvažiavimo būdu būtų neefektyvus. EEĮ atveju taip pat veikia ir papildančios sistemos.

⁴ Teisės aktų nustatyta tvarka pavestos įgyvendinti funkcijos.

⁵ dėl Lazdijų rajono savivaldybės tarybos 2007 m. liepos 17 d. sprendimo Nr. 5TS-60 „dėl pavedimo vykdyti atliekų tvarkymo funkcijas ir užduotis“ pakeitimo 2021 m. vasario 12 d. Nr. 5TS-665

Savivaldybė	Atliekų vežėjas	Sutartis	Konteineriais			Apvažiavimo būdu ³		
			MKA	MA	ŽA	DGASA	BPA	EEI
Varėnos r.	UAB Prienų butų ūkis	- ⁴	-	-	+	-	-	-
	UAB „Ecoservice projektai“	2020 11 26 Nr. 529	+	+	-	+	-	-
	UAB „Ecoservice“	2021-12-23 Nr. S-320	-	-	+	-	-	-

Šaltinis: ARATC

Alytaus regione surinktos ir apdorotos komunalinės atliekos, kurios nėra galutinai sutvarkomos regioniniuose įrenginiuose - perduodamos teisės aktų nustatyta tvarka parinktiems atliekų tvarkytojams (žr. [1 Priedas](#)).

Įstatyme nustatytas gaminiams ir pakuotėms taikomas gamintojo atsakomybės principas įtvirtina pagrindines gamintojų ir importuotojų atsakomybes. Gamintojai ir importuotojai privalo dalyvauti organizuojant gaminių ar pakuočių atliekų tvarkymą savivaldybių organizuojamose komunalinių atliekų tvarkymo sistemose bei finansuoti šių atliekų tvarkymą. Įstatyme įtvirtintas gamintojų atsakomybės principas taikomas tik pakuočių, elektros ir elektroninės įrangos atliekoms bei baterijoms ir akumuliatoriams, nors į komunalinių atliekų tvarkymo sistemą šiuo metu patenka ir kitų probleminių atliekų srautų, kuriems galėtų būti taikomas gamintojų atsakomybės principas (pvz. tekstilės, baldų atliekos, higienos priemonių atliekos).

Pakuočių atliekų tvarkymo srityje ši Įstatymo nuostata iki 2022 m. buvo įgyvendinama pasirašant bendradarbiavimo dėl savivaldybių komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo, vežimo ir paruošimo naudoti organizavimo sutartis (toliau – *Bendradarbiavimo sutartys*) su gamintojus ir importuotojus atstovaujančiomis organizacijomis. 2022 m. sausio 1 d. įsigaliojus naujai [Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo](#) redakcijai visos Bendradarbiavimo sutartys dėl pasikeitusių teisinių reikalavimų nutrauktos bei pradėtos rengti, derinti ir pasirašinėti naujos sutartys dėl:

- bendradarbiavimo šviečiant ir informuojant visuomenę pakuočių atliekų tvarkymo klausimais;
- pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir finansavimo;
- komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo ir vežimo pakuočių atliekų tvarkytojams paslaugų.

Alytaus regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano rengimo laikotarpiu Įstatymo nuostatos buvo įgyvendinamos laikinųjų pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir finansavimo sutarčių pagrindu.

4 lentelė. PA tvarkymo paslaugų organizavimo ir finansavimo laikinosios sutartys⁶

⁶ 2022 m. spalio 5 d. Aplinkos apsaugos agentūra panaikino VšĮ „Pakuočių tvarkymo organizacija“ pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licenciją, todėl lentelėje pateikiama informacija apie sutartis su pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licencijas turinčiomis gamintojų importuotojų organizacijomis.

Savivaldybė	Organizacija	Atliekų tvarkytojas	Sutartys
Alytaus m.	VšĮ „Žaliasis taškas“	UAB Ekonovus	2013 m. spalio 24 d. sutartis Nr. 188
	VšĮ „Gamtos ateitis“		2015 m. balandžio 24 d. sutartis Nr. 133/91
Alytaus r.	VšĮ „Žaliasis taškas“	UAB Ekonovus	2013 m. spalio 24 d. sutartis Nr. 188
	VšĮ „Gamtos ateitis“		2015 m. balandžio 24 d. sutartis Nr. 133/91
Birštono	VšĮ „Žaliasis taškas“	UAB Ekonovus	2013 m. spalio 24 d. sutartis Nr. 188
	VšĮ „Gamtos ateitis“		2015 m. balandžio 24 d. sutartis Nr. 133/91
Druskininkų	VšĮ „Žaliasis taškas“	UAB Druskininkų komunalinis ūkis	2013 m. rugsėjo 12 d. sutartis Nr. KAS-150
	VšĮ „Gamtos ateitis“		2015 m. balandžio 20 d. sutartis Nr. S-1
Lazdijų r.	VšĮ „Žaliasis taškas“	UAB Ecoservice projektai	2013 m. spalio 29 d. sutartis Nr. T-13-123
	VšĮ „Gamtos ateitis“		2015 m. balandžio 20 d. sutartis Nr. S-1
Prienų r.	VšĮ „Žaliasis taškas“	UAB Ekonovus	2013 m. spalio 24 d. sutartis Nr. 188
	VšĮ „Gamtos ateitis“		2015 m. balandžio 24 d. sutartis Nr. 133/91
Varėnos	VšĮ „Žaliasis taškas“	UAB Ecoservice projektai	2013 m. spalio 29 d. sutartis Nr. T-13-123
	VšĮ „Gamtos ateitis“		2015 m. balandžio 20 d. sutartis Nr. S-1

Šaltinis: ARATC

Įstatyme taip pat nustatyta, kad sudarydami sutartis su savivaldybėmis gamintojai ir importuotojai ar licencijuotos organizacijos gali diegti papildančias atliekų surinkimo sistemas, prioritetą teikdami savivaldybių organizuojamoms komunalinių atliekų tvarkymo sistemoms ir tokiu būdu organizuoti atliekų, kurios susidarė naudojant gamintojų ir importuotojų tiektus Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais gaminius (elektros ir elektroninę įrangą, baterijas ir akumuliatorius, apmokestinamuosius gaminius), tvarkymą.

Atsižvelgiant į tai, kad tam tikros atliekos, kurioms taikomos gamintojo atsakomybės principas, yra surenkamos regioninėje komunalinių atliekų tvarkymo sistemos infrastruktūroje, jos eksploatavimo išlaidos yra dalinai finansuojamos gamintojų ir importuotojų organizacijų, pagal su ARATC sudarytas finansavimo sutartis.

5 lentelė. Atliekų, kurioms taikomas gamintojo atsakomybės principas, surinkimo ir finansavimo sutartys

Organizacija	Sutarties dalykas	Sutarties data	Sutarties Nr.
VšĮ „Elektronikos gamintojų ir importuotojų asociacija“	Sutartis dėl buityje naudojamos elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimo savivaldybių įrengtose didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse ir šių aikštelių eksploatavimo dalinio finansavimo	2018-04-12	Nr. 222
Asociacija „EEPA“	Buityje naudojamos elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimo savivaldybių įrengtose didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse ir šių aikštelių eksploatavimo dalinio finansavimo	2018-03-08	Nr. 89

Organizacija	Sutarties dalykas	Sutarties data	Sutarties Nr.
Autogamintojų ir importuotojų asociacija	Laikinoji sutartis dėl padangų atliekų surinkimo savivaldybių įrengtose didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse ir šių aikštelių eksploatavimo dalinio finansavimo	2017-10-16	Nr. 229
Gamintojų ir importuotojų asociacija	Sutartis dėl gaminių atliekų surinkimo bei visuomenės informavimo ir švietimo	2019-03-13	Nr. 2017/12/18-1/293
UAB Ekobazė	Dėl padangų atliekų surinkimo savivaldybių įrengtose didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse ir šių aikštelių eksploatavimo dalinio finansavimo bei padangų atliekų sutvarkymo	2021-09-10	Nr. 539
UAB Antrinis perdirbimas	Dėl padangų atliekų surinkimo Alytaus regiono savivaldybių įrengtose didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse ir šių aikštelių eksploatavimo dalinio finansavimo	2020-08-17	Nr. 318

Šaltinis: ARATC

Vyriausybės gamintojams ir importuotojams nustatytų elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių ir apmokestinamųjų gaminių užduotims įgyvendinti Alytaus regiono savivaldybėse taip pat diegiamos savivaldybės organizuojamą komunalinių atliekų tvarkymo sistemą papildančios atliekų surinkimo sistemos.

6 lentelė. Papildančios atliekų surinkimo sistemos Alytaus regione

Organizacija	Savivaldybė	Sutarties data	Sutarties Nr.	Sutarties dalykas
Asociacija „EEPA“ sutartys	Alytaus m.	2017-10-16	Nr. 231	Dėl papildančios elektros ir elektroninės įrangos bei baterijų ir akumuliatorių atliekų surinkimo sistemos
	Alytaus r.	2016-05-20	Nr. 99/SUT-281	
	Birštono	2016-02-10	Nr. (11.18)-is-034	
	Druskininkų	2014-01-02	Nr. 26-03 (7.7)	
	Lazdijų r.	2016-04-15	Nr. 89	
	Prienų r.	2016-05-20	Nr. 98(9.28)-D1-2016/318	
	Varėnos r.	2016-05-16	Nr. 10/S-134	

Šaltinis: ARATC

Alytaus regiono savivaldybių veiksmai organizuojant komunalinių atliekų tvarkymo sistemą – planuojami ir suderinami regioninių ir savivaldybių atliekų prevencijos ir tvarkymo planų pagrindu, kaip tai nustato *Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas*. Savivaldybių komunalinių atliekų tvarkymo sistemoms organizuoti savo teritorijose, Alytaus regiono savivaldybių tarybos yra patvirtinusios savivaldybių atliekų tvarkymo planus.

7 lentelė. Alytaus regiono savivaldybių atliekų tvarkymo planus patvirtinantys sprendimai

Savivaldybė	Planus patvirtinantys savivaldybių tarybų sprendimai
Alytaus m.	2013 m. gegužės 30 d. Alytaus miesto savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T-133

Savivaldybė	Planus patvirtinantys savivaldybių tarybų sprendimai
Alytaus r.	2014 m. lapkričio 24 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. K-313
Birštono	2013 m. gegužės 31 d. Birštono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. TS-100
Druskininkų	2013 m. gruodžio 30 d. Druskininkų savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T1-229
Lazdijų r.	2012 m. gruodžio 27 d. Lazdijų rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. 5TS-576
Prienų r.	2013 m. gruodžio 19 d. Prienų rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T3-251
Varėnos r.	2013 m. vasario 5 d. Varėnos rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T-VII-6027

Šaltinis: viešai prieinama informacija

Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimas kiekvienoje Alytaus regiono savivaldybėje detalai reglamentuojamas savivaldybių atliekų tvarkymo taisyklėse.

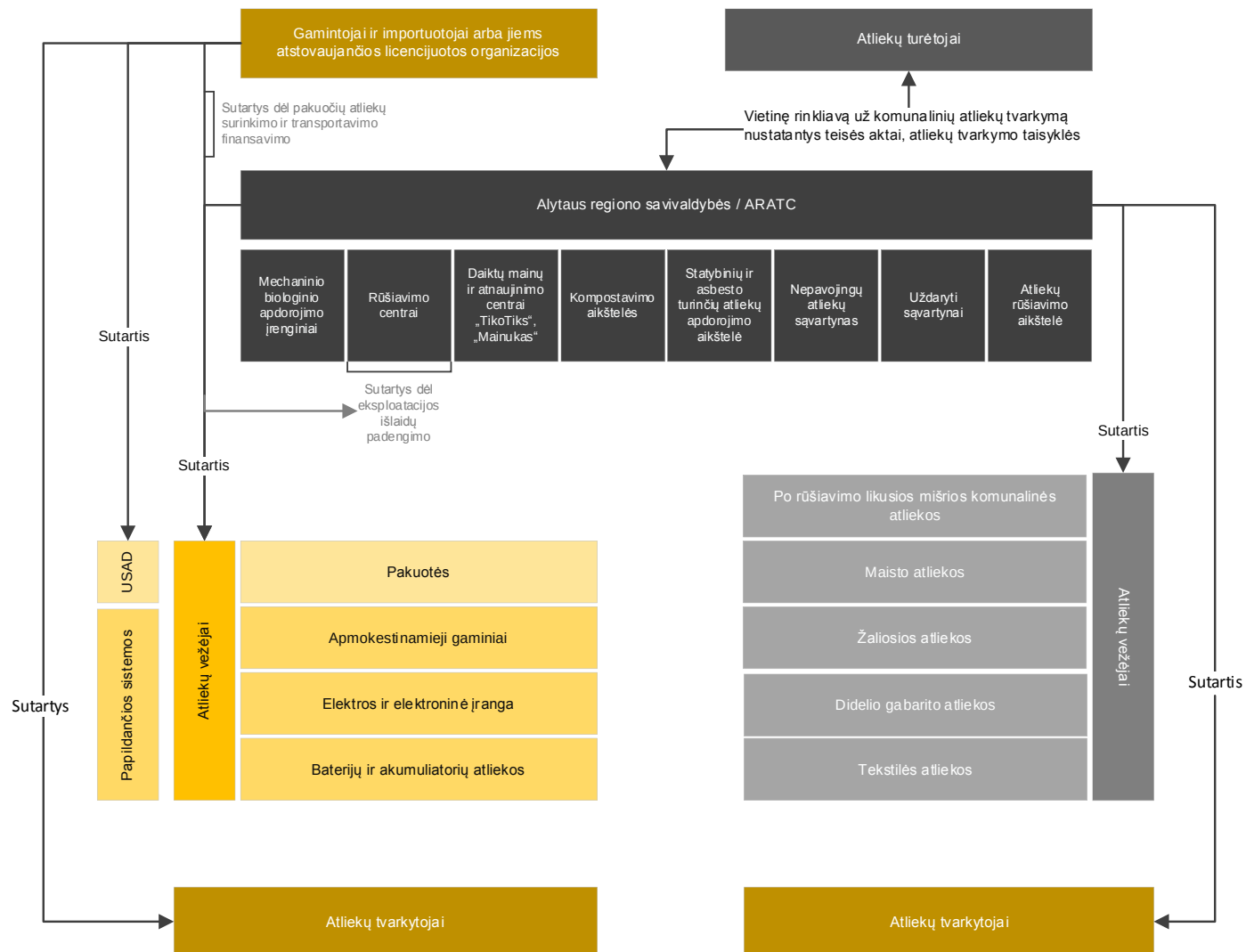
8 lentelė. Alytaus regiono savivaldybių atliekų tvarkymo taisyklės

Savivaldybė	Taisyklės patvirtinantys sprendimai
Alytaus m.	2013 m. birželio 27 d. Alytaus miesto savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T-166
Alytaus r.	2012 m. gruodžio 19 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. K-353
Birštono	2012 m. gruodžio 21 d. Birštono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. TS-230
Druskininkų	2022 m. birželio 29 d. Druskininkų savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T1-110
Lazdijų r.	2013 m. vasario 7 d. Lazdijų rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. 5ts-594
Prienų r.	2012 m. vasario 29 d. Prienų rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T3-58
Varėnos r.	2012 m. gruodžio 27 d. Varėnos rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T-VII-567

Šaltinis: viešai prieinama informacija

Alytaus regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizacinė schema pavaizduota 1 paveiksle.

1 paveikslas. Alytaus regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizacinė schema

Šaltinis: sudaryta autorių

1.1.2 Poskyrio apibendrinimas

Alytaus regione komunalinių atliekų tvarkymo sistema organizuojama remiantis LR teisės aktais, todėl jų trūkumai atliekų tvarkymo sistemos funkcijų pasiskirstymo, vidaus sandorių, gamintojų atsakomybės atžvilgiu riboja visos regiono atliekų tvarkymo sistemos efektyvumą. Teisės aktų nuostatos ribojančios vidaus sandorius neleidžia išnaudoti Alytaus regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriaus potencialo organizuojant komunalinių atliekų tvarkymą, o tai kartu su pilnos gamintojų atsakomybės nebuvimu didina atliekų tvarkymo finansinę naštą regiono gyventojams bei neleidžia pasiekti maksimalios viešosios paslaugos kokybės.

1.2 Komunalinių atliekų srautai ir jų tvarkymas

1.2.1 Komunalinių atliekų susidarymas

Vertinant komunalinių atliekų⁷ susidarymą nagrinėti 2014-2021 m. atliekų kiekių bei 2016-2021 m. komunalinių atliekų sudėties duomenys. Atitinkami laikotarpiai pasirinkti atsižvelgiant į Alytaus regiono atliekų tvarkymo plano 2014-2020 m. taikymo laikotarpį bei egzistuojančių duomenų struktūrą.

2014-2021 m. susidarančių komunalinių atliekų kiekis Alytaus regione išaugo nuo 70,9 iki 79,8 tūkst. tonų. Vidutinis metinis kiekio augimas sudarė 1,7 proc. Birštono, Druskininkų ir Alytaus r. savivaldybėse KA susidarymas augo sparčiau nei likusiose regiono savivaldybėse. Panaikinus Birštono, Druskininkų ir Alytaus r. sav. įtaką, vidutinis bendras likusių regiono savivaldybių KA susidarymo metinis augimas siekė tik 0,7 proc.

9 lentelė. Komunalinių atliekų susidarymas Alytaus regione 2014-2021 m.

Savivaldybė	KA susidarymas, tonos					KA susidarymas 2021 m., kg/gyv.
	2014	2016	2018	2020	2021	
Alytaus m.	22.442	21.052	21.970	21.875	22.774	432
Alytaus r.	9.806	9.956	10.509	11.938	12.724	497
Birštono	1.733	2.789	3.637	3.306	3.004	728
Druskininkų	9.727	10.498	12.199	11.406	12.254	611
Lazdijų r.	7.813	6.917	7.037	7.699	7.943	435
Prienų r.	10.286	10.131	10.766	11.742	12.488	494
Varėnos r.	9.131	8.692	8.473	8.649	8.581	406
Alytaus regionas	70.938	70.036	74.591	76.616	79.769	477

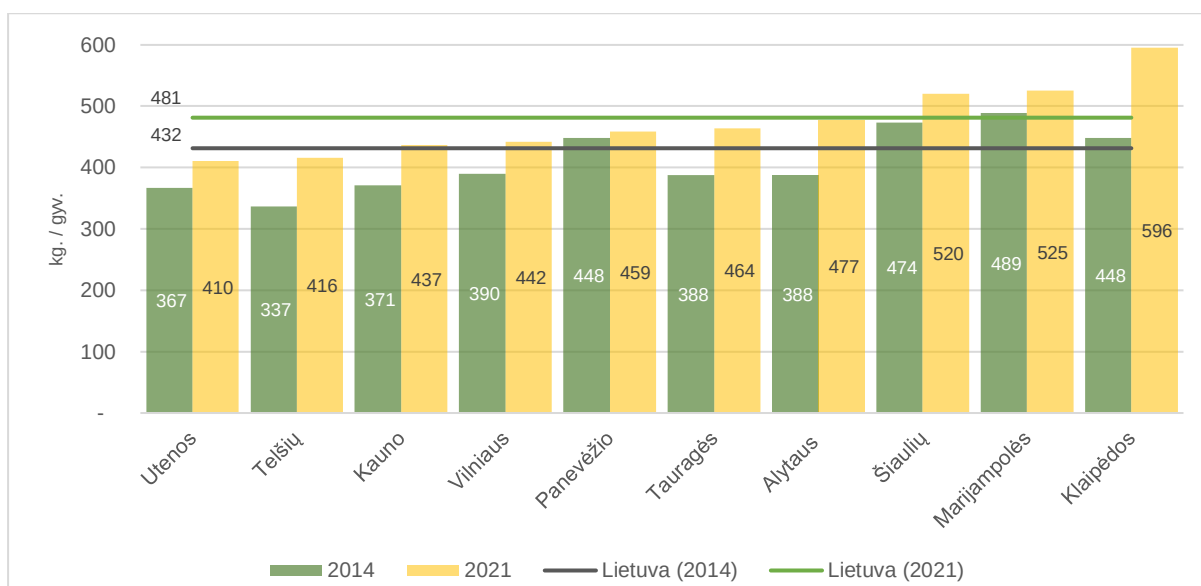
Šaltinis: ARATC

2014-2021 m. Alytaus regione vienam gyventojui susidarančių KA kiekis išaugo nuo 388 iki 477 kg/gyv. ir priartėjo prie šalies vidurkio (481 kg), tačiau neviršijo ES šalių-narių vidurkio (530 kg/gyv.). Remiantis LRATCA pateikiamais statistiniais duomenimis⁸ Lietuvoje 2021 m. daugiau KA vienam gyventojui susidarė Šiaulių, Marijampolės ir Klaipėdos regionuose.

2 paveikslas. Komunalinių atliekų susidarymas vienam gyventojui Lietuvos regionuose, 2014, 2021 m.

⁷ Komunalinių atliekų apibrėžimas nustatytas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2018/851

⁸ Lietuvos regionuose taikomi skirtingi KA apskaitos principai gali iškraipyti statistiką ir neatspindėti realios situacijos.

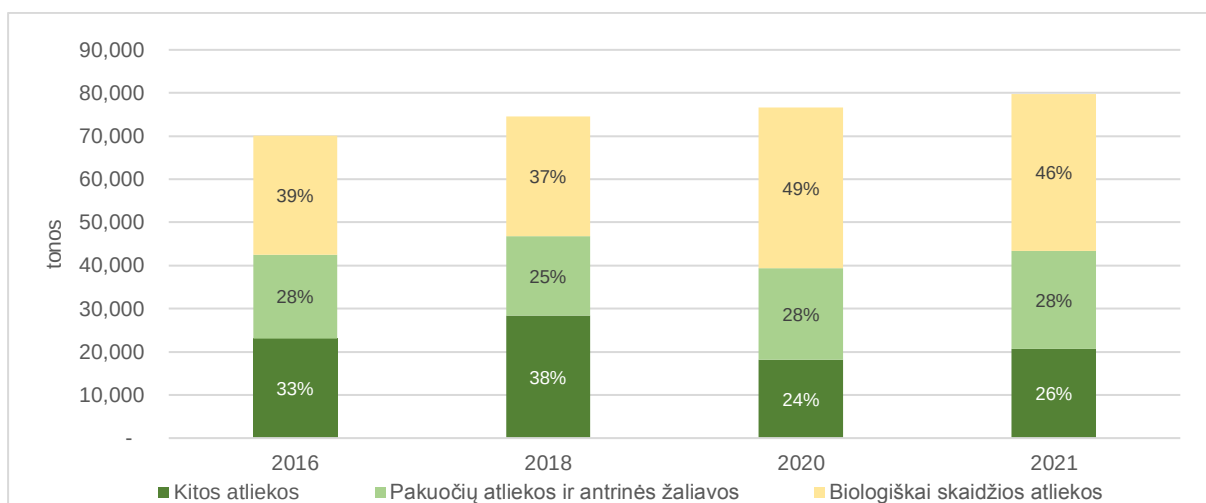
Šaltinis: ARATC, LRATCA

Atitinkami atliekų susidarymo pokyčiai mažėjant gyventojų skaičiui tiek Alytaus regione, tiek visoje Lietuvoje yra siejami su bendra ekonomine plėtra bei didėjančiu vartotojiškumu, kuris taip pat susijęs su trumpo gyvavimo ciklo ar vienkartinių produktų naudojimu. Be jau minėtų priežasčių tikėtina, kad Birštono, Druskininkų ir Alytaus r. savivaldybėse ženklus KA susidarymo pokyčius lemia ir augantis turizmo sektorius. Augant turistų skaičiui restoranuose, apgyvendinimo įstaigose susidaro didesnis maisto-virtuvės atliekų kiekis, be to gali susidaryti daugiau pakuočių ar vienkartinių gaminių atliekų, nes atostogaujantys asmenys – linkę suvartoti daugiau produktų nei įprastai. Bendram atliekų kiekio augimui poveikį taip pat gali daryti ir atliekų tvarkymo infrastruktūros prieinamumas, kadangi patogi ir finansiškai prieinama sistema skatina atliekų turėtojus vengti nelegalių atliekų „tvarkymo“ būdų.

Vertinant komunalinių atliekų sudėtį pastebėtina tai, kad nuo 2016 iki 2021 m. biologiškai skaidžių atliekų dalis visose susidarančiose komunalinėse atliekos išaugo nuo 39 iki 46 proc., o inertinių ir kitų – sumažėjo nuo 33 iki 26 proc. Atitinkamus pasikeitimus lėmė šios pagrindinės priežastys: 1) įsigaliojus atliekų direktyvai (2018/851) atskirai surinktos statybinės atliekos nebėra priskiriamos KA, todėl vertinant susidarančių KA sudėtį nėra įtraukiamos, 2) nuo 2016 iki 2021 m. ženkliai išaugo atskirai surenkamų statybos ir griovimo atliekų kiekis, todėl inertinių atliekų kiekis mišrioje atliekose reikšmingai sumažėjo, 3) nuo 2020 m. atliekamų MKA sudėties tyrimų rezultatai rodo ženklių MA kiekio mišrioje komunalinėse atliekose išaugimą⁹.

3 paveikslas. Apibendrinta Alytaus regiono komunalinių atliekų sudėtis, 2016-2021 m.

⁹ Pradėjus atskirai rinkti MA, prie MA kategorijos pradėtos priskirti biologiškai skaidžios atliekos, kurios ankstesniu laikotarpiu buvo priskiriamos kitoms atliekoms, pavyzdžiui, popieriniai rankšluosčiai, įvairios smulkios biologinės atliekos - lupenos, žievelės ir pan.

Šaltinis: ARATC

Komunalinių biologiškai skaidžių atliekų sudėtyje 2021 m. dominavo MA (40%) bei žaliosios atliekos (45%), kurios bendrai sudarė 85 proc. visų biologiškai skaidžių atliekų. Regione susidarančių MA kiekis vienam gyventojui sudarė ~87 kg / gyv. ir buvo artimas Lietuvos bei ES statistiniams vidurkiams. Remiantis Eurostat duomenimis Lietuvos namų ūkiuose 2020 m. susidarė ~86 kg / gyv. MA, o bendras jų susidarymas įskaitant atliekas susidarančias maisto gamyboje bei maitinimo įstaigose siekė 137 kg / gyv. ES vidutinis MA susidarymas siekė: namų ūkiuose - 70 kg / gyv., visuose susidarymo šaltiniuose - 127 kg / gyv.

Popierius ir kartono (32%), plastiko (28%) ir stiklo (26%) atliekos sudarė didžiąją dalį (86%) visų 2021 m. susidariusių PA ir AŽ. Vienam Alytaus regiono gyventojui vidutiniškai teko 135 kg PA ir AŽ, t. y. beveik tiek pat kaip Lietuvos vidurkis (2020 m. - 136 kg / gyv.) ir ~24 proc. mažiau nei vidutiniškai ES (2020 m. - 177 kg / gyv.).

Kitose KA struktūroje reikšmingiausią atliekų dalį 2021 m. sudarė kitos atliekos¹⁰ (46%), didžiosios atliekos (26%) bei tekstilės atliekos (21%). Alytaus regione susidaro ~26 kg / gyv. tekstilės atliekų, t. y. ~24% mažiau nei vidutiniškai ES (34 kg / gyv.).

10 lentelė. Detali Alytaus regiono komunalinių atliekų sudėtis, 2016-2021 m.

Atliekų kategorija	KA sudėtis, tonos				KA sudėtis, kg/gyv.
	2016	2018	2020	2021	2021
Regionė susidarančios KA iš viso	70.038	74.592	76.624	79.769	477
<u>Biologiškai skaidžios atliekos</u>	<u>27.466</u>	<u>27.759</u>	<u>37.223</u>	<u>36.444</u>	<u>218</u>
Žaliosios atliekos	17.134	14.711	18.412	16.450	98
Medienos atliekos	2.222	2.077	2.831	4.965	30
Maisto ir virtuvės atliekos	6.737	7.654	15.528	14.465	87
Kitos biologiškai skaidžios atliekos	1.373	3.318	452	564	3
<u>Pakuočių atliekos ir antrinės žaliavos</u>	<u>19.535</u>	<u>18.426</u>	<u>21.265</u>	<u>22.641</u>	<u>135</u>
Popieriaus ir kartono atliekos	5.332	4.925	6.062	7.309	44

¹⁰ Atliekant mišrių komunalinių atliekų sudėties tyrimus detali šių atliekų sudėtis nėra vertinama, tačiau šioms atliekoms priskiriami pelenai, sąšlavos, smėlis, higienos priemonės ir įvairios sunkiai identifikuojamos smulkios priemonės.

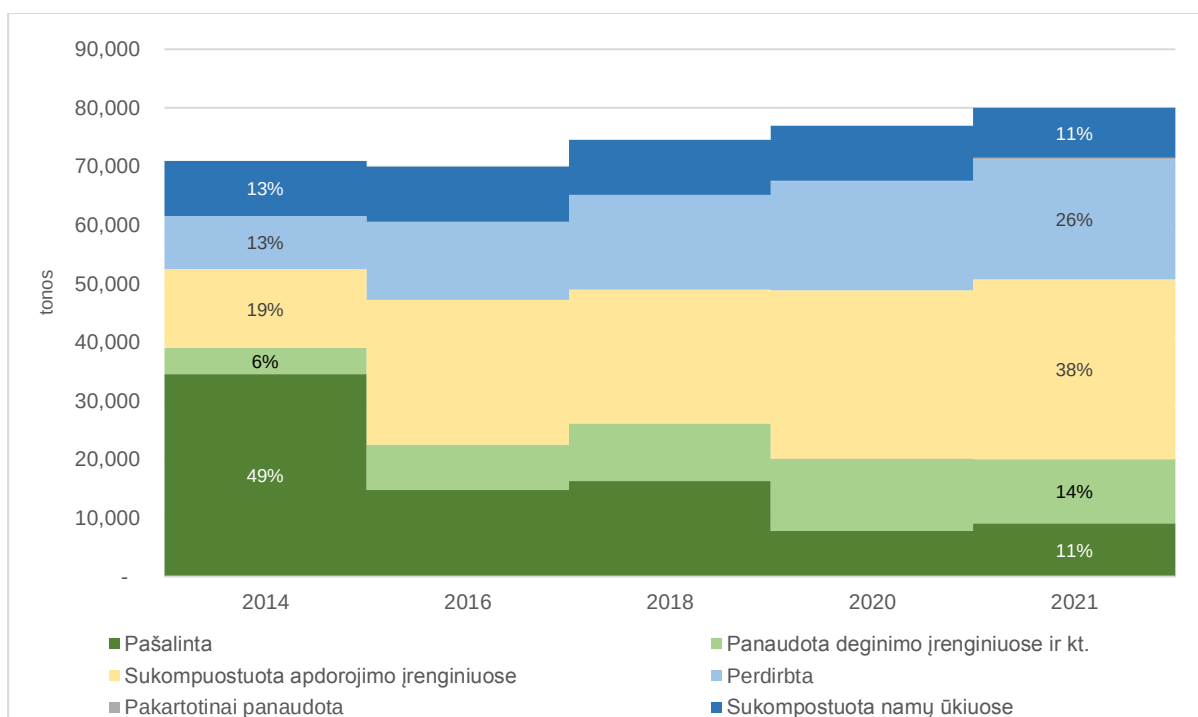
Atliekų kategorija	KA sudėtis, tonos				KA sudėtis, kg/gyv.
	2016	2018	2020	2021	2021
Plastikų atliekos	6.578	5.431	6.819	6.233	37
Kombinuotų pakuočių atliekos	315	331	470	652	4
Metalų atliekos	1.132	1.167	1.232	1.230	7
Stiklo atliekos	4.614	4.980	5.285	5.820	35
Mišrios pakuotės	199	202	29	-	-
Kita pakuotė	1.292	1.372	1.259	1.395	8,34
Medinė pakuotė	73	19	109	2	-
<u>Kitos komunalinės atliekos</u>	<u>23.037</u>	<u>28.407</u>	<u>18.136</u>	<u>20.685</u>	<u>123</u>
Inertinės atliekos	3.318	6.271	1.105	628	4
Tekstilės atliekos	3.270	2.929	3.582	4.279	26
Elektros ir elektroninės įrangos atliekos	1.072	1.139	1.006	983	6
Baterijų ir akumuliatorių atliekos	69	11	6	26	0
Pavojingosios atliekos	146	129	91	41	0
Didelių gabaritų atliekos	1.322	2.348	4.622	5.284	32
Kitos atliekos	13.840	15.579	7.724	9.443	57

Šaltinis: ARATC

1.2.2 Susidariusių komunalinių atliekų tvarkymas

2021 m. perdirbtų ar kt. panaudotų KA dalis išaugo iki 89 proc. visų susidarančių KA, kai tuo tarpu 2014 m. siekė tik ~51 proc. Regione šalinamų atliekų kiekį reikšmingai mažino augančios atliekų kompostavimo bei perdirbimo apimtys. Nepaisant to šiuo metu vis dar didelė MBA įrenginiuose sukompostuotų KA dalis – panaudojama sąvartyno eksploatacijoje, o ateityje (2027 m.) toks atliekų panaudojimas bus prilyginamas šalinimui.

4 paveikslas. KA tvarkymo būdų pasiskirstymas Alytaus regione 2014-2021 m.

Šaltinis: ARATC

Regiono pradėjus veikti paruošimo pakartotiniam naudojimui infrastruktūrai 2020 m. pakartotiniam naudojimui perduota 76 t., o 2021 m. – 258 t. komunalinių atliekų, kurių reikšminga dalis – tekstilės atliekos. Ankstesniu laikotarpiu didžioji dalis šių atliekų patekdavo į sąvartyną.

2021 m. regiono namų ūkiuose sukompostuotų ir atskirai surinktų bei kompostavimo būdu sutvarkytų atliekų dalis sudarė 66 proc. visų susidariusių BSA. Likusios BSA (~34 proc.) pateko į MKA, kurios buvo apdorotos MBA įrenginiuose. Apdorojimo metu atskirtos biologiškai skaidi ir mineralinė frakcijos taip pat sutvarkytos kompostavimo būdu biologinio apdorojimo įrenginiuose.

11 lentelė. Kompostavimo būdu sutvarkytos atliekos, tonos

	2014	2016	2018	2020	2021
Sukompostuota namų ūkiuose	9.400	9.400	9.400	9.400	8.575 ¹¹
Sukompostuota ŽAKA	3.773	5.855	7.347	8.996	10.727
Sukompostuota žaliųjų atliekų surinktų RC	141	282	415	452	558
Tiesiogiai į BA pristatytos ir sukompostuotos atliekos	-	557	1	439	567
Sukompostuota MA	-	-	1.898	2.192	3.233
BA įrenginiuose sukompostuotas popierius	-	-	-	525	348
Sukompostuota namų ūkiuose, atskirai surinktų BSA	13.314	16.094	19.061	22.004	24.008
Sukompostuotų namų ūkiuose, atskirai surinktų BSA dalis nuo visų susidariusių BSA	-	59%	69%	59%	66%
MKA apdorojimo metu sukompostuotas atliekų kiekis	9.541	16.486	14.905	15.382	14.051
Iš jų biologiškai skaidžios atliekos	9.541	8.199	8.133	5.440	5.297
Iš jų mineralinės atliekos	-	8.287	3.440	9.943	8.753
MKA apdorojimo MBA metu susidaręs drėgmės nuostolis	-	1.577	1.672	746	1.147
Sukompostuota iš viso	22.855	34.157	32.307	38.131	39.206

Šaltinis: ARATC

Perdirbimui perduotų PA ir AŽ dalis 2021 m. sudarė ~70 proc. visų regione susidariusių PA ir AŽ. Likusios PA ir AŽ po MKA apdorojimo MBA įrenginiuose buvo panaudojamos deginimo įrenginiuose kaip perdirbimui netinkamos, tačiau energetinę vertę turinčios atliekos.

12 lentelė. Perdirbimui perduotų PA ir AŽ kiekis

	2014	2016	2018	2020	2021
Užstato sistema surinktos PA ir AŽ	-	938	1.262	1.348	1.475
Atskirai konteneriais ir kt. surinktos PA ir AŽ	7.614	9.552	11.066	11.427	12.810
RC surinktos PA ir AŽ	152	450	626	1.250	1.241
MBA išrūšiuotos PA ir AŽ	1.106	561	571	411	375
Perduota perdirbti iš viso PA ir AŽ	8.872	11.503	13.525	14.436	15.901
Perduotų perdirbti PA ir AŽ dalis nuo susidarančių PA ir AŽ	-	59%	73%	68%	70%

Šaltinis: ARATC

Regiono rūšiavimo centruose, papildančiomis sistemomis 2021 m. atskirai surinkta ir perdirbimui perduota ~93 proc. visų susidariusių elektros ir elektroninės įrangos atliekų, ~31 proc. baterijų ir akumuliatorių. Iš rūšiavimo centrų taip pat perdirbimui perduota reikšminga dalis buityje susidarančių pavojingų (88 proc.) bei didelių gabaritų (54 proc.) atliekų.

¹¹ Laikomasi prielaidos, kad pradėjus atskirai rinkti maisto atliekas, gyventojai tinkamas kompostuoti maisto atliekas (lupenas, žievelės, daržo perteklių) pradėjo mesti į MA kontenerius, o ne kompostuoti namie.

13 lentelė. Kitos perdirbimui perduotos atliekos

	2014	2016	2018	2020	2021
MBA atskirtos kitos atliekos	-	22	3	4	3
Tepalų filtrai	-	-	1	-	-
Naudotos padangos	-	19	-	-	-
Baterijų ir akumuliatorių atliekos	-	3	2	4	3
Papildančiomis sistemomis surinktos atliekos	-	437	607	403	391
Baterijos ir akumuliatoriai	-	9	6	5	7
Elektros ir elektroninė įranga	-	424	593	390	375
Dienos šviesos lempos ir kt. atliekos, kuriose yra gyvsidabrio	-	4	8	8	9
Rūšiavimo centruose surinktos atliekos	227	1.012	1.631	3.348	3.702
Buityje susidarančios pavojingos atliekos	10	14	21	41	36
Baterijos ir akumuliatoriai	0	0	0	0	1
Elektros ir elektroninė įranga	210	235	389	521	536
Didelių gabaritų atliekos		668	1.212	2.601	2.866
Mediena	7	95	9	185	263
ŽAKA surinkta mediena	-	345	370	343	490
Perdirbti perduota iš viso	227	1.816	2.612	4.098	4.586

Šaltinis: ARATC

2021 m. deginimo įrenginiuose ir kt. panaudota ~11 tūkst. t. komunalinių atliekų, didžiąją jų dalį (80%) sudarė MBA įrenginiuose rūšiavimo metu susidariusios energetinę vertę turinčios atliekos¹². Likusios pakartotiniam panaudojimui, kompostavimui, perdirbimui, panaudojimui deginimo ir kt. įrenginiuose netinkamos atliekos buvo pašalintos sąvartyne (9 tūkst. t.).

14 lentelė. Deginimo įrenginiuose ir kt. panaudotos ir sąvartyne pašalintos atliekos

	2014	2016	2018	2020	2021
Panaudota deginimo ir kt. įrenginiuose	4.425	7.753	9.783	12.381	11.000
Po MKA apdorojimo MBA įrenginiuose susidariusios perdirbimui netinkamos ir energetinę vertę turinčios atliekos	3.221	7.607	6.312	12.177	8.790
Kitos atliekos	1.204	146	138	204	2.210
Pašalinta sąvartyne	34.558	14.767	16.318	7.799	9.062
Po MKA apdorojimo MBA įrenginiuose susidariusios šalintinos atliekos	9.989	5.108	6.087	4.308	6.685
Kitos atliekos (tekstilės, didelių gabaritų ir kt. atliekos)	24.570	9.659	10.231	3.491	2.377

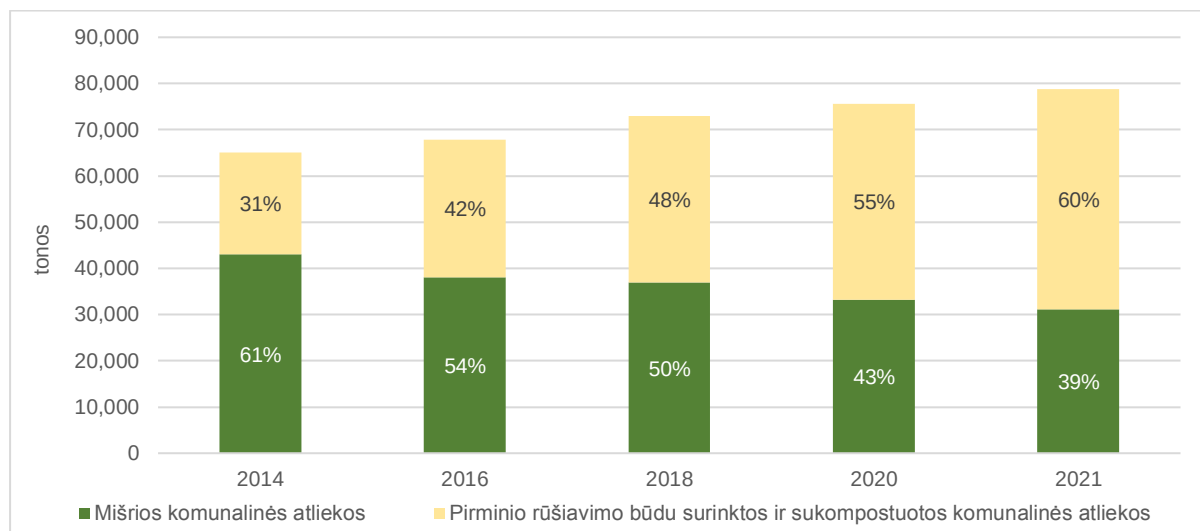
Šaltinis: ARATC

1.2.3 Namų ūkiuose sukompostuotos ir pirminio rūšiavimo būdu surinktos atliekos

Atskirai surinktų, namuose sukompostuotų ir į MKA nepatekusių komunalinių atliekų dalis nuo 2014 m. išaugo ~29 proc. ir 2021 m. sudarė 60 proc. visų susidariusių KA. Alytaus regiono atskiro KA surinkimo (įskaitant namudinį kompostavimą) lygis 2021 m. buvo viena didžiausių visoje Lietuvoje, pvz. Šiaulių regione ji siekė ~48%, Kauno regione – 44%, Vilniaus – 23% visų susidariusių KA.

¹² 2021 metais buvo vykdyti 4 degių atliekų morfologijos tyrimai, siekiant nustatyti jose esančių pakuočių kieki. Šie tyrimai parodė, kad į degiose atliekose yra 25-38 proc. pakuočių atliekų ir didžiąją dalį sudaro plastikinės pakuotės apie 16-23 proc. Likusią dalį daugiausiai sudaro sausi tekstilės gaminiai ir kitos lengvos degios atliekos.

5 paveikslas. Pirminio rūšiavimo, kompostavimo ir MKA apimtys 2014-2021 m.¹³

Šaltinis: ARATC

Regionė atskirai surinkta 67 proc. visų susidariusių biologiškai skaidžių atliekų. Palyginimui ES 2017-2019 m. laikotarpiu šis rodiklis svyravo 32-50 proc.¹⁴ ribose. Panaši dalis biologiškai skaidžių atliekų atitinkamu laikotarpiu buvo surenkama tokiose valstybėse kaip Vokietija, Švedija ar Belgija.

2021 m. PA ir AŽ atskiras surinkimas regione siekė 69 proc. visų susidariusių PA ir AŽ. Remiantis 2020 m. duomenimis apie Lietuvos regionuose atskirai surenkamas PA ir AŽ, Alytaus regione šių atliekų (lyginant su susidarymu) atskirai surenkama daugiausiai.

Lyginant su KA susidarymu regione vis dar maža apimtimi atskirai surenkamos maisto-virtuvės, tekstilės, baterijų ir akumuliatorių atliekos.

15 lentelė. Pirminio rūšiavimo būdu surinktos bei namų ūkiuose sukompostuotos atliekos, 2014-2021 m.

Atliekų kategorija	Atskirai surinktos, namų ūkiuose sukompostuotos KA, tonos					KA sudėtis, kg/gyv.	Dalis nuo KA susidarymo, proc.
	2014	2016	2018	2020	2021	2021	2021
Regionė atskirai surinktos, sukompostuotos KA iš viso	22.112	29.658	36.018	42.361	47.613	285	60%
<u>Biologiškai skaidžios atliekos</u>	<u>13.455</u>	<u>16.534</u>	<u>19.440</u>	<u>22.004</u>	<u>24.414</u>	<u>146</u>	<u>67%</u>
Žaliosios atliekos	13.022	13.893	12.797	16.547	15.526	93	94%
Medienos atliekos	262	1.802	1.427	2.378	4.530	27	91%
Maisto ir virtuvės atliekos	1	320	1.898	2.628	3.795	23	26%
Kitos biologiškai skaidžios atliekos	170	519	3.318	452	564	3	100%
<u>Pakuočių atliekos ir antrinės žaliavos</u>	<u>7.800</u>	<u>10.952</u>	<u>12.960</u>	<u>14.028</u>	<u>15.674</u>	<u>94</u>	<u>69%</u>

¹³ Likusi KA dalis pristatoma tiesiogiai į savartyno teritoriją, t. y. nepatenka nei į MKA, nei yra surenkama pirminio rūšiavimo būdu.

¹⁴ Informacija skirtinguose šaltiniuose skiriasi.

Atliekų kategorija	Atskirai surinktos, namų ūkiuose sukompostuotos KA, tonos					KA sudėtis, kg/gyv.	Dalis nuo KA susidarymo, proc.
	2014	2016	2018	2020	2021	2021	2021
Popieriaus ir kartono atliekos	3.124	2.873	3.697	3.977	5.200	31	71%
Plastikų atliekos	1.900	2.875	3.635	3.533	3.709	22	60%
Kombinuotų pakuočių atliekos	47	80	110	218	293	2	45%
Metallų atliekos	156	389	444	599	653	4	53%
Stiklo atliekos	1.229	3.171	3.482	4.305	4.422	26	76%
Mišrios pakuotės	172	199	202	29	-	0	0%
Kitos pakuotės	1.106	1.292	1.372	1.259	1.395	8	100%
Medinės pakuotės	65	73	19	109	2	0	100%
<u>Kitos atliekos</u>	<u>858</u>	<u>2.171</u>	<u>3.618</u>	<u>6.329</u>	<u>7.525</u>	<u>45</u>	<u>36%</u>
Tekstilės atliekos	78	164	252	723	1.249	7	29%
Elektros ir elektroninės įrangos atliekos	210	663	990	938	949	6	97%
Baterijų ir akumuliatorių atliekos	0	9	7	6	7	0	28%
Pavojingosios atliekos	10	14	21	41	36	0	87%
Didelių gabaritų atliekos	559	1.322	2.348	4.622	5.284	32	100%

Šaltinis: ARATC

Vertinant pirminio rūšiavimo bei namudinio kompostavimo rezultatus savivaldybių masteliu pastebima, kad 2021 m. geriausius rezultatus pasiekė Lazdijų r., Prienų r. bei Birštono sav., kuriose atskirai surenkama ir sukompostuojama 63-65 proc. visų susidariusių KA. Lyginant su kitomis savivaldybėmis mažiausiai pirminio rūšiavimo būdu surinkta, namų ūkiuose sukompostuota Alytaus m. sav. – 56 proc. nuo visų susidariusių KA.

16 lentelė. Pirminio rūšiavimo būdu surinktos bei namų ūkiuose sukompostuotos atliekos, 2014-2021 m.

Savivaldybė	Atskirai surinktos, namų ūkiuose sukompostuotos KA, tonos					Dalis nuo KA susidarymo, proc.
	2014	2016	2018	2020	2021	2021
Alytaus m.	6.294	6.974	8.897	10.888	12.563	56%
Alytaus r.	3.470	4.396	5.233	6.622	7.310	59%
Birštono	386	1.425	2.279	2.110	1.868	63%
Druskininkų	2.685	4.549	6.312	6.196	7.484	62%
Lazdijų r.	2.612	3.199	3.657	4.516	5.042	65%
Prienų r.	3.824	4.589	5.373	7.091	7.855	64%
Varėnos r.	2.840	3.970	4.265	4.501	4.923	59%
Tiesiogiai į atliekų tvarkymo įrenginius pristatytos atliekos	-	557	1	439	567	-
Alytaus regionas	22.112	29.658	36.018	42.361	47.613	60%

Šaltinis: ARATC

PAKUOČIŲ IR ANTRINIŲ ŽALIAVŲ ATSKIRAS SURINKIMAS

2014-2021 m. atskiras pakuočių atliekų surinkimas išaugo 2 kartus, t. y. nuo 7,8 iki 15,6 tūkst. t. 2021 m. Alytaus regione atskirai surinkta ~69 proc. visų susidariusių PA ir AŽ, likusi dalis pateko į MKA srautą. Didžioji dalis susidariusių PA ir AŽ buvo surenkama konteinerine sistema (81 proc.), likusi dalis užstato sistema (9 proc.) bei rūšiavimo centruose (9 proc.).

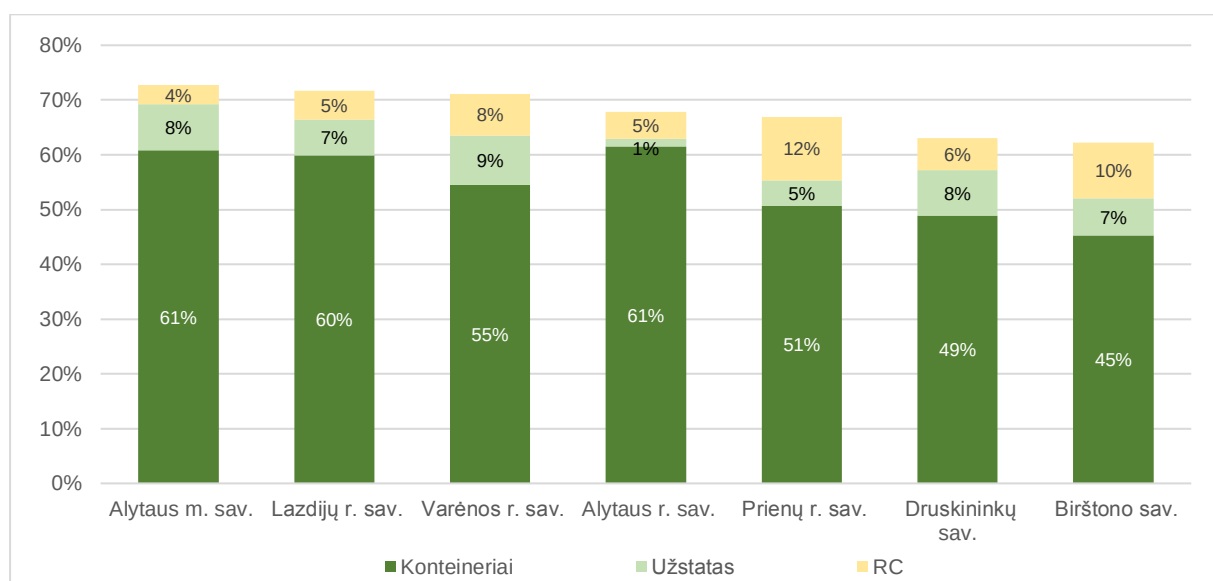
17 lentelė. Atskirai surenkamų PA ir AŽ apimtys pagal surinkimo būdus ir savivaldybes, 2014-2021 m.

Savivaldybė	2014	2016	2018	2020	2021	Surinkta PA ir AŽ lyginant su susidarymu 2021 m., proc.
Konteineriais surinktas PA ir AŽ kiekis pagal regiono savivaldybes, tonos						
Alytaus m.	3.342	2.729	3.594	3.615	4.570	61%
Alytaus r.	963	1.519	1.830	2.126	2.218	61%
Birštono	139	266	323	315	336	45%
Druskininkų	710	1.560	1.382	1.304	1.416	49%
Lazdijų r.	768	947	985	1.181	1.220	60%
Prienų r.	906	1.380	1.761	1.805	1.804	51%
Varėnos r.	787	1.152	1.191	1.081	1.246	51%
Alytaus regionas	7.614	9.552	11.066	11.427	12.810	57%
Užstato sistema surinktas PA ir AŽ kiekis pagal regiono savivaldybes, tonos						
Alytaus m.	-	399	510	572	626	8%
Alytaus r.	-	38	60	49	54	1%
Birštono	-	29	50	49	50	7%
Druskininkų	-	152	207	216	241	8%
Lazdijų r.	-	84	112	124	133	7%
Prienų r.	-	102	144	149	165	5%
Varėnos r.	-	134	180	189	206	9%
Alytaus regionas	-	938	1.262	1.348	1.475	7%
Rūšiavimo centruose surinktas PA ir AŽ kiekis pagal regiono savivaldybes, tonos						
Alytaus m.	44	126	163	255	271	4%
Alytaus r.	8	52	70	133	174	5%
Birštono	0	25	28	72	76	10%
Druskininkų	24	67	87	145	171	6%
Lazdijų r.	14	41	38	93	109	5%
Prienų r.	72	82	141	387	414	12%
Varėnos r.	23	70	105	168	174	8%
Alytaus regionas	185	462	632	1.253	1.389	6%
Iš viso surinktas, rūšiavimo metu susidaręs PA ir AŽ kiekis pagal regiono savivaldybes, tonos						
Alytaus m.	3.387	3.254	4.267	4.442	5.468	73%
Alytaus r.	971	1.609	1.960	2.308	2.446	68%
Birštono	139	320	401	435	461	62%
Druskininkų	734	1.779	1.675	1.666	1.828	63%
Lazdijų r.	781	1.072	1.135	1.399	1.463	72%
Prienų r.	978	1.564	2.045	2.341	2.383	67%
Varėnos r.	810	1.355	1.476	1.437	1.626	71%
Alytaus regionas	7.800	10.952	12.960	14.028	15.674	69%

Šaltinis: ARATC

Lyginant regiono savivaldybes tarpusavyje pastebėtina tai, kad PA ir AŽ surinkimo būdai savivaldybėse išnaudojami ne vienodai, o tai gali indikuoti skirtingą šių surinkimo sistemų išvystymo / prieinamumo lygį. Alytaus m., Alytaus r. sav., Lazdijų r. sav. reikšmingai išsiskiria PA ir AŽ surinkimu konteinerinėmis sistemomis. Šiose savivaldybėse konteineriais surenkama 60-61 proc. visų susidariusių PA ir AŽ, kai kitose savivaldybėse ši dalis svyruoja nuo 45 iki 55 proc. Į rūšiavimo centrus PA ir AŽ santykinai daugiau (lyginant su susidarymu) pristatoma iš Birštono ir Prienų r. sav., t. y. atitinkamai 10 ir 12 proc., kai kitose savivaldybėse pristatomų PA ir AŽ dalis nuo susidarymo nesiekia 8 proc.

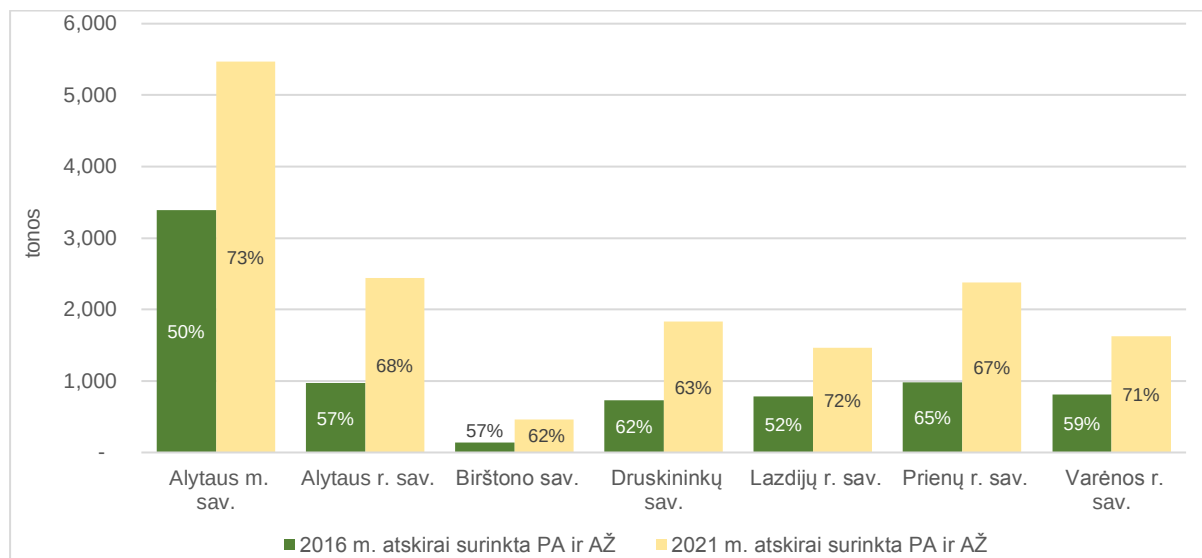
6 paveikslas. Pirminio PA ir AŽ rūšiavimo apimtys lyginant su PA ir AŽ susidarymu, 2021 m.

Šaltinis: ARATC

2016-2021 m. PA ir AŽ surinkimas (lyginant su susidarymu) reikšmingiausiai išaugo Alytaus m. bei Lazdijų r. sav. 2021 m. didžiausia susidarančių PA ir AŽ dalis atskirai surinkta Alytaus m. (73 proc.) bei Lazdijų r. sav. (72 proc.), mažiausia – Birštono sav. (62 proc.).

7 paveikslas. Pirminio PA ir AŽ rūšiavimo apimtys lyginant su PA ir AŽ susidarymu

Šaltinis: ARATC

MAISTO-VIRTUVĖS ATLIEKŲ SURINKIMAS

2021 m. Alytaus regione atskirai surinkta 3.795 t. arba 26 proc. visų susidariusių MA, t. y. 154 proc. daugiau nei 2019 m. (palyginamieji metai kai MA buvo renkami visus metus). Didžioji dalis (68 proc.) šių atliekų surinkta iš gyventojų, likusi surinkta iš juridinių asmenų (17 proc.) arba tiesiogiai priimta į apdorojimo įrenginius (15 proc.).

2021 m. lyginant su MA susidarymu daugiausiai atliekų surinkta iš Alytaus m. sav. (30 proc.) gyventojų ir Birštono sav. (18 proc.) juridinių asmenų. Alytaus r. sav. 2021 m. MA surenkamos nebuvo, o Varėnos r. sav. rinkti tik pradėtos, todėl šių savivaldybių atskiro surinkimo norma regione yra mažiausia.

18 lentelė. Surinktas maisto-virtuvės atliekų kiekis, tonos

Savivaldybė	2014	2016	2018	2020	2021	Surinkta MA lyginant su susidarymu 2021 m., proc.
Surinktas kiekis iš gyventojų						
Alytaus m.	-	-	16	1,039	1,464	30%
Alytaus r.	-	-	-	-	-	0%
Birštono	-	-	0	70	97	18%
Druskininkų	-	-	6	101	305	13%
Lazdijų r.	-	-	-	153	240	19%
Prienų r.	-	-	1	208	348	18%
Varėnos r.	-	-	-	-	133	9%
Alytaus regionas	-	-	23	1.572	2.586	18%
Surinktas kiekis iš juridinių asmenų ¹⁵						

¹⁵ Iki 2018 m. pabaigos, kol nebuvo pradėtas atskiras MA surinkimas, iš Alytaus regiono gyventojų, biologinio apdorojimo įrenginiuose buvo tvarkomos ne Alytaus regione susidariusios MA, kurios pagal gyventojų skaičių priskirtos Alytaus regiono savivaldybėms. Nuo 2019 m. tvarkomos tik Alytaus regione susidariusios ir surinktos MA.

Savivaldybė	2014	2016	2018	2020	2021	Surinkta MA lyginant su susidarymu 2021 m., proc.
Alytaus m.	-	-	469	139	150	3%
Alytaus r.	-	-	94	18	19	1%
Birštono	-	-	507	130	100	18%
Druskininkų	-	-	562	243	266	11%
Lazdijų r.	-	-	56	12	17	1%
Prienų r.	-	-	94	28	40	2%
Varėnos r.	-	-	94	50	55	4%
Alytaus regionas	-	-	1.876	621	647	4%
Surinkta iš viso						
Alytaus m.	-	-	485	1.179	1.614	33%
Alytaus r.	-	-	94	18	19	1%
Birštono	-	-	508	200	197	36%
Druskininkų	-	-	568	344	571	24%
Lazdijų r.	-	-	56	165	257	21%
Prienų r.	-	-	94	236	388	20%
Varėnos r.	-	-	94	50	187	13%
Alytaus regionas	-	-	1.898	2.192	3.233	22%
Tiesiogiai į apdorojimo įrenginius pristatytos MA						
Tiesiogiai į apdorojimo įrenginius pristatytos MA	-	320	-	436	562	100%
Iš viso regione surinkta MA						
Iš viso regione surinktas MA kiekis	-	320	1.898	2.628	3.795	26%

Šaltinis: ARATC

ŽALIOSIOS IR KT. BIOLOGIŠKAI SKAIDŽIŲ ATLIEKŲ SURINKIMAS

Alytaus regione 2021 m. atskirai surinkta arba namų ūkiuose sukompostuota ~94 proc. visų susidariusių augalinės kilmės ir kt. biologiškai skaidžių atliekų. Reikšminga dalis (42%) jų yra sukompostuojama namų ūkiuose. Eliminavus namudinio kompostavimo įtaką nustatyta, kad reikšmingiausią BSA kiekį (lyginant su susidarymu) į žaliųjų atliekų kompostavimo aikšteles bei rūšiavimo centrus pristato Birštono bei Druskininkų sav. atliekų turėtojai (96 proc.), o mažiausiai – Alytaus m. ir Varėnos r. sav., t. y. atitinkamai 85 ir 80 proc.

19 lentelė. Atskirai surenkamų augalinės kilmės ir kt. BSA kiekis pagal surinkimo būdus, 2014-2021 m.

Savivaldybė	2014	2016	2018	2020	2021	Surinkta kt. BSA lyginant su susidarymu 2021 m., proc.
Namudinis kompostavimas, tonos						
Alytaus m.	698	698	698	698	637	16%
Alytaus r.	2.421	2.421	2.421	2.421	2.209	49%
Birštono	220	220	220	220	201	21%
Druskininkų	722	722	722	722	659	17%
Lazdijų r.	1.678	1.678	1.678	1.678	1.531	56%
Prienų r.	1.897	1.897	1.897	1.897	1.730	49%

Savivaldybė	2014	2016	2018	2020	2021	Surinkta kt. BSA lyginant su susidarymu 2021 m., proc.
Varėnos r.	1.763	1.763	1.763	1.763	1.609	70%
Alytaus regionas	9.400	9.400	9.400	9.400	8.575	39%
ŽAKA surinktos atliekos, tonos						
Alytaus m.	1.894	2.196	2.320	2.945	2.443	62%
Alytaus r.	13	190	326	1.338	2.013	44%
Birštono	27	809	1.049	1.011	735	76%
Druskininkų	851	1.438	2.549	2.015	2.852	73%
Lazdijų r.	29	215	405	564	1.089	40%
Prienų r.	793	789	721	1.048	1.605	45%
Varėnos r.	166	562	347	418	480	21%
Alytaus regionas	3.773	6.200	7.717	9.339	11.217	51%
RC surinktos atliekos, tonos						
Alytaus m.	151	210	210	374	351	9%
Alytaus r.	5	19	48	47	75	2%
Birštono	-	34	-	-	-	0%
Druskininkų	4	23	63	75	266	7%
Lazdijų r.	64	21	24	41	48	2%
Prienų r.	12	32	20	36	22	1%
Varėnos r.	46	39	59	63	59	3%
Alytaus regionas	281	377	424	636	821	4%
Iš viso surinkta BSA, tonos						
Alytaus m.	2.743	3.105	3.228	4.018	3.432	87%
Alytaus r.	2.439	2.630	2.795	3.806	4.297	94%
Birštono	247	1.064	1.269	1.230	935	97%
Druskininkų	1.577	2.183	3.335	2.813	3.778	96%
Lazdijų r.	1.771	1.915	2.107	2.283	2.667	97%
Prienų r.	2.702	2.718	2.638	2.981	3.357	94%
Varėnos r.	1.976	2.364	2.169	2.245	2.147	94%
Alytaus regionas	13.455	15.977	17.541	19.375	20.614	94%
Tiesiogiai į apdorojimo ar kt. įrenginius pristatytos, tonos						
Tiesiogiai į apdorojimo įrenginius pristatytos MA	-	237	1	0	6	100%
Iš viso regione surinkta augalinės kilmės ar kt. BSA						
Iš viso regione surinkta BSA	13.455	16.214	17.542	19.376	20.619	94%

Šaltinis: ARATC

TEKSTILĖS ATLIEKŲ SURINKIMAS

Alytaus regione 2021 m. surinkta 30 proc. susidariusių tekstilės atliekų. Atitinkama tekstilės atliekų surinkimo norma – artima ES šalių-narių vidurkiui, kuris šiuo metu siekia 30-35 proc. Didžioji dalis tekstilės atliekų regione surinkta rūšiavimo centruose (63 proc.), likusi – konteineriais (37 proc.). Tekstilės atliekų surinkimo konteinerine sistema atžvilgiu reikšmingiausia dalis surenkama Alytaus m. (23 proc.) ir Druskininkų sav. (17 proc.). Likusiose savivaldybėse šių atliekų surinkimas konteinerine sistema sudaro vos 1-7 proc. nuo

visų susidariusių tekstilės atliekų. Lyginant su kitomis savivaldybėmis santykinai mažai tekstilės atliekų į rūšiavimo centrus perduodama Alytaus m. ir Alytaus r. sav.

20 lentelė. Atskirai surenkamų tekstilės atliekų kiekis pagal surinkimo būdus, 2014-2021 m.

Savivaldybė	2014	2016	2018	2020	2021	Surinkta TA lyginant su susidarymu 2021 m., proc.
Surinkta konteineriais, tonos						
Alytaus m.	-	-	-	18	307	23%
Alytaus r.	-	-	-	-	8	1%
Birštono	-	-	-	-	8	7%
Druskininkų	-	-	-	-	83	17%
Lazdijų r.	-	-	-	-	11	3%
Prienų r.	-	-	-	-	24	4%
Varėnos r.	-	-	-	-	17	3%
Alytaus regionas	-	-	-	18	458	11%
Surinkta RC, tonos						
Alytaus m.	19	43	56	134	130	10%
Alytaus r.	7	17	35	68	59	10%
Birštono	-	6	7	25	25	21%
Druskininkų	5	19	34	69	67	14%
Lazdijų r.	14	21	37	86	95	26%
Prienų r.	21	45	61	284	286	43%
Varėnos r.	12	13	22	39	128	23%
Alytaus regionas	78	164	252	704	790	19%
Surinkta Tiko Tiks, tonos						
Alytaus m.					1	0%
Alytaus r.					-	0%
Birštono					0	0%
Druskininkų						0%
Lazdijų r.						0%
Prienų r.						0%
Varėnos r.						0%
Alytaus regionas	-	-	-	-	1	0%
Iš viso surinkta tekstilės atliekų, tonos						
Alytaus m.	19	43	56	152	437	33%
Alytaus r.	7	17	35	68	67	11%
Birštono	-	6	7	25	33	28%
Druskininkų	5	19	34	69	150	31%
Lazdijų r.	14	21	37	86	106	29%
Prienų r.	21	45	61	284	310	46%
Varėnos r.	12	13	22	39	145	26%
Alytaus regionas	78	164	252	723	1.249	30%

Šaltinis: ARATC

DIDELIŲ GABARITŲ IR KT. ATLIEKŲ SURINKIMAS

Alytaus regione 2021 m. surinkta beveik 6,3 tūkst. t. didelių gabaritų, buityje susidarančių pavojingų, elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių atliekų. Daugiausiai nuo

susidarymo regione surinkta elektros ir elektroninės įrangos atliekų (97 proc.) bei buityje susidarančių pavojingų atliekų (87 proc.). Baterijų ir akumuliatorių atskiro surinkimo apimtys – ženkliai mažesnės ir sudarė tik 28 proc. visų susidariusių atliekų. Pagal surinkimo būdus reikšmingiausia atliekų dalis surinkta rūšiavimo centruose (70 proc.).

21 lentelė. Atskirai surenkamų didelių gabaritų ir kt. atliekų kiekis pagal surinkimo būdus, 2014-2021 m.

Savivaldybė	2014	2016	2018	2020	2021	Surinkta lyginant su susidarymu 2021 m., proc.
Atskirai surinktos didelių gabaritų atliekos, tonos						
Alytaus m.	61	285	504	765	1.260	-
Alytaus r.	29	86	219	317	358	-
Birštono	-	26	81	196	221	-
Druskininkų	342	481	623	1.183	1.042	-
Lazdijų r.	24	109	203	457	449	-
Prienų r.	83	147	338	1.086	1.253	-
Varėnos r.	20	187	379	618	703	-
Alytaus regionas	559	1.322	2.348	4.622	5.284	-
Atskirai surinktos elektros ir elektroninės įrangos atliekos, tonos						
Alytaus m.	83	281	350	327	342	100%
Alytaus r.	23	50	129	100	120	90%
Birštono	0	9	12	21	18	100%
Druskininkų	26	84	72	107	106	93%
Lazdijų r.	21	80	117	121	96	93%
Prienų r.	37	110	188	153	157	96%
Varėnos r.	21	49	122	108	111	100%
Alytaus regionas	210	663	990	938	949	97%
Atskirai surinktos baterijų ir akumuliatorių atliekos, tonos						
Alytaus m.	0	4	5	2	4	100%
Alytaus r.	0	3	0	0	1	100%
Birštono	-	-	-	0	0	100%
Druskininkų	0	0	0	2	1	6%
Lazdijų r.	0	0	0	0	0	100%
Prienų r.	0	1	0	1	1	100%
Varėnos r.	0	1	0	0	1	100%
Alytaus regionas	0	9	7	6	7	28%
Atskirai surinktos buitės pavojingos atliekos, tonos						
Alytaus m.	1	3	2	7	5	100%
Alytaus r.	1	1	1	3	4	100%
Birštono	-	0	1	2	2	56%
Druskininkų	1	3	5	12	9	100%
Lazdijų r.	1	1	1	4	4	100%
Prienų r.	4	4	8	9	8	68%
Varėnos r.	1	1	2	3	4	100%
Alytaus regionas	10	14	21	41	36	87%

Šaltinis: ARATC

BEŠEIMININKIŲ ATLIEKŲ SURINKIMAS

2021 m. Alytaus regiono savivaldybėse susidarė ~21 t. bešeimininkių atliekų, už kurių surinkimą ir tvarkymą atsakingos savivaldybės. Reikšmingiausia dalis jų susidarė Druskininkų sav. (43 %) ir Alytaus m. sav. (29 %). Didžiausią dalį visų bešeimininkių atliekų sudarė didžiosios bei biologiškai skaidžios atliekos. Visos regione susidariusios bešeimininkės komunalinės atliekos buvo sutvarkytos.

22 lentelė. Alytaus regione susidariusių bešeimininkių komunalinių atliekų kiekis, tonos¹⁶

Savivaldybė	2018	2020	2021
Alytaus m.	-	14	6
Alytaus r.	-	35	-
Birštono	-	16	-
Druskininkų	30	19	9
Lazdijų r.	1	25	4
Prienų r.	-	1	2
Varėnos r.	1	135	-
Alytaus regionas	32	246	21

Šaltinis: AAA

1.2.4 Po rūšiavimo likusios mišrios komunalinės atliekos

2014- 2021 m. MKA kiekis regione sumažėjo nuo 42,9 iki 31,2 tūkst. tonų., t. y. 27 proc. arba vidutiniškai 4,5 proc. per metus. 2021 m. regione vienam gyventojui susidarė 189 kg/gyv. MKA, t. y. 27 proc. mažiau nei vidutiniškai Lietuvoje (260 kg / gyv.). Lyginant su KA susidarymu didžiausia dalis atliekų į MKA patenka iš Alytaus m., Alytaus r. bei Varėnos r. sav., t. y. daugiau kaip 40 proc.

23 lentelė. Mišrių komunalinių atliekų kiekis, 2014-2021 m.

Teritorija	Mišrių komunalinių atliekų kiekis, tonos					MKA kiekis tenkantis gyv. 2021 m., kg / gyv.	Dalis nuo KA susidarymo 2021 m., proc.
	2014	2016	2018	2020	2021		
Alytaus m.	14.298	13.233	12.606	10.583	9.764	189	43%
Alytaus r.	5.528	5.160	5.052	5.096	5.164	203	41%
Birštono	1.204	1.252	1.281	1.135	1.077	264	36%
Druskininkų	6.241	5.528	5.628	5.000	4.529	228	37%
Lazdijų r.	4.557	3.441	3.231	3.041	2.745	153	35%
Prienų r.	5.614	5.136	5.164	4.434	4.387	175	35%
Varėnos r.	5.538	4.373	4.028	3.988	3.489	168	41%
Alytaus regionas	42.980	38.123	36.990	33.277	31.155	189	39%
Gyventojai	34.543	33.171	31.944	28.172	25.517	155	-
Ūkio subjektai	8.437	4.952	5.046	5.105	5.638	34	-

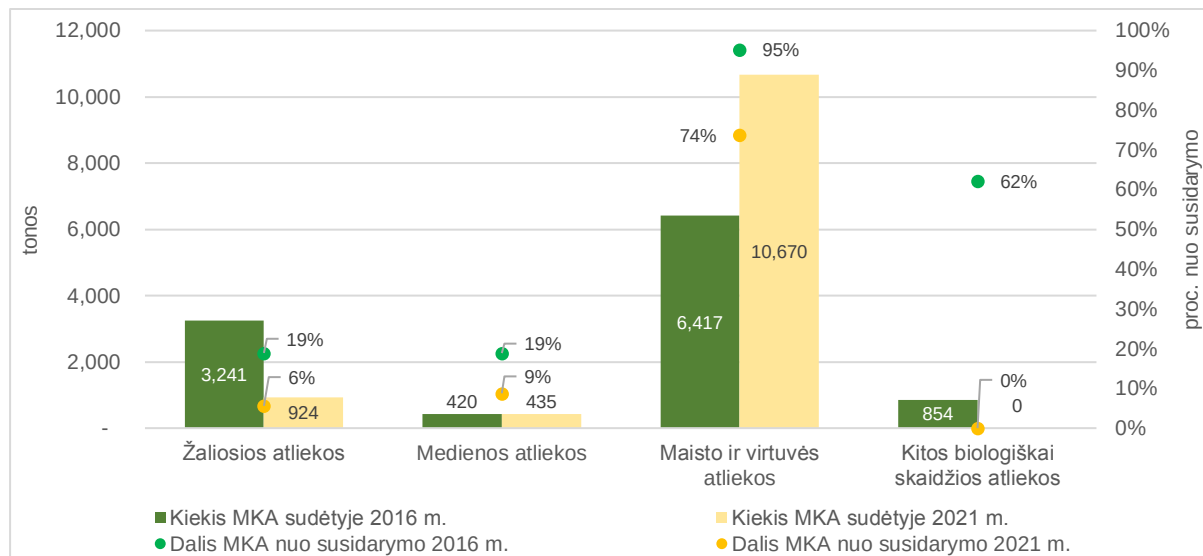
Šaltinis: ARATC

2021 m. į MKA pateko ~33 proc. visų susidariusių BSA, t. y. 7 proc. mažiau nei 2016 m. Reikšmingiausią jų dalį sudarė MA (89 proc.), likusią - žaliosios (8 proc.) ir medienos (4 proc.)

¹⁶ Duomenys apie regiono savivaldybėse susidariusias komunalines bešeimininkės atliekas prieinami nuo 2018 m.

atliekos. Įvertinus KA susidarymą nustatyta, kad į MKA pateko ~74 proc. visų regione susidariusių MA ir tik 6 proc. žaliųjų atliekų.

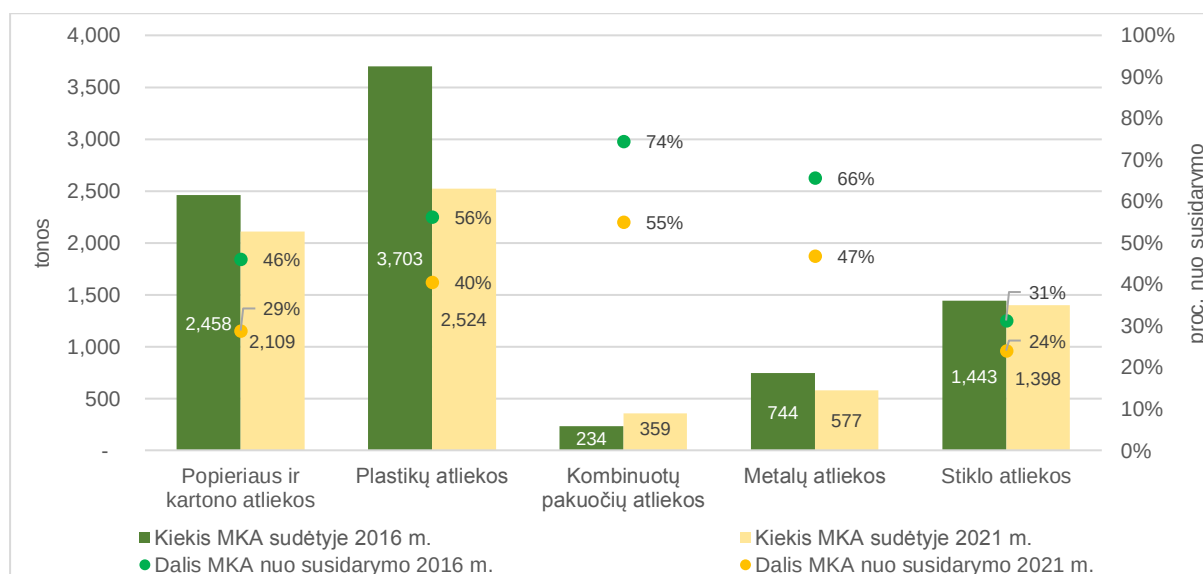
8 paveikslas. MKA esančių BSA sudėtis, 2016, 2021 m.

Šaltinis: ARATC

MKA sudėtyje esančių PA ir AŽ kiekis kiekvienais metais nuosekliai mažėja. 2016 m. į MKA pateko 44 proc. visų susidariusių PA ir AŽ, tuo tarpu 2021 m. jų dalis sudarė ~31 proc. Į MKA patenkančių PA ir AŽ struktūroje vyraavo plastiko (36%), popieriaus ir kartono (30 proc.) bei stiklo (20 proc.) atliekos. Lyginant su susidarymu, šių atliekų kiekis patenkantis į MKA nuo 2016 m. sumažėjo atitinkamai: plastiko (nuo 56 iki 40 proc.), popieriaus ir kartono (nuo 46 iki 29 proc.), stiklo (nuo 31 iki 24 proc.). Nepaisant pirminio rūšiavimo sistemos plėtros į MKA patenka vis dar didelė kombinuotų pakuočių (55 proc.) bei metalų (47 proc.) dalis.

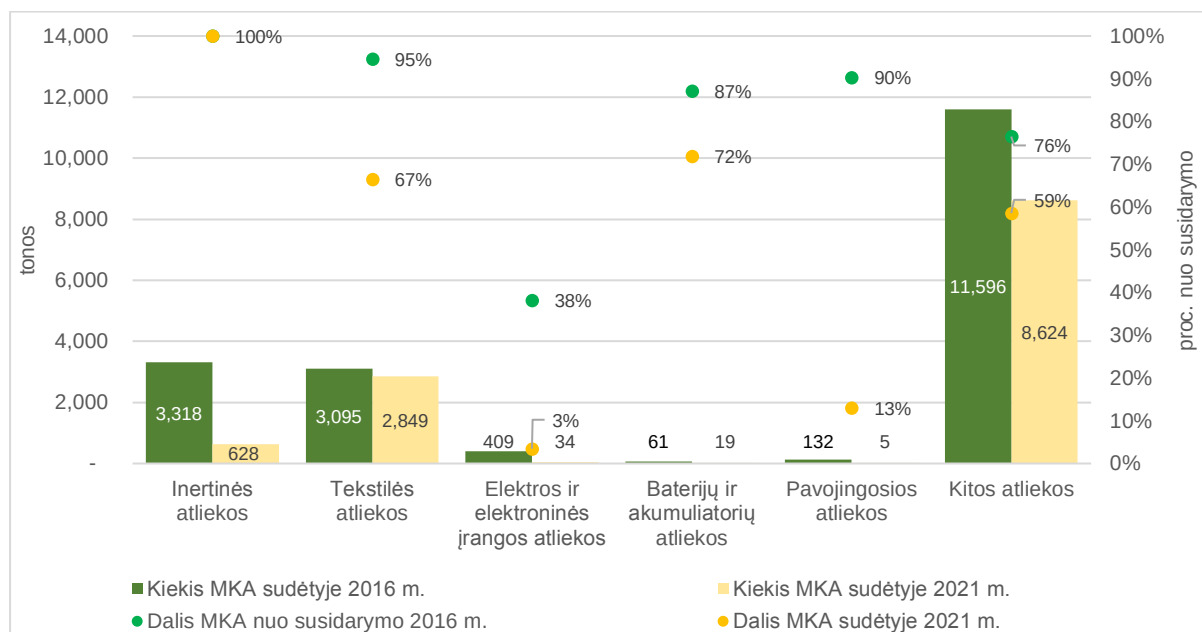
9 paveikslas. MKA esančių PA ir AŽ sudėtis, 2016, 2021 m.

Šaltinis: ARATC

Kitų atliekų kiekis patenkantis į mišrias komunalines atliekas 2016-2021 m. sumažėjo nuo 18,6 iki 12,2 tūkst. t., t. y. nuo 81 iki 59 proc. visų susidariusių. Analizuojamu laikotarpiu tekstilės atliekų kiekis patenkantis į MKA sumažėjo nuo 95 iki 67 proc. Ženkli pažanga taip pat matoma ir elektros ir elektroninės įrangos bei buityje susidarančių pavojingų atliekų atskiro surinkimo srityje, kadangi šiuo metu į MKA jų patenka atitinkamai tik ~3 ir 13 proc.

10 paveikslas. MKA esančių inertinių ir kt. atliekų sudėtis, 2016, 2021 m.

Šaltinis: ARATC

1.2.5 Poskyrio apibendrinimas

- 1 KA susidarymas Alytaus regione 2014-2021 m. išaugo nuo 70,9 iki 79,8 tūkst. t. KA kiekis, tenkantis vienam gyventojui atitinkamu laikotarpiu išaugo nuo 388 iki 477 kg, tačiau liko žemesnis nei šalies (481 kg/gyv.) bei ES šalių-narių (530 kg/gyv.) vidurkis. Augantis KA susidarymas siejamas su bendra ekonomine plėtra, didėjančiu vartojimu bei regione augančiu turizmo sektoriumi.
- 2 Nepaisant augančio KA susidarymo regione 2021 m. perdirbta ar kt. panaudota 89 proc. KA. Šalinamų atliekų kiekį reikšmingai mažino augančios atliekų kompostavimo bei perdirbimo apimtys.
- 3 Regione sutvarkytos (sukompostuotos) visos susidarančios komunalinės biologiškai skaidžios atliekos. 2021 m. regiono namų ūkiuose sukompostuotų ir atskirai surinktų bei kompostavimo būdu sutvarkytų atliekų dalis sudarė 66 proc. visų susidariusių BSA. Likusios BSA (~34 proc.) pateko į MKA, kurios buvo apdorotos MBA įrenginiuose.
- 4 Perdirbimui perduotų PA ir AŽ dalis 2021 m. sudarė ~70 proc. visų regione susidariusių PA ir AŽ.
- 5 Rūšiavimo centruose bei papildančiomis sistemomis 2021 m. atskirai surinkta ir perdirbimui perduota ~93 proc. EEĮ atliekų, ~31 proc. baterijų ir akumuliatorių. Iš rūšiavimo centrų taip pat perdirbimui perduota reikšminga dalis buityje susidarančių pavojingų (88 proc.) bei didelio gabaritų (54 proc.) atliekų.
- 6 Atskirai surenkamų KA srautų atžvilgiu didžiausius iššūkius kelia didelių gabaritų, tekstilės atliekos, kadangi reikšminga jų dalis yra pašalinama sąvartyne arba panaudojama deginimo įrenginiuose.
- 7 Šiuo metu ženkli MBA įrenginiuose sukompostuotų KA dalis – panaudojama sąvartyno eksploatacijoje, o toks atliekų panaudojimas 2027 m. bus prilyginamas šalinimui.
- 8 MKA sudėtyje vis dar didelę dalį (lyginant su susidarymu) sudaro maisto-virtuvės (74 proc.), tekstilės (67 proc.), plastiko (40 proc.), popieriaus ir kartono (29 proc.) atliekos, todėl ateityje būtina koncentruotis į šių atliekų pirminį rūšiavimą.
- 9 MKA sraute esančios kitos atliekos sudaro reikšmingą jų dalį (higienos priemonės ~15 proc., sąšlavos, pelenai ~13 proc.), todėl tikslinga įvertinti šių atliekų atskiros surinkimo, perdirbimo, ruošimo užpildymo atliekomis, o ne deginimo ir atliekų sluoksnių perdengimo, galimybes.

1.3 Atliekų prevencijos organizavimas

1.3.1 Atliekų prevencijos organizavimas

Atliekų hierarchijoje pagrindinis prioritetas skiriamas atliekų prevencijai, kurios tikslas – vengti atliekų susidarymo, mažinti susidarančių ir nenaudojamų atliekų kiekį, neigiamą poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai, kenksmingų medžiagų kiekį medžiagose ir produktuose.

ES atliekų tvarkymo politikos tikslų susijusių su atliekų prevencija atžvilgiu kritinė rolė tenka valstybinėms institucijoms, kurios formuoja atliekų prevencijos skatinimo politiką, kuria taisyklės, plėtoja atliekų susidarymo mažinimo strategiją bei nustato jai įgyvendinti būtinus pasiekti tikslus ir uždavinius. Kadangi atliekų prevencija yra glaudžiai susijusi su pirminių produktų gamyba ir platinimu valstybinės institucijos taip pat atsakingos už šios srities integravimą į kitas politikos sritis.

Lietuvoje formuojant atliekų prevencijos politines kryptis didelis dėmesys nacionaliniu mastu skiriamas ES direktyvų įgyvendinimui, pvz. pagal [Vienkartinio plastiko mažinimo direktyvos](#) 5 str. Lietuva kaip ir kitos valstybės narės buvo įpareigota iki 2021 m. liepos 3 d. uždrausti pateikti rinkai tam tikrus vienkartinius plastikinius gaminius ir iš aerobiškai skaidaus plastiko pagamintus gaminius, kuriems galima rasti prieinamų ir įperkamų alternatyvų: vienkartinius plastikinius stalo įrankius (šakutes, peilius, šaukštus, lazdeles), lėkštes, šiaudelius, ausų krapštukus, gėrimų maišiklius, prie oro balionėlių tvirtinamas ir jiems laikyti skirtas lazdeles, maisto ir gėrimų tarą, pagamintą iš polistireninio putplasčio, ir gaminius iš aerobiškai skaidaus plastiko.

Valstybiniu mastu taip pat imtasi teisinių priemonių siekiant uždrausti neatlygintinai dalinti prekių ar produktų pardavimo vietose lengvuosius plastikinius pirkinių maišelius, kurių sienelės storis yra nuo 15 iki 50 mikronų. Siekiant sumažinti plastiko atliekų susidarymą šalyje vyksta svarstymai apmokestinti nemokamus itin lengvus plastiko maišelius prekybos vietose.

Atitinkamos atliekų prevencijos politikos formavimas lėmė teigiamus pokyčius verslo aplinkoje. Prekybos centrai reaguodami į draudimus ir svarstymus bei didėjančią gyventojų sąmoningumą pradėjo prekybos vietose siūlyti įvairias plastikinių maišelių alternatyvas: siūloma įsigyti daugkartinius maišelius sveriamiems produktams, vaisiams ir daržovėms, siūlomos popierinės ir medžiaginės apsipirkimo maišelių alternatyvos, o kai kuriuose prekybos centruose iš vis atsisakyta plastikinių apsipirkimo maišelių. Didžiuosiuose prekybos centruose taip pat atsirado galimybė įsigyti pilstomų asmens higienos ir buitinės chemijos priemonių į savo atsineštą tarą. Atitinkami pokyčiai pastebimi ir greitojo maisto restoranuose, degalinėse bei kt. maitinimo / maisto prekybos vietose, kur vienkartinius puodelius, indus keičia daugkartinio naudojimo indai.

Visuomenės sąmoningumo augimas taip pat sudaro palankesnes sąlygas tvaresnių verslo modelių vystymui, pvz. populiarėja naudotų daiktų mainymosi, panaudotų daiktų pardavimo internetinės platformos (Vinted, Dalinuosi ir kt.). Regione taip pat veikia įvairių daiktų (elektroninės įrangos, dviračių, drabužių ir kt.) taisyklos, nuomos punktai bei sendaikčių parduotuvės. Atitinkama verslo niša leidžia užtikrinti seniau įsigytų funkcionalumą, grąžinti

panaudotus daiktus į vartojimo ciklą bei sudaro galimybę trumpam pasinaudojus daiktais juos gražinti, taip išvengiant naujų daiktų įsigijimo ir atitinkamai mažinant atliekų susidarymą.

24 lentelė. Alytaus regione veikiančių taisyklių, nuomos punktų ir kt. skaičius 2023 m.

	Alytaus m.	Alytaus r.	Birštono	Druskininkų	Lazdijų	Prienų	Varėnos
Elektronikos įrenginių taisyklės	15		1	3	2	2	2
Dviračių taisyklės	6		-	1	-	-	-
Avalynės taisyklės	2		1	-	-	-	-
Drabužių valyklos, siuvyklos ir nuomos punktai	10		-	1	1	1	2
Dėvėtų drabužių parduotuvės	8		-	4	1	3	2
Sendaikčių parduotuvės	3		-	3	-	2	-

Šaltinis: viešai prieinama informacija

Savivaldybių (kaip atsakingų institucijų) lygmeniu atliekų prevencijos priemonių taikymo galimybės – palyginamai ribotesnės, kadangi jų teisinių priemonių poveikio aprėptis – mažesnės. Nepaisant to Alytaus regiono savivaldybėse atliekų prevencijos prioritetą įgyvendinamas taikant kompleksą organizacinių, administracinių, ekonominių bei kt. priemonių.

Alytaus regiono atliekų tvarkymo 2014-2020 metų plane numatyta, kad siekiant skatinti ne tik prevencijos, bet ir paruošimo naudoti pakartotinai tinklus – būtina organizuoti pakartotinam naudojimui tinkamų gaminių priėmimą DGASA. Atsižvelgiant į tai nuo 2018 m. kiekviename rūšiavimo centre veikia daiktų mainų punktai „Mainukai“ bei sukurta daiktų paruošimo naudoti pakartotinai infrastruktūra, t. y. įrengtas daiktų paruošimo naudoti pakartotinai centras „TikoTiks“, kuriame sudaryta galimybė žmonėms dalintis nereikalingais, bet dar tinkamais naudoti daiktais.

Regiono taip pat taikomos kitos atliekų susidarymo vengimo, daugkartinių gaminių, pakartotinio naudojimo priemonės:

- žaliųjų plotų priežiūros metu susidariusių žaliųjų atliekų (žolės) mulčiavimas;
- 2020 - 2022 m. išdalinta apie 2.000 vnt. daugkartinių produktų maišelių pasiūtų iš nereikalingų užuolaidų;
- Alytaus mieste įrengtos ir vasaros metu veikia vandens stotelės, kur gyventojai, sportuojantys asmenys gali atsigerti vandens be taros ar prisipilti į savo tarą. Miesto pirmųjų klasių moksleiviams taip pat dalinamos vandens gertuvės;
- atliktas daugkartinių sauskelnių eksperimentas – tyrimas.

Alytaus regione taikoma dvinarė vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą sistema, kuri individualių namų gyventojus skatina mažinti išmetamų atliekų kiekį ir tokiu būdu sumažinti už konteinerio ištuštinimą mokamos vietinės rinkliavos dydį

Regiono taip pat ypatingas dėmesys skiriamas visuomenės švietimui, kaip tai numatyta Alytaus regiono atliekų tvarkymo 2014-2020 metų plane.

25 lentelė. Alytaus regione taikomos visuomenės švietimo ir informavimo priemonės ir jų sklaidos kanalai

Priemonių tipas	Taikomos švietimo informavimo priemonės ir jų sklaidos kanalai
Visuomenės informavimas	Nuolat skelbiama informacija apie atliekų tvarkymą žiniasklaidoje (radijas, televizija, interneto portalai, spauda) bei Alytaus regiono savivaldybių ir ARATC internetiniuose tinklapiuose.
	Reguliariai parengiama ir publikuojama informacija naujienų portalams.
	Vykdoma nuolatinė komunikacija ARATC, TikoTiks socialiniuose tinkluose Facebook.
Švietimas	Kiekvienais metais vykdomi edukaciniai, informaciniai renginiai, akcijos, kurių metu pristatoma atliekų tvarkymo sistema, prevencijos priemonės, tinkamas atliekų rūšiavimas, kompostavimo galimybės, atliekų turėtojų teisės ir pareigos.
	Dalinamos informacinės priemonės (lankstinukai, edukacinės lentos, spalvinimo knygelės, lipdukai, edukacinės lentos, spalvinimo knygelės „Kontis ieško spalvų“, knygos „Kontis ir Tvarkius“, žaidimai „Šiukšliakalnis“, lankstinukai apie atliekų rūšiavimą).
	Rengiami mokymai, edukacijos mokyklose ir ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Vykdomos edukacijos TikoTiks centre bei įmonėse ir atskirose organizacijose. Nuo 2020 m. rugsėjo mėnesio TikoTiks veikia virtualios realybės aplinkosauginio ugdymo klasė.
	Vyksta konkursai, viktorinos Žemės dienos proga ir Atliekų mažinimo savaitės metu, kalėdiniu laikotarpiu.
Kitos	Dalyvaujama atliekų tvarkymo akcijose „Darom“ ir kituose regiono savivaldybių renginiuose.
	Bendradarbiaujama ir dalinamasi informacija su ne pelno siekiančiomis organizacijomis, viešosiomis ir valstybinėmis įstaigomis, vykstant bendrą aplinkosauginę veiklą ir iniciatyvas

Šaltinis: AAA

Atliekų prevencijos poveikio atliekų tvarkymo sistemai vertinimo galimybės šiuo metu yra ribotos, kadangi tam nėra nustatytų aiškių metodinių gairių.

1.3.2 Poskyrio apibendrinimas

Alytaus regione komunalinių atliekų susidarymo siekiama vengti visose visuomenės grandyse bei įvairiomis priemonėmis, t. y. pradedant privačių verslo subjektų ekologiškos gamybos / prekybos iniciatyvomis, atsakingu gyventojų vartojimu ir baigiant įgyvendinamomis švietimo / informavimo priemonėmis. Nepaisant taikomų atliekų prevencijos priemonių kiekio ir aprėpties jų taikymo poveikio bei efektyvumo įvertinimas šiuo metu yra ribotas, kadangi nėra aiškių metodinių nuostatų, kurios leistų įvertinti šiuos aspektus.

1.4 Atliekų tvarkymo infrastruktūra

Alytaus regiono savivaldybėse komunalinių atliekų tvarkymo sistema planuojama, vystoma, eksploatuojama taip, kad būtų įgyvendinti atliekų tvarkymo hierarchijos principai bei nacionaliniuose ir regioniniuose atliekų tvarkymo planuose išskelti uždaviniai.

Alytaus regionas buvo vienas iš pirmųjų regionų, kuriame pradėjo veikti daiktų mainymosi, paruošimo pakartotiniam naudojimui infrastruktūra, kuri leidžia išvengti atliekų susidarymo ir vertę kuriančius daiktus grąžinti į naudojimo ciklą. Regione taip pat didelis dėmesys buvo skiriamas atliekų tvarkymo prieinamumui užtikrinti, t. y. siekiama, kad galimybės rūšiuoti būtų sudarytos kuo didesnei gyventojų daliai. Atitinkamai - išvystytas plačiausias visoje Lietuvoje rūšiavimo centrų ir kompostavimo aikštelių tinklas leidžiantis atskirti reikšmingą komunalinių atliekų dalį nuo mišrių komunalinių atliekų. Nepaisant aiškios valstybinės strategijos maisto-virtuvės atliekų tvarkymo srityje nebuvimo tinkamai suplanuota mechaninio-biologinio atliekų apdorojimo infrastruktūra leido iš anksto pasiruošti ir susikurti tvirtą pagrindą šių atliekų efektyviam tvarkymui.

Tvarumo keliu

26 lentelė. Lietuvos regionų palyginimas regioninės infrastruktūros atžvilgiu

Infrastruktūra	Alytaus	Kauno	Klaipėdos	Marijampolės	Panevėžio	Šiaulių	Tauragės	Telšių	Utenos	Vilniaus
Paruošimo pakartotiniam naudojimui infrastruktūra										
Daiktų keitimosi punktai, pakartotinio naudojimosi / mainų stotelės	19	7	6	9	-	8	4	-	5	16
Daiktų keitimosi ir rengimo pakartotinai naudoti punktai	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Pirminio rūšiavimo, paruošimo perdirbti / panaudoti infrastruktūra										
Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės	7	3	7	5	6	5	4	3	6	6
Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės / rūšiavimo centrai	20	14	11	9	10	20	4	6	7	17
Atliekų apdorojimo / rūšiavimo aikštelė	1	-	1	-	-	1	-	-	-	1
Inertinių / statybinių atliekų apdorojimo aikštelė su asbesto šalinimo sekcija	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Antrinio rūšiavimo, paruošimo perdirbti / panaudoti infrastruktūra										
Apšildymo medžiagų (putplasčio) paruošimo perdirbimui įrenginiai	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiai	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Pakuočių, antrinių žaliavų atskyrimas	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
BSA apdorojimas	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+
MA apdorojimas	+	-	-	-	+	-	-	+	+	-
Šalinimo infrastruktūra										
Nepavojingų atliekų sąvartynas	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1

Šaltinis: LRATCA

1.4.1 Atliekų paruošimo pakartotiniam naudojimui infrastruktūra

Regionė atliekų susidarymą siekiama mažinti steigiant daiktų keitimosi punktus, kurie veikia ARATC eksploatuojamuose rūšiavimo centruose. Iš viso Alytaus regione įsteigta 19 keitimosi punktų, kuriuose gyventojai gali ne tik nemokamai pristatyti naudojimui tinkamus daiktus, bet ir juos pasiimti. Keitimosi punktuose priimami tolimesniam naudojimui tinkami daiktai - baldai, buitinė technika, tekstilės gaminiai, dviračiai, ir kt. Netinkami naudoti, nefunkcionuojantys daiktai, pristatomi į daiktų rengimo pakartotinai naudoti punktą „TikoTiks“, esantį Takniškių atliekų tvarkymo technologijų parke, kur yra suremontuojami ir grąžinami naudojimui arba ardomi dalimis bei paruošiami perdirbti.

27 lentelė. Daiktų keitimosi punktai

Savivaldybė	Rūšiavimo centro / daiktų keitimosi punkto adresas	Daiktų keitimosi ir rengimo naudoti pakartotinai punktų skaičius
Alytaus m.	Alovės g. 6B, Alytus Putinų g. 3A, Alytus	2
Alytaus r.	Karjero g. 2, Takniškių k., Alovės sen. Melioratorių g. 5A, Simnas Daugų g. 17B, Daugai	3
Birštono	Saulėtekio g. 23, Birštonas	1
Druskininkų	Gardino g. 102, Druskininkai Vytauto g. 57A, Leipalingio mstl. Verpėjų g. 26, Viečiūnų mstl.	3
Lazdijų r.	Liepų g. 1A, Miesto kolonijos k., Seirijų sen. Gėlyno g. 12, Lazdijų m. Vilties g. 31A, Veisiejų m.	3
Prienų r.	Pramonės g. 3, Prienų m. Klevų g. 52, Gerulių k., Balbieriškio sen. Povų g., Juodaviškių k., Jiezno sen. Kauno g. 34A, Veiverių mstl.	4
Varėnos r.	Geležinkelio g. 65, Varėnos m. Pievų g. 1B, Paklėstarės k., Valkininkų sen. Sakų g. 12, Merkinės mstl. Beržyno g. 15, Jasauskų k., Kaniavos sen.	4
Iš viso regione	-	20

Šaltinis: ARATC

1.4.2 Pirminio rūšiavimo, paruošimo perdirbti / panaudoti infrastruktūra

Alytaus regione atliekas, kurių susidarymo neįmanoma išvengti, siekiama išrūšiuoti ir tai padarius paruošti panaudoti arba perdirbti. Regione pirminio rūšiavimo būdu konteinerine sistema surenkamos PA ir antrinės žaliavos (toliau – AŽ), MA bei tekstilės atliekos. Į konteinerius draudžiamos mesti ar šalia jų palikti atliekos surenkamos rūšiavimo centruose, kompostavimo aikštelėse ar papildančiomis sistemomis.

PAKUOČIŲ ATLIEKOS IR ANTRINĖS ŽALIAVOS

PA ir AŽ iš daugiabučių namų gyventojų surenkamos kolektyvinėse konteinerių aikštelėse įrengtais stiklo, popieriaus ir plastiko konteineriais. Regione viena konteinerių aikštelė, kurioje įrengti PA ir AŽ konteineriai, tenka vidutiniškai 241 gyv. PA ir AŽ konteineriais regione aprūpinta 100 proc. daugiabučiams namams priskiriamų konteinerių aikštelių.

28 lentelė. Kolektyvinės PA ir AŽ rūšiavimo konteinerių aikštelės, 2023 m.

Savivaldybė	Konteinerinių aikštelių, kuriose įrengti PA ir AŽ kont., kiekis.	Konteinerinių aikštelių, skirtų aptarnauti daugiabučius namus ir kuriose įrengti PA ir AŽ kont., kiekis.	Preliminarus daugiabučių namų gyv., kuriems tenka viena PA ir AŽ aikštelė, skaičius
Alytaus m.	173	136	341
Alytaus r.	52	29	114
Birštono	30	22	112
Druskininkų	88	70	229
Lazdijų r.	38	31	134
Prienų r.	55	36	192
Varėnos r.	56	47	214
Iš viso regione	492	371	241

Šaltinis: ARATC

Iš individualių valdų PA ir AŽ atskirai surenkamos stiklo ir PA (popieriaus, plastiko, metalų) konteineriais. Įvertinus individualių valdų, kurioms teikiamos kitos KA tvarkymo paslaugos skaičių, nustatyta, kad PA ir AŽ konteineriais aprūpinta ~100% visų naudojamų individualių NT objektų.

29 lentelė. Atliekų turėtojų aprūpinimas individualiais PA ir AŽ surinkimo konteineriais, 2023 m.

Individualių PA ir AŽ konteinerių skaičius				Aptarnaujamų individualių valdų skaičius, vnt.	Aptarnaujama individualių valdų dalis, proc. ¹⁷
Savivaldybė	Stiklas, 120 l	Pakuotės, 240 l	Pakuotės, 1100 l		
Alytaus m.	4.047	3.977	-	3.701	100%
Alytaus r.	9.173	9.275	180	12.142	100%
Birštono	713	721	3	1.026	100%
Druskininkų	3.429	3.456	57	3.546	100%
Lazdijų r.	7.502	7.431	229	9.228	100%
Prienų r.	9.205	9.050	185	9.903	100%
Varėnos r.	6.729	6.868	-	9.030	100%
Iš viso regione	40.798	40.778	654	48.576	100%

Šaltinis: ARATC

Alytaus regione iš daugiabučių ir individualių namų gyventojų bei juridinių asmenų surinktos PA ir AŽ yra transportuojamos į UAB Ekobazė eksploatuojamus rūšiavimo įrenginius, kur yra išrūšiuojamos ir paruošiamos perdirbimui, o sekančiu etapu perdirbamos arba perduodamos perdirbėjams. Dalis PA į Alytaus regiono atliekų tvarkymo sistemą taip pat patenka iš

¹⁷ Sunkiai privažiuojamose ar labiau nutolusiose kaimiškose teritorijose kelios individualios valdos naudojasi vienu didesnės talpos pakuočių atliekų surinkimo konteineriu.

komercinio sektoriaus (pvz. prekybos centrų), kur yra atskirai rūšiuojamos ir perduodamos atliekų tvarkytojams.

Nors regione antrinių žaliavų, tame tarpe pakuočių, kasmet išrūšiuojama vis daugiau, tačiau MKA, kaip rodo atliekų sudėties tyrimai, jų vis dar lieka – 2021 m. buvo likę apie 16 proc. (apie 5 tūkst. t.). Taip pat iš gyventojų konteneriais surinktose PA ir AŽ priemonėse (nei perdirbimui, nei deginimui netinkamos atliekos) sudaro apie 15 proc. surinkto kiekio, o individualiais pakuočių konteneriais surinktos popieriaus pakuotės ir AŽ susimaišę su kitomis į konteinerį išmestomis atliekomis didžia dalimi praranda perdirbimo vertę.

MAISTO ATLIEKOS

Siekiant efektyvumo MA regiono savivaldybėse surenkamos iš miestų ir miestelių teritorijų daugiabučių ir individualių namų gyventojų. Teritorijose, kuriose MA – surenkamos kolektyvinėmis atliekų surinkimo priemonėmis aprūpinta 100 proc. daugiabučių namų gyventojų.

Vertinant bendrą MA surinkimo paslaugų prieinamumą daugiabučių namų atliekų turėtojams pastebima, kad MA surinkimo kolektyviniais konteneriais aprūpinta ~88 proc. daugiabučių namams skirtų konteinerinių aikštelių. MA surinkimo kolektyviniais konteneriais santykinai mažiausiai aprūpintos Alytaus r. sav. (~41 proc.) ir Druskininkų sav. (~71 proc.) konteinerinės aikštelės.

30 lentelė. Kolektyvinės MA rūšiavimo konteinerių aikštelės, 2023 m.

Savivaldybė	Konteinerinių aikštelių, skirtų aptarnauti daugiabučius namus, kiekis.	Konteinerinių aikštelių, kuriose įrengti MA kont., kiekis.	Konteinerių aikštelių dalis aprūpinta MA surinkimo konteneriais, proc.
Alytaus m.	136	136	100%
Alytaus r.	29	12	41%
Birštono	22	25	100%
Druskininkų	70	50	71%
Lazdijų r.	31	31	100%
Prienų r.	36	33	92%
Varėnos r.	47	39	83%
Iš viso regione	371	326	88%

Šaltinis: ARATC

Teritorijose, kuriose teikiama MA surinkimo paslauga, individualiais surinkimo konteneriais aprūpinta 79 proc. individualių namų valdų. Reikšmingiausiai MA rūšiavimo konteneriais aprūpintos Alytaus m. (91 proc.), Lazdijų (97 proc.) ir Druskininkų (84 proc.) sav. Kitose savivaldybėse MA rūšiavimo konteneriai išdalinti ne daugiau kaip 63-73 proc. individualių valdų.

31 lentelė. Atliekų turėtojų aprūpinimas individualiais MA surinkimo konteneriais, 2023 m.

Savivaldybė	MA konteinerių kiekis	Individualių valdų skaičius vietovėse, kur renkamos MA	Konteineriais aprūpintų individualių valdų dalis, proc.
Alytaus m.	3.462	3.806	91%
Alytaus r.	1.240	1.705	73%
Birštono	351	485	72%
Druskininkų	1.755	2.078	84%
Lazdijų r.	1.152	1.193	97%
Prienų r.	1.459	2.306	63%
Varėnos r.	972	1.524	64%
Iš viso regione	10.391	13.097	79%

Šaltinis: ARATC

Laikomasi nuostatos, kad kaimiškose bei labiau nutolusiose mažos gyventojų koncentracijos teritorijose, kuriose MA surinkimas iš individualių valdų – ekonomiškai neefektyvus, MA turėtų būti kompostuojamos ir tik netinkamos kompostuoti MA (gyvūninės kilmės, virto, kepto, maisto likučiai) gali būti metamos į MKA konteinerius.

2021 m. maisto – virtuvės atliekų buvo surinkta apie 2.587 t, kai 2020 m. 1.572 t, tačiau didžiausią iššūkį kelia tai, jog surenkamų atliekų kiekis daugiabučiuose ženkliai nedidėjo nors konteinerių įrengimas vyko labai sparčiai, o individualiuose namuose priklausomai nuo savivaldybės netgi sumažėjo.

Alytaus regione maisto - virtuvės atliekos, maistinis aliejus ir riebalai yra renkami ir iš Alytaus regione esančių savivaldybių biudžetinių įstaigų ar maitinimo paslaugas švietimo įstaigose teikiančių įmonių, mokslo įstaigų, viešojo maitinimo įstaigų, medicinos įstaigų ir kt.

Ateityje siekiant padidinti MA surinkimo apimtį svarstoma galimybė tose teritorijose, kuriose atskirai renkamos maisto atliekos, MA konteineriais aprūpinti ir visus juridinius asmenis, ne tik tuos, kurie savo patalpose teikia maitinimo paslaugas.

Surinktos MA yra pristatomos į Takniškių atliekų tvarkymo technologijų parką, kuriame yra sumaišomos su struktūrine medžiaga, susmulkinamos ir išsijojamos. Susmulkintos ir išsijotos atliekos apdorojamos biologinio apdorojimo įrenginiuose sausuoju anaerobiniu būdu, brandinamos kompostavimo aikštelėje, kur pagamintas kompostas dar kartą išsijojamas. Smulkinant ir sijojant atliekas iš jų pašalinamos įvairios priemaišos (plastiko, popieriaus pakuočių likučiai) ir taip užtikrinami kompostui keliami reikalavimai. Iš MA pagamintas kokybiškas kompostas realizuojamas jį parduodant. 2021 m. iš surinktų MA buvo pagaminta 1.882 t. komposto.

TEKSTILĖS ATLIEKOS

Tinkama naudoti tekstilė (drabužiai, avalynė, patalynė ir kt. tekstilės gaminiai) regione atskirai surenkami kolektyviniais konteineriais ir rūšiavimo centruose. Netinkama naudoti, nusidėvėjusi tekstilė šalinama į mišrių komunalinių atliekų konteinerius. Alytaus regione įrengta 155 vnt. tekstilei skirtų konteinerių. Vienas tekstilės atliekų konteineris regione vidutiniškai tenka vidutiniškai 1.063 gyventojams.

32 lentelė. Kolektyvinių tekstilės atliekų konteinerių kiekis, 2023 m.

Savivaldybė	Tekstilės atliekų konteinerių kiekis	Gyv., kuriems tenka vienas tekstilės atliekų konteineris, skaičius
Alytaus m.	44	1.177
Alytaus r.	11	2.312
Birštono	4	1.020
Druskininkų	47	422
Lazdijų r.	20	895
Prienų r.	15	1.667
Varėnos r.	14	1.482
Iš viso regione	155	1.063

Šaltinis: ARATC

Tekstilės konteineriais surinkta tekstilė pakartotinio naudojimo centre „TikoTiks“ rūšiuojama, tvarkoma, skalbiama ir tinkamai paruošta atiduodama labdaros organizacijoms arba parduodama. Pakartotinam naudojimui tinkamų tekstilės atliekų dalis šiuo metu sudaro tik apie 10 proc. visos surinktos tekstilės. Kadangi nei Lietuvos mastu, nei kaimyninėse šalyse nėra perdirbimo pajėgumų, visą pakartotiniam naudojimui netinkama tekstilė vežama deginti į atliekų deginimo jėgaines.

ŽALIOSIOS ATLIEKOS

Siekiant sumažinti biologiškai skaidžių atliekų kiekį MKA Alytaus regiono savivaldybių miestų individualių namų gyventojams išdalintos žaliųjų atliekų kompostavimo dėžės. Kompostavimo dėžėmis neatlygintinai aprūpinta ~80%¹⁸ miestų individualių valdų. Likusi dalis individualių valdų žaliąsias atliekas kompostuoja įsigytuose arba savadarbiuose kompostavimo įrenginiuose.

33 lentelė. Miestų individualioms valdoms išdalintų kompostavimo dėžių skaičius, 2023 m.

Savivaldybė	0,9 m ³	0,6 m ³	Iš viso	Kompostavimo infrastruktūra aprūpintų miestų individualių valdų dalis, proc.
Alytaus m.	947	1.473	2.420	64%
Alytaus r.	250	240	490	93%
Birštono	102	113	215	61%
Druskininkų	413	527	940	91%
Lazdijų r.	397	553	950	82%
Prienų r.	551	864	1.415	97%
Varėnos r.	340	230	570	100%
Iš viso regione	3000	4000	7000	80%

Šaltinis: ARATC

Žaliosios ir kitos augalinės kilmės biologiškai skaidžios atliekos regione surenkamos ir tvarkomos 7 kompostavimo aikštelėse, į kurias gyventojai ir įmonės gali pristatyti žolę, lapus medžių šakas, pjuvenas, miškininkystės ir kt. atliekas. Į aikštelę taip pat pristatomos viešosiose erdvėse surenkamos žaliosios atliekos. Bendras kompostavimo aikštelių pajėgumas regione siekia 25.7 tūkst. t., o vidutinis jų panaudojimas ~47%. Atskirose aikštelėse sutvarkomų atliekų kiekis viršija deklaruotus aikštelių pajėgumus, t. y. jos yra nebepajėgios sutvarkyti surenkamų žaliųjų atliekų. Atitinkamai Druskininkų ir Prienų (Pramonės g. 3) aikšteles planuojama

¹⁸ Ankstesniu laikotarpiu planuota, kad kompostavimo priemonės bus išdalintos nemažiau kaip 75 proc. miestų individualių valdų.

modernizuoti kartu išplečiant jų pajėgumus: 1) Druskininkų aikštelės iki 4.000 t.; 2) Prienų (Pramonės g. 3) aikštelės iki 2.000 t.

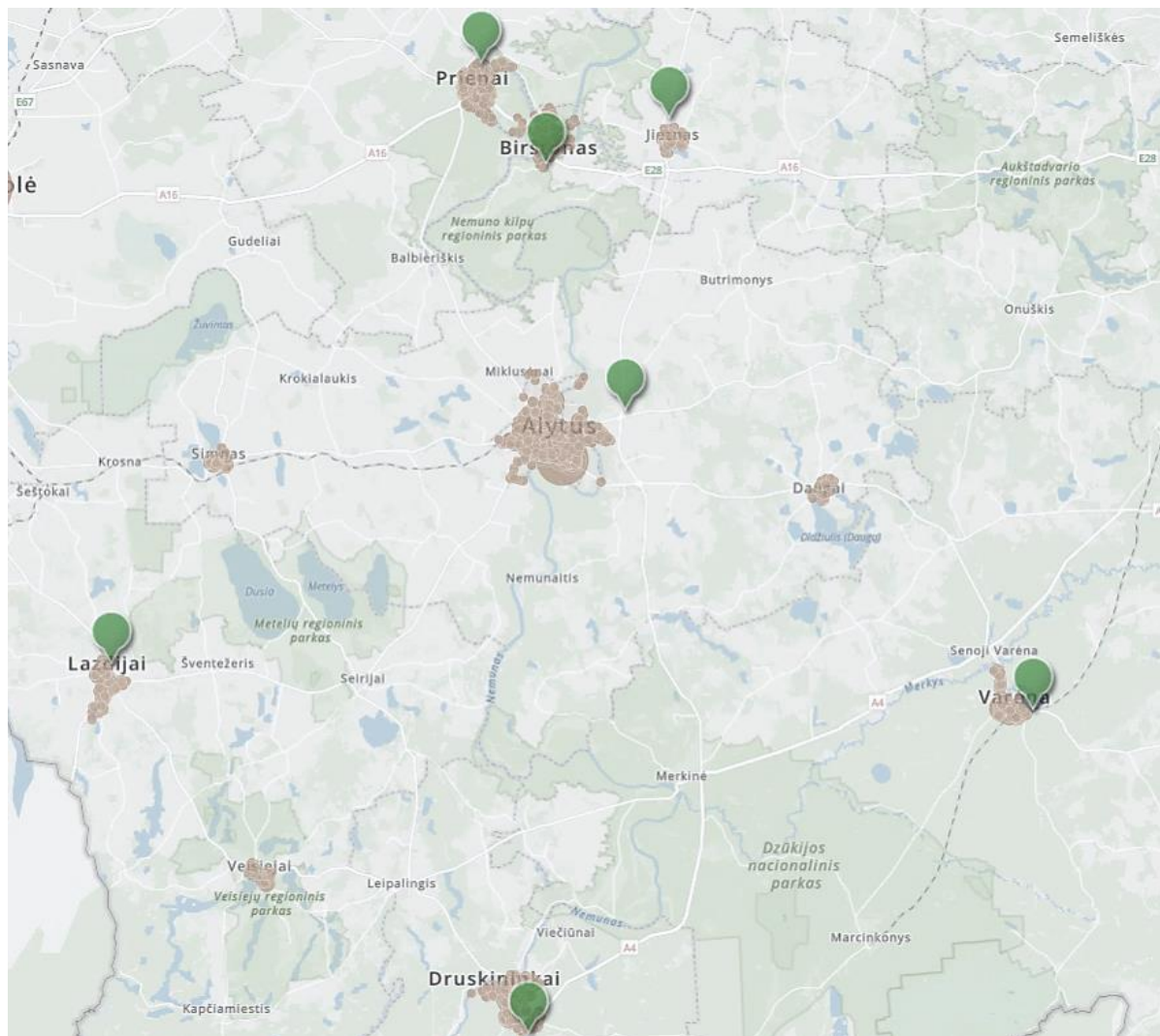
34 lentelė. Kompostavimo aikštelės, 2023 m.

Savivaldybė	Kompostavimo aikštelės adresas	Kompostavimo aikštelių pajėgumas, t/ metus
Alytaus m.	Karjero g. 2, Takniškių k., Alovės sen.,	20.000
Alytaus r.	Alytaus r.	
Birštono	Saulėtekio g. 23, Birštonas	2.000
Druskininkų	Gardino g. 100, Druskininkų m.	1.000
Lazdijų r.	Gėlyno g. 23, Lazdijų m.	1.500
Prienų r.	Pramonės g. 3, Prienų m.	245
	Povų g., Juodaviškių k., Jiezo sen.	700
Varėnos r.	Geležinkelio g. 65, Varėnos m.	245
Iš viso regione	-	25.690

Šaltinis: ARATC

Kompostavimo aikštelės įrengtos visuose didžiuosiuose regiono miestuose. Šių miestų gyventojai žaliąsias ar kitas augalinės kilmės biologiškai skaidžias atliekas gali pristatyti į artimiausias kompostavimo aikšteles, kitų teritorijų gyventojai - namūdiškai kompostuoti.

11 paveikslas. Kompostavimo aikštelių išsidėstymas Alytaus regione

Šaltinis: ARATC

Surinktos žaliosios atliekos kompostavimo aikštelėse yra sukompostuojamos, o pagaminta kompostinė žemė parduodama. Kompostavimo aikštelėse surenkamos medžių šakos smulkinamos ir paverčiamos medienos drožlėmis, kurios perduodamos biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo padaliniui, kaip struktūrinė medžiaga, naudojama energijai gauti. 2021 m. iš surinktų biologiškai skaidžių atliekų buvo pagaminta 3.355 t. komposto.

DIDELIŲ GABARITŲ BEI KITOS ATLIEKOS

Alytaus regione eksploatuojama 20 rūšiavimo centrų, kuriuose atskirai surenkamos: a) didelių gabaritų atliekos, b) buityje susidarančios pavojingos atliekos, c) antrinės žaliavos, d) elektros ir elektroninė įranga, e) tekstilės atliekos, f) naudotos padangos, g) statybos ir griovimo atliekos, h) žaliosios atliekos. Bendras rūšiavimo centrų infrastruktūros techninis pajėgumas siekia 15.2 tūkst. t.

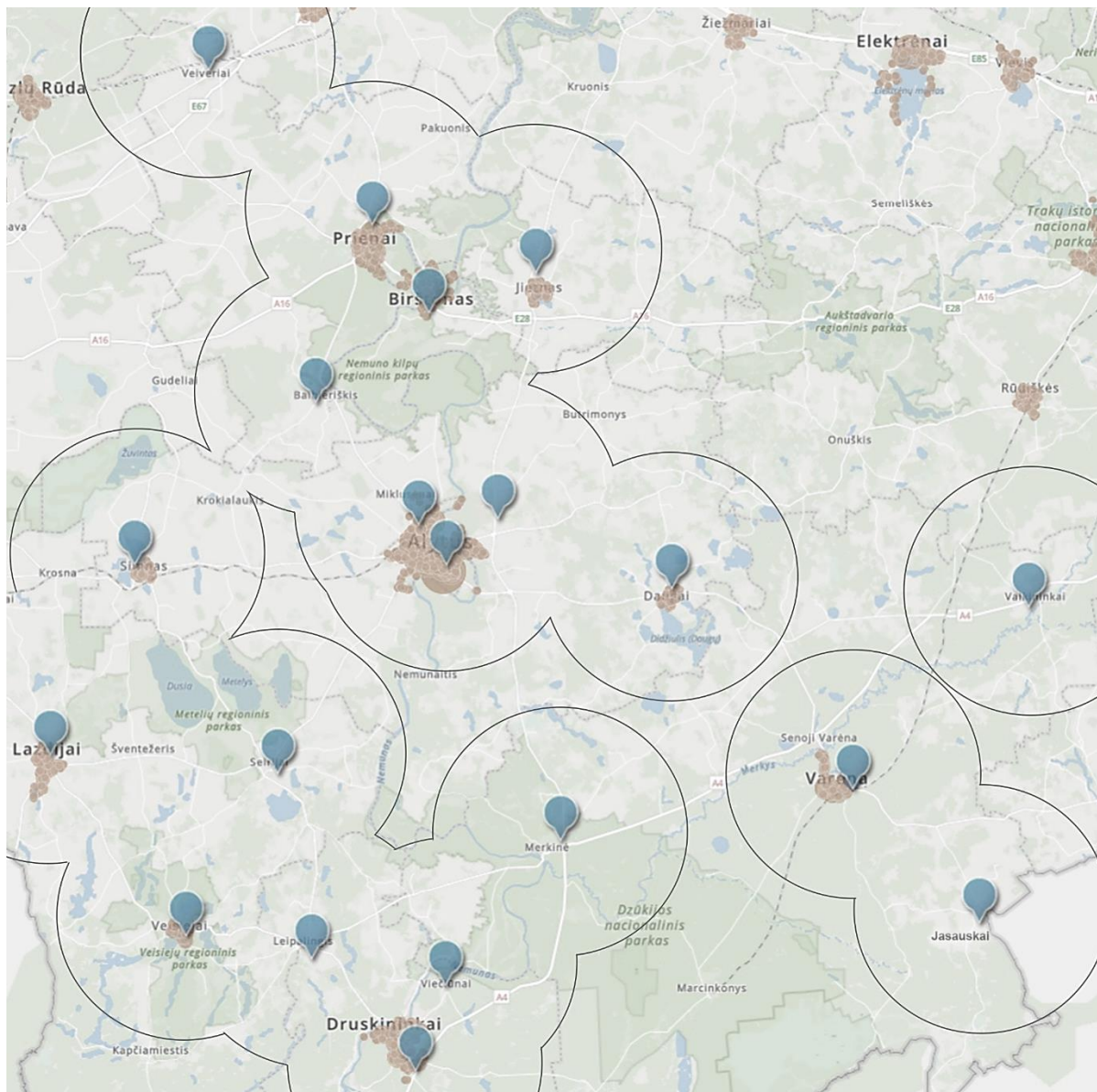
35 lentelė. Rūšiavimo centrai, 2023 m.

Savivaldybė	Rūšiavimo centrai	Rūšiavimo centrų pajėgumas, t/ metus
Alytaus m.	Alovės	1.500
	Putinų	1.500
Alytaus r.	Takniškių	1.000
	Simno	500
	Daugų	500
Birštono	Birštono	500
Druskininkų	Druskininkų	1.600
	Leipalingio	1.000
	Viečiūnų	1.000
Lazdijų r.	Seirijų	500
	Lazdijų	500
	Veisiejų	500
Prienų r.	Prienų	800
	Balbieriškio sen.	500
	Jiezno	500
	Veiverių	500
Varėnos r.	Varėnos	800
	Valkininkų	500
	Merkinės	500
	Jasauskų	500
Iš viso regione	-	15.200

Šaltinis: ARATC

Rūšiavimo centrų infrastruktūra išvystyta visame Alytaus regione, t. y. įrengta visose gyventojų, verslo subjektų koncentracijos vietose. Visame regione aikštelių tinklas (10 km spinduliu) nepadengia (arba padengia tik ties aikštelių tinklo riba) tik tokių gyvenviečių kaip: Marcinkonys (Varėnos r. sav.), Stakliškės (Prienų r. sav.), Krosna (Lazdijų r. sav.).

12 paveikslas. Rūšiavimo centrų tinklas (10 km spinduliu) Alytaus regione

Šaltinis: ARATC

Rūšiavimo centruose daugiau nei pusė surinktų atliekų yra išrūšiuojamos ir perdirbamos:

- iš didžiųjų atliekų (baldų) atskiriama mediena, kuri susmulkinama ir parduodama, kita mediena paverčiama drožlėmis ir perduodama perdirbimui. Likusi dalis didžiųjų atliekų panaudojama energijos gamybai arba pašalinama sąvartyne;
- kitos atliekos pagal pasirašytas sutartis tvarkomos šių įmonių: popieriaus, kartono bei stiklo pakuočių atliekas UAB „Ecoservice projektai“, stiklo atliekas – UAB „Stikloporas“, pavojingas atliekas - UAB „Žalvaris“, buitinę techniką ir elektroniką – elektronikos platintojų asociacija EEPA (tvarkytojas UAB „EMP Recycling“), metalą - UAB „Pranmetal“;

Rūšiavimo centruose surinktos tekstilės atliekos yra perduodamos panaudojimui deginimo įrenginiuose arba pašalinamos sąvartyne.

Centruose surinktos ar tiesiogiai į statybinių atliekų apdorojimo aikštelę pristatytos inertinės ar statybinės atliekos yra sutvarkomos jas susmulkinant ir iš jų pagaminant produkciją. Gautą įvairių frakcijų antrinę skalda gali būti panaudojama sąvartyne. Asbesto turinčios atliekos priimamos Takniškių inertinių atliekų apdorojimo aikštelėje su asbesto šalinimo. Kartu su mišriomis statybos atliekomis ar atskirai pristatytas putplastis (šiltinimo medžiagos) yra presuojamas ir perduodamas paruošimo perdirbti putų polistirolo apdorojimo įrenginiuose esančiuose Takniškių atliekų tvarkymo technologiniame parke.

MIŠRIOS KOMUNALINĖS ATLIEKOS

Po pirminio rūšiavimo likusios mišrios komunalinės atliekos surenkamos prie daugiabučių gyvenamųjų namų esančiose kolektyvinėse mišrių komunalinių atliekų surinkimo antžeminėse, pusiau požeminėse konteinerinėse aikštelėse. MKA iš daugiabučių gyvenamųjų namų, įstaigų ir organizacijų surinkti dažniausiai naudojami 0,12 m³; 0,24 m³; 1,1 m³; 3 m³; 5 m³ talpos konteineriai, kurie aptarnaujami savivaldybių lygmens atliekų tvarkymo taisyklėse nustatytu dažnumu, o iš individualių namų, esančių regiono savivaldybėse, surenkamos individualiais 0,12 m³; 0,14 m³; 0,24 m³ konteineriais. Mišrių komunalinių atliekų tvarkymo paslauga regione teikiama 100% regiono gyventojų ir 100% juridinių asmenų.

36 lentelė. Mišrių komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos prieinamumas Alytaus regione

Savivaldybė	Gyventojų skaičius / dalis, kuriems teikiama paslauga		Juridinių asmenų skaičius / dalis, kuriems teikiama paslauga	
	Vnt.	Proc.	Vnt.	Proc.
Alytaus m.	53.925	100%	873	100%
Alytaus r.	28.543	100%	394	100%
Birštono	4.422	100%	128	100%
Druskininkų	21.290	100%	501	100%
Lazdijų r.	18.083	100%	351	100%
Prienų r.	15.158	100%	492	100%
Varėnos r.	22.152	99%	401	100%
Iš viso	163.573	100%	3.140	100%

Šaltinis: AAA

1.4.3 Antrinio rūšiavimo, paruošimo perdirbti / panaudoti infrastruktūra

MIŠRIOS KOMUNALINĖS ATLIEKOS

Surinktos po rūšiavimo likusios mišrios komunalinės atliekos apdorojamos mechaninio rūšiavimo įrenginiuose, kuriuose mechaniniu būdu išskiriamos biologiškai skaidžios, mineralinės atliekos, antrinės žaliavos (didžioji dalis – spalvotieji ir juodieji metalai, baterijos) deginimui tinkamos ir likusios šalinimui atliekos. Mechaninio atliekų rūšiavimo įrenginių metiniai technologiniai pajėgumai sudaro 65.702 t¹⁹.

¹⁹ Maksimalūs įrenginių technologiniai pajėgumai nustatyti remiantis prielaidomis, kad įrenginiai dirba 2 pamainomis 365 d. per metus.

Mechaninio rūšiavimo įrenginiuose iš mišrių komunalinių atliekų atskiriamos biologiškai skaidžios atliekos apdorojamos biologinio apdorojimo įrenginiuose su energijos gamyba, mineralinės atliekos apdorojamos biologinio apdorojimo įrenginiuose su energijos gamyba ir/ arba panaudojamos sąvartyne atliekų sluoksnių perdengimams. Atskirtos degios atliekos transportuojamos į atliekų deginimo jėgainę, o atskirtos antrinės žaliavos - perduodamos perdirbėjams.

2015-2021 m. MBA įrenginiuose per metus vidutiniškai buvo apdorojama ~34,9 tūkst. t. MKA. Mažėjant MKA kiekiui 2021 m. apdorojimui pristatyta ~31,5 tūkst. t.

37 lentelė. MKA apdorojimas MBA įrenginiuose, tonos

	2014	2016	2018	2020	2021
MBA įrenginiuose apdorotas MKA kiekis	23.788	37.718	35.390	33.279	31.155
<u>Antrinės žaliavos</u>	<u>1.106</u>	<u>564</u>	<u>574</u>	<u>414</u>	<u>378</u>
Plastikai ir guma	-	-	-	-	52
Plastikinė, įskaitant PET, pakuotė	347	127	247		
Metalinė pakuotė	334	420	320	410	318
Aliuminio pakuotė	8	13	4	1	5
Kombinuota pakuotė	40	-	-	-	-
Stiklo pakuotė	162	-	-	-	-
EEĮ	6	-	-	-	-
Popierius ir kartonas	209	-	-	-	-
Baterijos	-	3	2	4	3
<u>Kitos mechaninio rūšiavimo metu atskirtos atliekos</u>	<u>14.316</u>	<u>19.613</u>	<u>22.098</u>	<u>16.919</u>	<u>15.853</u>
Energetinę vertę turinčios perdirbimui netinkamos atliekos	3.221	7.607	6.312	12.177	8.790
Mechaninio rūšiavimo atliekos	9.989	5.108	6.087	4.308	6.685
Didžiosios atliekos	-	6.315	5.792	19	-
Mineralinės medžiagos	-	-	3.333	-	-
Tepalų filtrai	-	-	1	-	-
Naudotos padangos	-	19	-	-	-
<u>Biologinis apdorojimas</u>	<u>9.541</u>	<u>16.486</u>	<u>11.573</u>	<u>15.907</u>	<u>14.399</u>
Biologiškai skaidžios atliekos	9.541	8.199	8.133	5.440	5.297
Mineralinės medžiagos	-	8.287	3.440	9.943	8.753
Popieriaus ir kartono pakuotė	-	-	-	131	114
Kitas popierius ir kartonas	-	-	-	394	234
<u>Drėgmės nuostoliai</u>	<u>-</u>	<u>1.577</u>	<u>1.672</u>	<u>746</u>	<u>1.147</u>

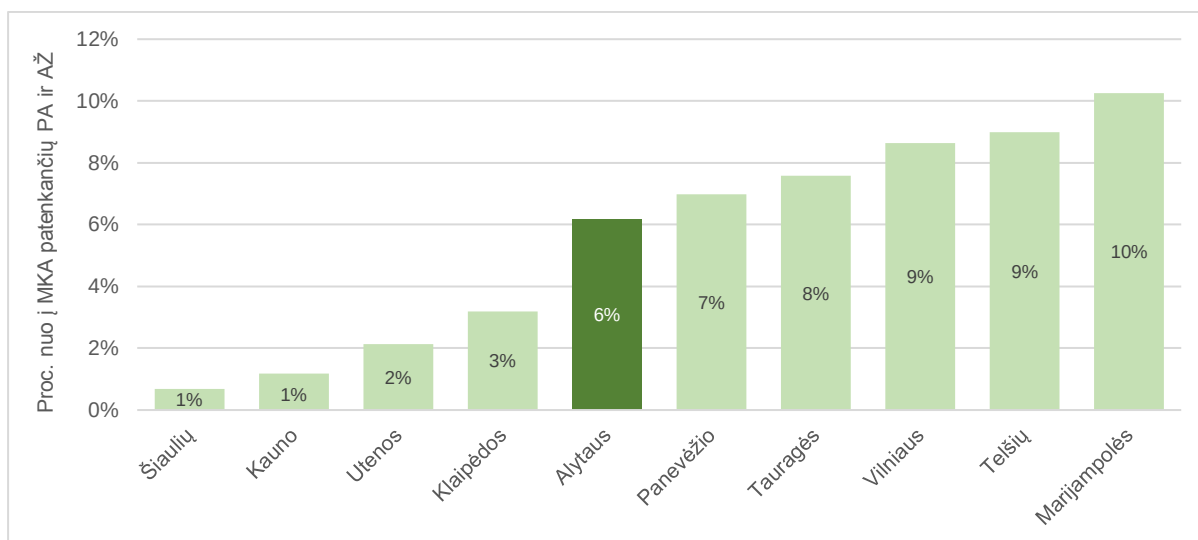
Šaltinis: ARATC

Mechaninio apdorojimo metu iš MKA srauto išskiriama iki 6% visų į MKA patekusių pakuočių ir antrinių žaliavų (2021 m. 378 t. iš 6,9 tūkst. t.)²⁰, kurios vėlesniu etapu perduodamos perdirbimui. Esamos techninės rūšiavimo galimybės leistų išskirti didesnę PA ir AŽ kiekį (pvz. atskiriant plastiką), tačiau šiuo metu tai nėra ekonomiškai efektyvu dėl atitinkamų atliekų užterštumo, esamų paruošimo perdirbti / perdirbimo technologinių galimybių ribotumo bei finansavimo trūkumo²¹.

²⁰Didžioji dalis mechaninio apdorojimo metu iš MKA išskiriamų PA ir AŽ yra metalai.

²¹Gamintojus ir importuotojus atstovaujančios organizacijos nefinansuoja iš MKA atskirtų PA ir AŽ tvarkymo.

13 paveikslas. Preliminaraus iš MKA MBA atskirtų AŽ kiekio palyginimas pagal Lietuvos regionus

Šaltinis: sudaryta autorių

Mechaninio rūšiavimo metu įrenginiuose iš MKA atskiriama reikšminga degių atliekų dalis (2021 m. – 28%). ARATC atliekami degių atliekų tyrimai rodo, kad šių atliekų apimtyje 25-28 proc. sudaro pakuočių atliekos, iš kurių 16-23 proc. plastiko atliekos.

Iš MKA kiekvienais metais atskiriama nuo 19 iki 30 proc. mineralinių medžiagų, kurios yra panaudojamos sąvartyno perdengimui arba kompostuojamos biologinio apdorojimo įrenginiuose. 2021 m. sukompostuota 100 proc. iš MKA atskirtų mineralinių medžiagų, kurios pagal galiojančią teisinę tvarką - laikytinos perdirbtomis. Remiantis ES direktyvomis ateityje (nuo 2027 m.) toks šių atliekų tvarkymo būdas prie atliekų perdirbimo neprisidės, todėl – būtina ieškoti kitų šios atliekų frakcijos sutvarkymo priemonių (pvz. tobulinant MBA įrenginius).

Pastebima, kad į šią frakciją vis dar patenka nemažas stiklo, tekstilės, smulkių maisto-virtuvės, plastiko atliekų kiekis, todėl siekiant mažinti šios atliekų frakcijos susidarymą reikėtų gerinti pirminio rūšiavimo kokybę. Prie frakcijos susidarymo taip pat prisideda ir technologiškai pasenę mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiai.

38 lentelė. Mineralinės medžiagos, tonos

	2014	2016	2018	2020	2021
Iš MKA atskirtos mineralinės medžiagos iš viso	-	8.287	6.773	9.943	8.753
Mineralinių medžiagų dalis nuo apdoroto MKA kiekio	0%	22%	19%	30%	28%
Mineralinių medžiagų kiekis pagal jų panaudojimą	-	8.287	6.773	9.943	8.753
Panaudotos perdengimui	-	-	3.333	-	-
Apdorotos biologinio apdorojimo įrenginiuose	-	8.287	3.440	9.943	8.753

Šaltinis: ARATC

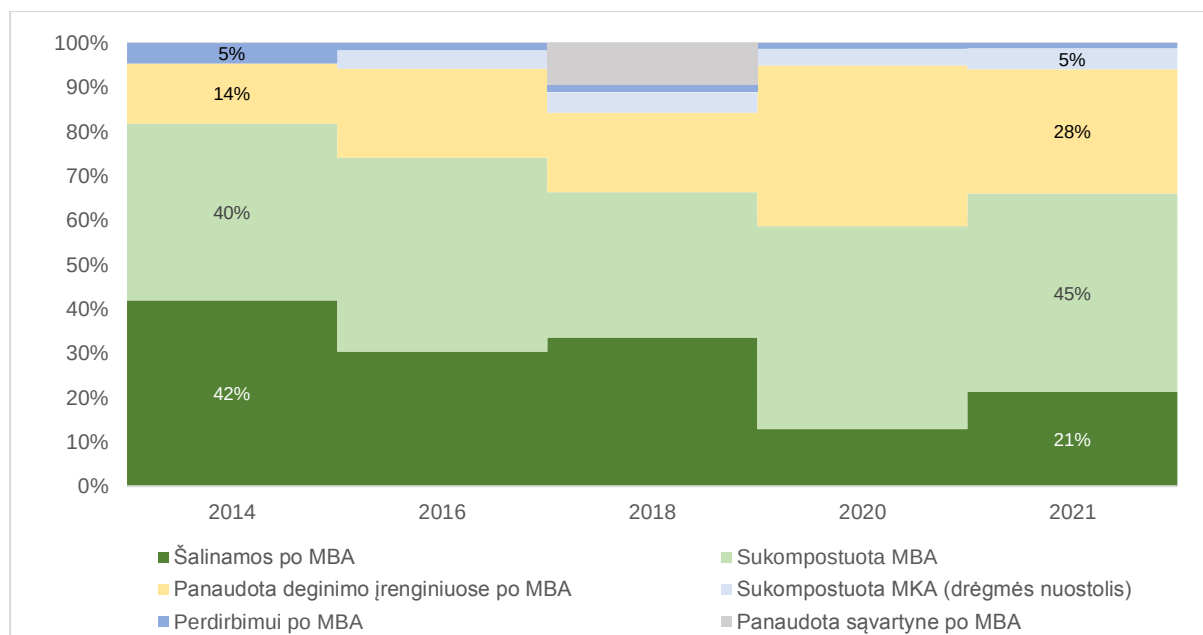
Alytaus regione kiekvienais metais pašalinama nuo 11-21 proc. į MBA patekusių MKA. Po mechaninio rūšiavimo likusias šalintinas atliekas didžiąja dalimi sudaro įvairios higienos priemonių atliekos, avalinė, guma bei kt., t. y. tos atliekos, kurios Lietuvos atliekų tvarkymo sistemoje nėra atskirai surenkamos ir kurių paruošimui perdirbti / perdirbimui nėra sukurti pajėgumai.

MBA įrenginių eksploatavimo laikotarpio pradžioje iš MKA kiekvienais metais buvo atskiriama ~22 proc. biologiškai skaidžių atliekų, tačiau praplėtus pirminio rūšiavimo sistemą šios frakcijos kiekis pradėjo pastebimai mažėti. 2021 m. iš MKA atskirta ~17 proc. biologiškai skaidžių atliekų. Atskirtos biologiškai skaidžios atliekos yra apdorojamos sausuoju anaerobiniu būdu, gaminamos metano dujos, kurios vėliau paverčiamos į elektros energiją (elektrai gaminti įrengtas 450 kW galingumo generatorius) ir panaudojamos visame atliekų tvarkymo technologijų parke, o perteklius perduodamas į elektros tinklus. Eksploatuojamo biologinio apdorojimo įrenginio su energijos gamyba našumas sudaro 20.154 t./m.

Po anaerobinio proceso, atliekos yra perkeliomos į kompostavimo tunelius, kur šilto oro pagalba sumažinamas jų tūris ir drėgmė, ir toliau brandinamos Takniškių kompostavimo aikštelėje iki kol gaunamas galutinis produktas – kompostas, kuris priklausomai nuo kokybės yra naudojamas kaip trąša dirvožemio gerinimui arba perdengimo medžiaga Alytaus regiono nepavojingųjų atliekų sąvartyne.

Apdorojus visas MKA MBA įrenginiuose didžioji dalis (40-50 proc.) išeigos yra sukompostuojama. Likusi atliekų dalis panaudojama atliekų deginimo įrenginiuose (14-28 proc.) bei pašalinama sąvartyne (42-21 proc.).

14 paveikslas. MKA panaudojimas po apdorojimo MBA

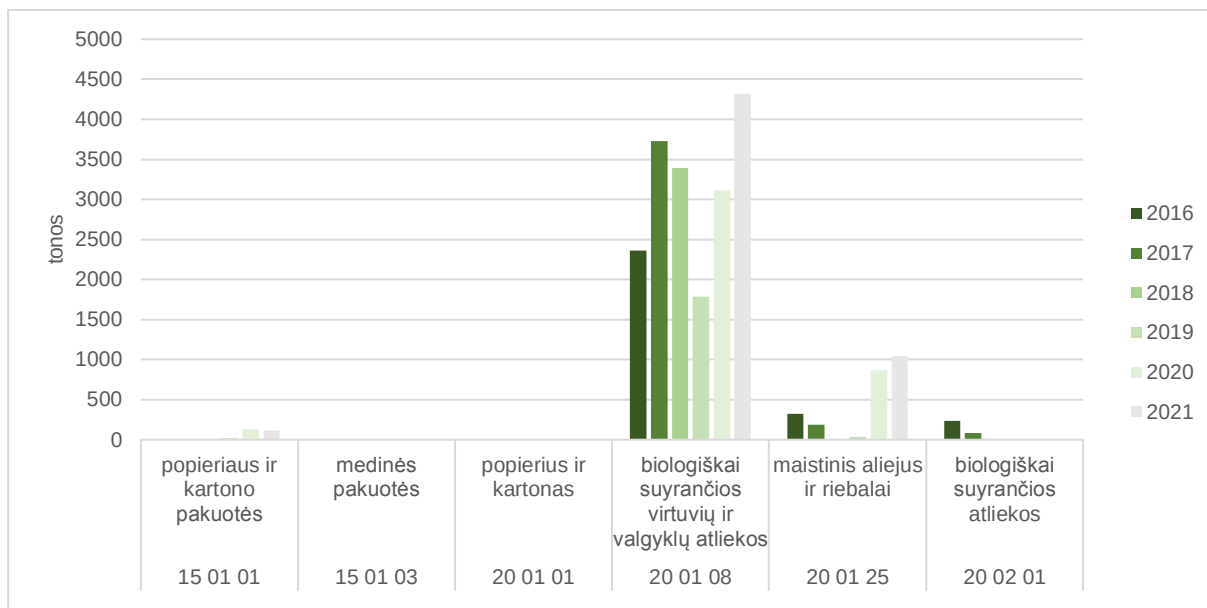

Šaltinis: ARATC

MAISTO-VIRTUVĖS IR KT. BIOLOGIŠKAI SKAIDŽIOS ATLIEKOS

Biologinio apdorojimo įrenginiuose apdorojamos ne tik po MKA mechaninio rūšiavimo likusios biologiškai skaidžios, mineralinės atliekos, bet ir atskirai surinktos maisto-virtuvės ir kt. biologiškai skaidžios atliekos. 2021 m. BA įrenginyje atskirai apdorota 5,5 tūkst. t. atskirai surinktų biologiškai skaidžių komunalinių atliekų. Įdiegus atskirą maisto-virtuvės atliekų surinkimą nuo 2019 m. BA įrenginiuose apdorojamų komunalinių atliekų kiekis kiekvienais metais auga.

15 paveikslas. BA įrenginiuose apdorotas kitų komunalinių atliekų kiekis

Šaltinis: ARATC

Maisto-virtuvės apdorojimo proceso metu gaunamas galutinis produktas - kompostas, kuris priešingai nei MKA apdorojimo atveju, gali būti panaudojamas ne tik sąvartyno eksploatacijoje.

1.4.3 Atliekų šalinimo infrastruktūra

Alytaus regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne šalinamos po apdorojimo likusios netinkamos perdirbti komunalinės atliekos ir gamybinės atliekos. Į sąvartyną pristatytos atliekos iškraunamos mechaniniu būdu, minimalaus ploto kaupo darbo zonoje. Atvežtos atliekos paskirstomos buldozeriu. Pilamos 0,3 m storio sluoksniais, lyginant ir tankinant jas kompaktoriumi iki 1,2- 1,3 t/m³. Supiltų ir sutankintų atliekų sluoksniai ne storesni kaip 2 m perdengiami grunto ar kitų inertinių medžiagų (pvz. gatvių sąšlavų, kompostavimo proceso metu susidarančios atsijos, netinkamos naudoti kompostas, gruntas ir akmenys) tarp sluoksniais. Maksimalus leistinas pašalinti atliekų kiekis sąvartyne – 760 tūkst. m³ arba 1,05 mln. t. Iki 2022 m. pradžios sąvartyne pašalinta ~522 tūkst. m³ arba 641 tūkst. t atliekų, t. y. 69% sąvartyno talpos.

Alytaus regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno teritorijoje taip pat įrengta inertinių atliekų apdorojimo aikštelė su asbesto šalinimo sekcija (aikštelės plotas sudaro 12 tūkst. kv. m.), kurioje priimamos nepavojingos statybinės inertinės atliekos (betonas, plytos ir kt.) bei pavojingos statybinės atliekos (izoliacinės medžiagos ir statybinės medžiagos, kuriose yra asbesto). Tinkamos perdirbti statybinės (inertinės) atliekos (betono, plytų, čerpių atliekos ir kt.) sandėliuojamos atskirose krūvose ir periodiškai smulkinamos (apdorojamos) mobiliu mechaniniu smulkintuvu. Susmulkinta inertinių nepavojingų statybinių atliekų frakcija (skalda) panaudojama sąvartyne naujų kelių įrengimui, taisymui arba realizuojama kaip antrinė žaliava. Atliekoms su asbestu aikštelėje yra įrengta speciali šalinimo sekcija. Asbesto turinčios atliekos yra šalinamos užpilant atitinkama storio grunto sluoksniu (5-10 cm). Maksimalus leistinas pašalinti kiekis šioje zonoje- 60 tūkst. m³ arba 120 tūkst. t. Iki 2022 m. pradžios šioje

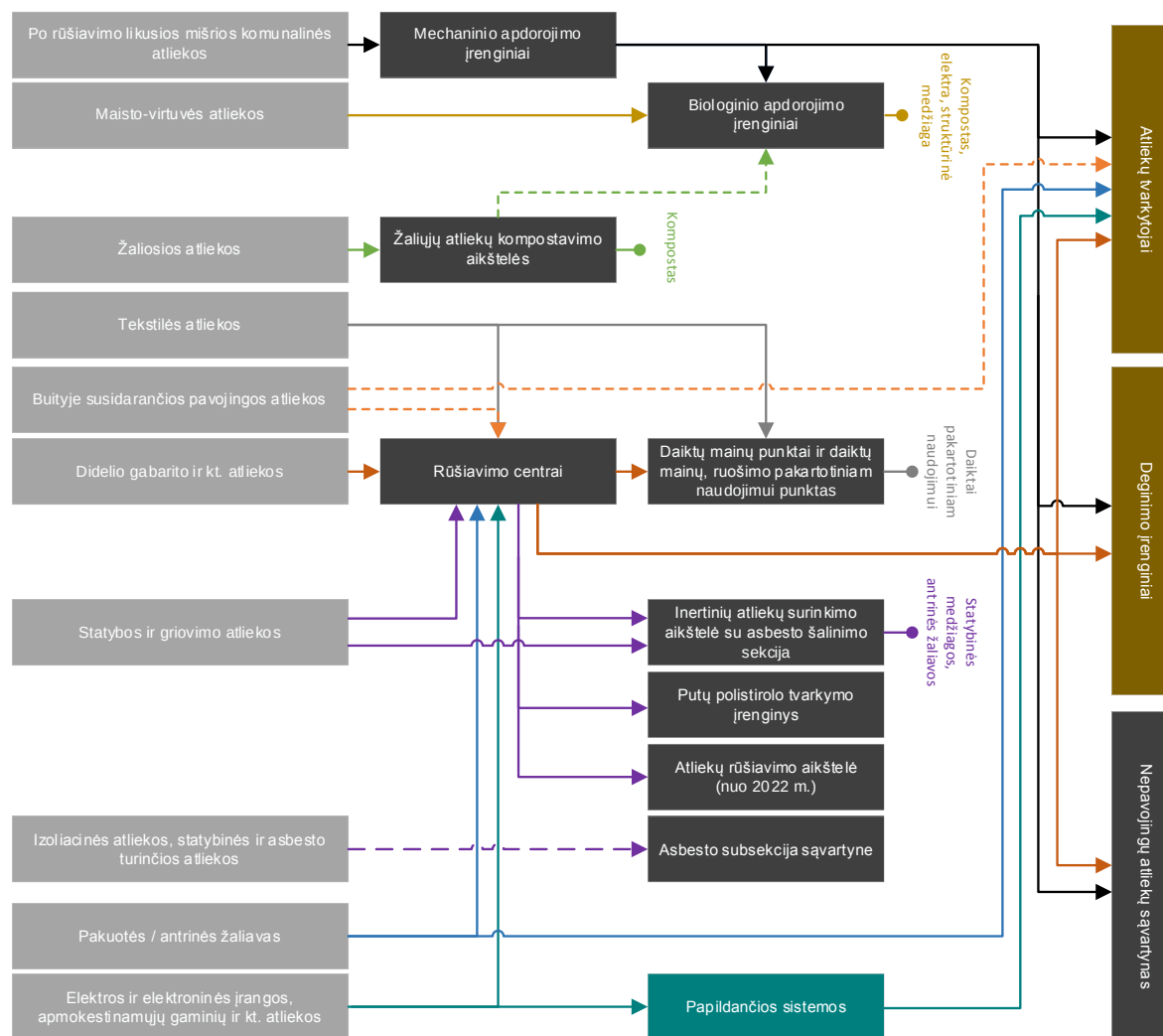
sekcijoje pašalinta apie 14 tūkst. m³ arba 28 tūkst. t asbesto turinčių atliekų t. y. 23 % sekcijos talpos.

1.4.4 Poskyrio apibendrinimas

- 1 Alytaus regione, viename iš pirmųjų Lietuvos regionų, sukurta daiktų dalinimosi ir parengimo pakartotiniam naudojimui infrastruktūra.
- 2 Regione tinkamai išvystyta konteinerinė infrastruktūra rūšiuoti antrines žaliavas, įskaitant pakuočių atliekas, maisto – virtuvės, tekstilės atliekas jų susidarymo vietoje. Visi arba didžioji dalis atliekų turėtojų yra aprūpinti individualiomis arba kolektyvinėmis rūšiavimo priemonėmis šioms atliekoms rūšiuoti.
- 3 Regione viena kolektyvinė konteinerių aikštelė, kurioje įrengti PA ir AŽ konteineriai, tenka vidutiniškai 241 gyv. PA ir AŽ konteineriais regione aprūpinta 100 proc. konteinerių aikštelių. PA ir AŽ individualiais konteineriais aprūpinta ~100% visų individualių valdų.
- 4 MA surinkimo konteineriais aprūpinta 88 proc. daugiabučiams namams skirtų konteinerinių aikštelių. MA surinkimo konteineriais santykinai mažiausiai aprūpintos Alytaus r. sav. (~41 proc.), Druskininkų sav. (~71 proc.) konteinerinės aikštelės. Individualiais MA surinkimo konteineriais regione aprūpinta 79 proc. namų valdų.
- 5 Alytaus regione įrengta 155 vnt. tekstilei skirtų konteinerių. Vienas tekstilės atliekų konteineris regione vidutiniškai tenka 1.063 gyventojams.
- 6 Esama žaliųjų atliekų infrastruktūra ir plačiai taikomas namudinis kompostavimas užtikrina efektyvų žaliųjų atliekų tvarkymą ir minimalius kiekius MKA sraute.
- 7 Atskirose ŽAKA sutvarkomų atliekų kiekis viršija deklaruotus aikštelių pajėgumus, t. y. jos yra nebepajėgios sutvarkyti surenkamų žaliųjų atliekų, todėl egzistuoja poreikis modernizuoti ir išplėsti Druskininkų ir Prienų kompostavimo aikšteles.
- 8 Rūšiavimo centrų infrastruktūra išvystyta visame Alytaus regione, t. y. įrengta visose gyventojų, verslo subjektų koncentracijos vietose. Visame regione aikštelių tinklas (10 km spinduliu) nepadengia (padengia tik ties aikštelių tinklo riba) tik tokių gyvenviečių kaip: Marcinkonys (Varėnos r. sav.), Stakliškės (Prienų r. sav.), Krosna (Lazdijų r. sav.).
- 9 Visos atskirai surinktos komunalinės atliekos yra perduodamos kitiems atliekų tvarkytojams, išskyrus maisto – virtuvės, žaliąsias ir mišrias komunalines atliekas, kurios yra tvarkomos Takniškių atliekų tvarkymo technologijų parke ir Druskininkų žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėje, o iš sutvarkytų maisto – virtuvės ir žaliųjų atliekų gaminamas kokybiškas kompostas
- 10 Dėl gamintojų ir importuotojų organizacijų nepakankamo finansavimo, paruošimo perdirbti / perdirbimo infrastruktūros trūkumo bei technologiškai pasenusių įrenginių mechaninio rūšiavimo įrenginiais išrūšiuojama santykinai maža PA ir AŽ patenkančių į MKA srautą dalis.
- 11 Nuo 2027 m. iš MKA srautų atskirtų mineralinių atliekų kompostavimas nebebus tinkamas atliekų tvarkymo būdas siekiant įgyvendinti nustatytas atliekų tvarkymo užduotis, todėl būtina ieškoti kitų sprendimų šios frakcijos sutvarkymui.

- 12 Mechaninio rūšiavimo įrenginiuose iš MKA atskiriama reikšminga degių atliekų dalis, kurių sudėtyje didelė dalis plastiko ir kt. pakuočių atliekų, todėl regione būtina gerinti PA ir AŽ rūšiavimo kokybę.
- 13 Po mechaninio rūšiavimo likusias šalintinas atliekas didžiąja dalimi sudaro atliekos, kurios Lietuvos atliekų tvarkymo sistemoje nėra atskirai surenkamos ir kurių paruošimui perdirbti / perdirbimui nėra sukurti pajėgumai. Siekiant sumažinti sąvartyne šalinamų atliekų kiekį būtina surasti būdų šių atliekų susidarymui sumažinti arba joms tvarkyti.

16 paveikslas. Alytaus regiono komunalinių atliekų tvarkymo organizavimo schema

1.5 Alytaus regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos finansavimas

Atliekų tvarkymas finansuojamas vadovaujantis *Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme* nustatytais „teršėjas moka“ ir visų „sąnaudų padengimo“ principais, kurie reiškia, kad visas atliekų tvarkymo išlaidas turi apmokėti pirminis atliekų darytojas arba dabartinis ar ankstesnis atliekų turėtojas ir (ar) produktų, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojas ar importuotojas (gamintojo atsakomybės principas). Nustatyti principai įgyvendinami apskaičiuojant įmokas (tarifus) arba vietinę rinkliavą už KA tvarkymą vadovaujantis 2013 m. liepos 24 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 711 [dėl vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo](#).

Vietinę rinkliavą yra nustatoma ir administruojama vadovaujantis savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintais vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą nuostatais / metodikomis ar atskirais sprendimais.

39 lentelė. Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą nuostatai

Savivaldybė	Nuostatus patvirtinantis sprendimas
Alytaus m.	2008 m. lapkričio 27 d. Alytaus miesto savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T-214
Alytaus r.	2008 m. lapkričio 27 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. K-294
Birštono	2020 m. lapkričio 20 d. Birštono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. TS-192
Druskininkų	2007 m. gruodžio 20 d. Druskininkų savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T1-247
Lazdijų r.	2017 m. kovo 31 d. Lazdijų rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. 5TS-801
Prienų r.	2016 m. gruodžio 22 d. Prienų rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T3-267
Varėnos r.	2017 m. kovo 28 d. Varėnos rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T-VIII-634

Šaltinis: viešai prieinama informacija

Alytaus regione paplitęs dvinarės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymo modelis, kai gyventojai butuose daugiabučiuose ar individualiuose namuose pastoviają rinkliavos dalimi apmokestinami nuo nekilnojamojo turto objekto ploto, o kintamąją:

- kai galima nustatyti tikslų plotą ir naudojamas tik individualiam naudojimui priskirtais rūšiuojamojo surinkimo konteineriais – pagal naudojamų komunalinių atliekų konteinerių skaičių, tūrį (dydį) ir ištuštinimo dažnį;
- kai galima nustatyti tikslų plotą ir naudojamas jiems priskirtais kolektyviniais rūšiuojamojo surinkimo konteineriais – pagal atiduodamų MKA svorio (kiekio) normą
- kai negalima nustatyti tikslaus ploto ir kuriuos valdantys gyventojai naudojami jiems priskirtais kolektyviniais rūšiuojamojo surinkimo konteineriais – pagal atiduodamų MKA svorio (kiekio) normą

Juridiniai asmenys neturintys jiems priskirto konteinerio²² vietinės rinkliavos kintamąją ir pastoviąją dalį moka priklausomai nuo jiems priskirto nekilnojamojo turto objekto bendrojo ploto. Juridiniai asmenys turintys priskirtą konteinerį atsiskaito už kintamąją dalį pagal ištuštinto konteinerio tūrį ir ištuštinimo skaičių. Pabrėžtina tai, kad valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plane numatoma pakeisti Lietuvos Respublikos

²² Sąlyga taip pat galioja, kai keli juridiniai asmenys naudojami vienu konteineriu.

Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 711 patvirtintų Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių nuostatas ir nustatyti mokesčių už komunalines paslaugas komercinėms patalpoms apskaičiavimą ne pagal patalpų plotą.

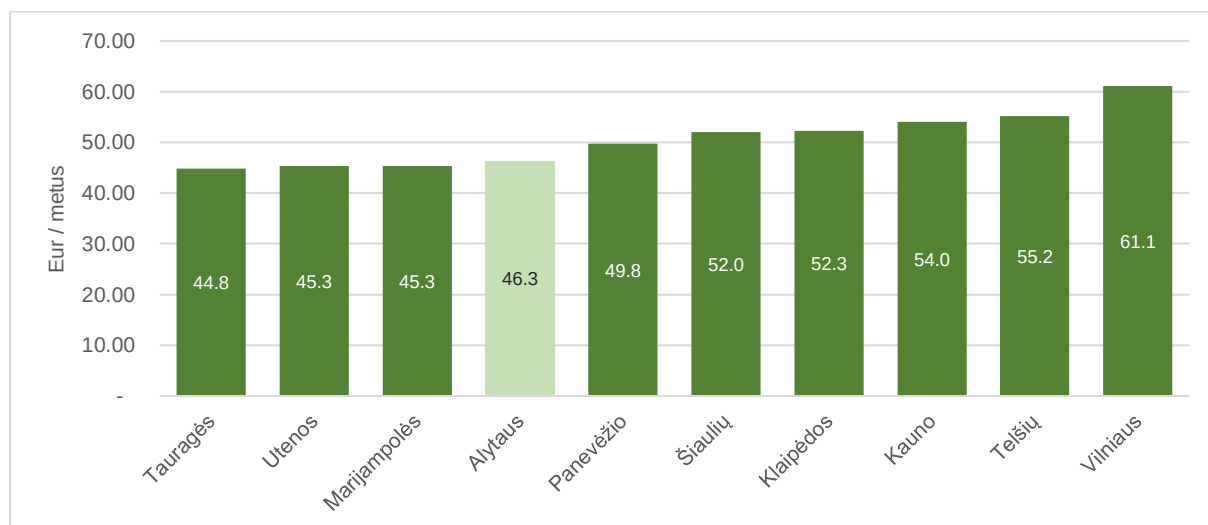
40 lentelė. Vidutinės namų ūkių vietinės rinkliavos išlaidos Alytaus regione, 2021 m.

Savivaldybė	Vidutinės VR išlaidos, Eur/namų ūkis
Alytaus m.	49,72
Alytaus r.	42,90
Birštono	46,14
Druskininkų	41,12
Lazdijų r.	41,55
Prienų r.	58,16
Varėnos r.	46,31

Šaltinis: ARATC

Remiantis Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacijos pateikiamais 2021 m. duomenimis Alytaus regione vieno namų ūkio išlaidos komunalinių atliekų tvarkymui siekė 46,3 Eur/m., t. y. ~11 proc. mažiau nei šalies vidurkis.

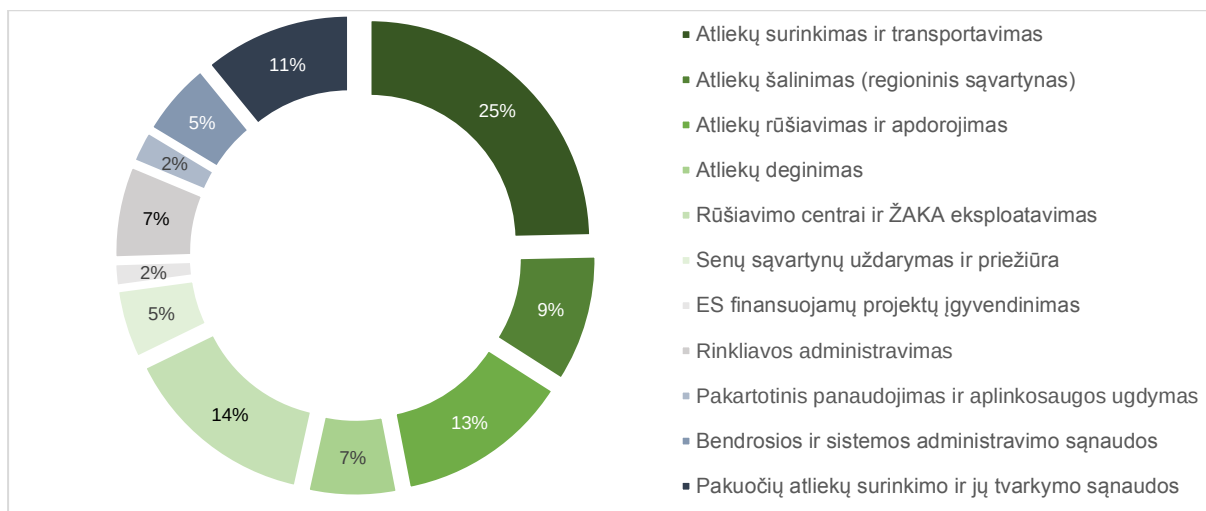
17 paveikslas. Vidutinės namų ūkių KA tvarkymo išlaidos Lietuvos regionuose, 2021 m.

Šaltinis: LRATCA

Surinkta vietinė rinkliava – naudojama atliekų tvarkymo sistemos finansavimui. Reikšmingiausia lėšų dalis panaudojama komunalinių atliekų surinkimui ir transportavimui (~25 proc.), atliekų rūšiavimui ir apdorojimui (13 proc.). Gamintojų ir importuotojų organizacijoms nevykdant finansinių įsipareigojimų vietinės rinkliavos lėšomis (~14 proc.) taip pat finansuojamos tinkamų rūšiavimo sąlygų sukūrimo išlaidos.

18 paveikslas. Atliekų tvarkymo sistemos finansavimas, 2021 m.

Šaltinis: ARATC

Principas „teršėjas moka“ reikalauja, kad atliekų tvarkymo išlaidas apmokėtų ne tik atliekų turėtojas, bet ir (arba) medžiagų ir gaminių, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojas arba importuotojas. Lietuvoje gamintojo atsakomybės principas taikomas pakuočių, elektros ir elektroninės įrangos, netinkamų eksploatuoti transporto priemonių, alyvos, ir kitų apmokestinamųjų gaminių (pvz., naudotų padangų) atliekų tvarkymui. Šių atliekų tvarkymo sąnaudos pagal gamintojo atsakomybės principą turi būti dengiamos šių gaminių gamintojų / importuotojų ir neįskaitomos į vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų tvarkymą (naudotų padangų – dalinai).

1.6 Nustatytų užduočių įgyvendinimas

Siekiant įvertinti Alytaus regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos vystymąsi, remiantis esamos situacijos analizės rezultatais, analizuojami ES direktyvose, *Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014-2020 m. plane* ir *Alytaus regiono atliekų tvarkymo plane 2014-2020 m.* nustatytų uždavinių įgyvendinimo rezultatai.

41 lentelė. Atliekų tvarkymo sektoriui 2014-2020 m. nustatyti uždaviniai

Direktyva	Atliekų kategorija	Laikotarpis	Sritis			VATP
			Minimalios panaudojimo apimtys	Minimalios perdirbimo apimtys	Minimalus surinkimo lygis	
2008/98/EB	Komunalinės atliekos	2015 m.	Atskiras popieriaus, metalo, stiklo, plastiko surinkimas			-
		2020 m.	50%	-	-	230.1 p.
1999/31/EB	Biologiškai skaidžios atliekos	2010 m.	Šalinimą sumažinti iki 75% 2000 m. lygio			230.2-3 p.
		2013 m.	Šalinimą sumažinti iki 50% 2000 m. lygio			
		2020 m.	Šalinimą sumažinti iki 35% 2000 m. lygio			
1994/62/EB	Pakuočių atliekos	2008 m.	60%	55%	-	230.4 p.
	Stiklinės		-	60%	-	
	Popierinės		-	60%	-	
	Metalinės		-	50%	-	
	Plastikinės		-	22.5%	-	
	Medinės		-	15%	-	

Šaltinis: sudaryta autorių

VATP 230.1 p.: užtikrinti, kad sąvartynuose šalinamos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos iki 2020 m. sudarytų ne daugiau kaip 35 proc. 2000 m. susidariusių komunalinių biologiškai skaidžių atliekų

Remiantis AAA pateikiamomis regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne pašalintų arba į MBA, MA įrenginius priimtų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekio vertinimo ataskaitomis, Alytaus regione VATP nustatytos užduotys 2015-2021 m. laikotarpiu buvo įgyvendintos.

42 lentelė. Biologiškai skaidžių atliekų šalinimo užduoties įgyvendinimas, tonos

	2014	2016	2018	2020	2021
Maksimalus leistinas šalinti komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekis	17.000			11.900	
Po mišrių komunalinių atliekų apdorojimo pašalintas biologiškai skaidžių atliekų kiekis	N/D	259	651	357	463
Užduoties įgyvendinimas	-	Taip	Taip	Taip	Taip

Šaltinis: sudaryta autorių

VATP 230.2-230.3 p.: iki 2016 / 2020m. perdirbti, pakartotinai ar kitaip panaudoti (pavyzdžiui energijai gauti) ne mažiau kaip 45 / 65proc. komunalinių atliekų (įvertinant pagal atliekų kiekį)

Alytaus regione pašalintų atliekų kiekis nuo 2016 iki 2021 m. sumažėjo nuo 15 iki 9 tūkst. t., o perdirbtų, pakartotinai ar kt. panaudotų atliekų dalis, lyginant su susidarymu, išaugo nuo 79 iki 89 proc. Visu plano taikymo laikotarpiu nustatyta užduotis buvo įgyvendinta.

43 lentelė. KA perdirbimo ir kt. panaudojimo užduoties įgyvendinimas Alytaus regione, tonos

	2016	2018	2020	2021
Susidaręs KA kiekis	70.038	74.592	76.624	79.769
Pašalintų KA kiekis	14.767	16.318	7.799	9.062
Užduotis	45%	45%	65%	65%
	31.517	33.566	49.806	51.850
Perdirbta arba kitaip panaudota KA	55.272	58.274	68.825	70.707
	79%	78%	90%	89%
Užduoties įgyvendinimas	Taip	Taip	Taip	Taip

Šaltinis: sudaryta autorių

VATP 230.4 p.: užtikrinti, kad iki 2020 m. mažiausiai 50 proc. (įvertinant pagal atliekų kiekį) komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų būtų paruošiama naudoti pakartotinai ir perdirbti

Alytaus regione nustatyta užduotis buvo įgyvendinama. 2021 m. naudoti pakartotinai, perdirbti paruošta ~16 tūkst. t. PA ir AŽ, kas sudaro ~70 proc. visų susidariusių PA ir AŽ.

44 lentelė. PA ir AŽ paruošimo naudoti pakartotinai, perdirbimo uždavinio įgyvendinimas, tonos

	2016	2018	2020	2021
PA ir AŽ susidarymas	19.535	18.426	21.265	22.641
Perdirbėjams perduotų PA ir AŽ kiekis	11.504	13.529	14.440	15.903
Užduoties įgyvendinimas	59%	73%	68%	70%
Užduoties įgyvendinimas	Taip	Taip	Taip	Taip

Šaltinis: sudaryta autorių

Kitų VATP nustatytų užduočių įgyvendinimas

45 lentelė. Kitų VATP nustatytų užduočių įgyvendinimas

VATP	Užduotis	Įgyventa (Taip / Ne)	Pastaba
Sąvartynuose šalinamų biologiškai skaidžių atliekų kiekio mažinimo užduotys			
239.1	Iki 2016 metų gyventojams ir kitiems asmenims (pvz., gėlių parduotuvėms, kapinėms ir kt.), kurių atliekų tvarkymą organizuoja savivaldybės, užtikrinti žaliųjų atliekų surinkimą ir tvarkymą arba tokių atliekų tvarkymą jų susidarymo vietoje.	Taip	-
239.2.	Iki 2016 metų baigti įrengti mechaninio biologinio apdorojimo įrenginius, kuriuose būtų atskiriamos ir apdorojamos biologiškai skaidžios atliekos, arba mechaninio apdorojimo įrenginius, kuriuose biologiškai skaidžios atliekos būtų apdorojamos, prieš jas perduodant naudoti energijai gauti.	Taip	-
239.3.	Iki 2019 metų įdiegti maisto / virtuvės atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir įrengti pakankamus pajėgumus atskirai surinkti maisto / virtuvės atliekoms apdoroti.	Taip	Maisto-virtuvės atliekų rūšiuojamojo surinkimo sistema Alytaus regione pradėta diegti 2018 m. pabaigoje.

VATP	Užduotis	Igyventa (Taip / Ne)	Pastaba
239.4.	Biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtrą pagal galimybes suderinti su komunalinių nuotekų dumblo tvarkymo infrastruktūra.	-	Užduotis neaktuali, kadangi visos komunalinės atliekos tvarkomos regioniniuose atliekų tvarkymo įrenginiuose
Rūšiuojamojo atliekų surinkimo plėtos užduotys			
246.1.	Iki 2015 m. sausio 1 d. patvirtinti konteinerių aikštelių išdėstymo schemas, o pasikeitus teisės aktuose nustatytiems antrinių žaliavų surinkimo reikalavimams – jas atnaujinti.	Taip	-
246.2.1- 246.2.2	Užtikrinti, kad būtų pastatyti specialūs konteineriai, skirti antrinėms žaliavoms surinkti, pagal šiuos minimalius reikalavimus: Šiaulių miesto savivaldybės gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelę 600 gyventojų, o kitose Šiaulių regiono savivaldybėse – 800 gyventojų, šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių ar kitose gyventojams patogiose, estetiškai įrengtose ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkančiose vietose;	Taip	Vidutiniškai regione konteinerių aikštelė tenka ~241 gyv.
246.2.3	Užtikrinti, kad būtų pastatyti specialūs konteineriai, skirti antrinėms žaliavoms surinkti, pagal šiuos minimalius reikalavimus: vidutiniai atstumai iki antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių nustatomi rengiant (atnaujinant) ir tvirtinant konteinerių aikštelių išdėstymo schemas;	Taip	-
246.2.4	Užtikrinti, kad būtų pastatyti specialūs konteineriai, skirti antrinėms žaliavoms surinkti, pagal šiuos minimalius reikalavimus: savivaldybių gyvenamuosiuose individualių namų kvartaluose, kai individualių namų savininkai neaprūpinti individualiais pakuočių ir stiklo atliekų surinkimo konteineriais, ir miesteliuose, sodų ir garažų savininkų bendrijų teritorijose įrengti ne mažiau kaip po vieną antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelę prie pagrindinio išvažiavimo iš tokio kvartalo ar bendrijos teritorijos arba įvažiavimo į juos, šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių ar kitose gyventojams (bendrijų nariams) patogiose, estetiškai įrengtose ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkančiose vietose.	Taip	-
246.3	Pastatyti specialius antrinių žaliavų surinkimo konteinerius viešosiose vietose, kuriose dėl dažno gyventojų lankymosi ir aptarnavimo specifikos susidaro daug antrinių žaliavų, taip pat laikinusius specialius konteinerius viešųjų renginių metu.	Taip	-
246.4	Jeigu nėra techninių galimybių pastatyti specialių konteinerių arba juos naudoti ekonomiškai netikslinga, taikyti kitas priemones ir būdus (pavyzdžiui, antrinių žaliavų surinkimas į	Taip	-

VATP	Užduotis	Igyventa (Taip / Ne)	Pastaba
	specialius maišus, antrinių žaliavų turėtojų apvažiavimas ar kita).		
246.5	Atsižvelgdamos į savivaldybių teritorijų ir atliekų tvarkymo specifiką ir faktinį antrinių žaliavų surinkimo konteinerių poreikį, taikyti griežtesnius už nustatytuosius specialių konteinerių, skirtų antrinėms žaliavoms surinkti, pastatymo reikalavimus.	Taip	-
246.6	Atliekų rūšiavimui skatinti ne rečiau kaip kartą per metus informuoti gyventojus apie antrinių žaliavų ir pakuočių atliekų surinkimą savivaldybės teritorijoje – pateikti informaciją apie surinktą kiekį ir surinkimo kaitą, taip pat informuoti apie numatomas per artimiausius metus įdiegti ir (ar) vykdyti antrinių žaliavų ir pakuočių atliekų rūšiuojamojo surinkimo priemonės. Pastaroji prievolė pagal sutartį gali būti pavesta gamintojų ir importuotojų organizacijoms.	Taip	-

1.7 Alytaus regiono atliekų tvarkymo 2014-2020 metų plane nustatytų priemonių įgyvendinimas

46 lentelė. Alytaus regiono atliekų tvarkymo 2014-2020 metų plane nustatytų priemonių įgyvendinimas

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Įgyvendinta (Taip / Ne)	Komentaras
1 tikslas. Skatinti atliekų prevenciją, užtikrinant, kad Alytaus regiono teritorijoje susidarančių komunalinių atliekų kiekis mažėtų arba bent jau išliktų stabilus ekonominio augimo sąlygomis.				
1.1. uždavinys. Šviesti ir informuoti visuomenę atliekų prevencijos srityje				
1.1.1. Organizuoti Europos Sąjungos atliekų prevencijos savaitės renginius Alytaus regione	Savivaldybių administracijos, ARATC	2014-2020 m.	Taip	-
1.1.2. Vykdyti visuomenės švietimo ir informavimo priemones atliekų prevencijos ir atsakingo vartojimo srityje (pvz., leidinius, straipsnius, laidas ir pan.)	Savivaldybių administracijos, ARATC	2014-2020 m.	Taip	-
1.1.3. Remti visuomenės švietimo ir informavimo projektus atliekų prevencijos ir atsakingo vartojimo srityje	Savivaldybių administracijos	2014-2020 m.	Taip	-
1.2. uždavinys. Skatinti atliekų turėtojus kompostuoti biologines atliekas namų ūkio sąlygomis				
1.2.1. Parengti ir platinti atliekų turėtojams kompostavimo namų ūkio sąlygomis rekomendacijas	Savivaldybių administracijos, ARATC	2014 m.	Taip	-
1.2.2. Įgyvendinti biologinių atliekų rūšiavimo ir kompostavimo namų ūkio sąlygomis kontrolės sistemą per kontrolės tarnybą	Savivaldybių administracijos, ARATC	2014-2020 m.	Ne	Kompostavimo namų ūkio sąlygomis kontrolės mechanizmas nesukurtas
1.3. uždavinys. Skatinti atliekų prevencijos veiklą ir paruošimo pakartotiniam naudojimui tinklus				
1.3.1. Viešinti informaciją apie savivaldybių teritorijose veikiančias elektros ir elektroninės įrangos taisyklas, įrankių ir įrangos nuomos punktus, pakartotinio naudojimo centrus	Savivaldybių administracijos, ARATC	2014-2020 m.	Ne	Informacija apie teritorijose veikiančias įrangos taisyklas, įrankių nuomos punktus neviešinama
1.3.2. Remti savivaldybių teritorijose veikiančias elektros ir elektroninės įrangos taisyklas, įrankių ir įrangos nuomos punktus, pakartotinio naudojimo centru	Savivaldybių administracijos	2014-2020 m.	Ne	Įrangos taisyklos ar įrankių nuomos punktai nėra remiami
	ARATC	2014-2020 m.	Taip	-

Tvarumo keliu

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Įgyvendinta (Taip / Ne)	Komentaras
1.3.3. Organizuoti pakartotiniam naudojimui tinkamų produktų (baldų, tekstilės, elektros ir elektroninės įrangos, t. t.) priėmimą didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse				
1.3.4. organizuoti atskirą pakartotiniam naudojimui tinkamų drabužių surinkimą specialiais konteneriais, bendradarbiaujant su labdaros organizacijomis	Savivaldybių administracijos, ARATC, labdaros organizacijos	2014-2020 m.	Taip	-
1.3.5. Pasirengti valstybinio mokesčio už atliekų šalinimą sąvartyne įvedimui	Savivaldybių administracijos, ARATC	2014-2020 m.	Taip	-
1.3.6. Įrengti daiktų keitimosi ir paruošimo pakartotinai naudoti aikštelę (punktą)	ARATC	2016-2020 m.	Taip	-
2 tikslas. Skatinti efektyvų gamtinių ir kitų išteklių naudojimą, didinant komunalinių atliekų perdirbimo (įskaitant kompostavimo) ir naudojimo apimtį				
2.1. uždavinys. Plėsti antrinių žaliavų (įskaitant pakuočių atliekas) atskiro surinkimo (pirminio rūšiavimo) ir perdirbimo apimtį				
2.1.1. Aprūpinti individualius namus konteneriais pakuočių atliekoms rūšiuoti, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais pakuočių atliekų tvarkymą	Savivaldybių administracijos, ARATC, atliekų vežėjai, gamintojai ir importuotojai	2014-2020 m.	Taip	-
2.1.2. Įrengti antrinių žaliavų surinkimo kolektyviniais konteneriais aikšteles, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais pakuočių atliekų tvarkymą	Savivaldybių administracijos, ARATC, gamintojai ir importuotojai	2014 m.	Taip	-
2.1.3. Organizuoti atskirą pakuočių atliekų surinkimą kolektyviniais konteneriais iš daugiabučių namų, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais pakuočių atliekų tvarkymą	Savivaldybių administracijos, ARATC, gamintojai ir importuotojai	2014-2020 m.	Taip	-
2.1.4. Organizuoti atskirą pakuočių atliekų surinkimą iš individualių namų, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais pakuočių atliekų tvarkymą	Savivaldybių administracijos, ARATC, gamintojai ir importuotojai	2014-2020 m.	Taip	-
2.1.5. Organizuoti atskirą pakuočių atliekų surinkimą iš juridinių asmenų		2014-2020 m.	Taip	-

Tvarumo keliu

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Įgyvendinta (Taip / Ne)	Komentaras
	Gamintojai ir importuotojai			
2.2. uždavinys. Plėsti kitų perdirbimui (įskaitant kompostavimą) tinkamų atliekų atskiro surinkimo (pirminio rūšiavimo) ir perdirbimo apimtis				
2.2.1. Organizuoti elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimą apvažiavimo būdu ir priėmimą didelių gabaritų atliekų priėmimo aikštelėse, bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymą	Savivaldybių administracijos, ARATC, gamintojai ir importuotojai	2014-2020 m.	Ne	EEĮ atliekos apvažiavimo būdu nėra surenkamos
2.2.2. Organizuoti atskirą naudotų padangų ir kitų apmokestinamų gaminių surinkimą didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse	Savivaldybių administracijos, ARATC, gamintojai ir importuotojai	2014-2020 m.	Taip	-
2.2.3. Nustatyti žaliųjų atliekų priėmimo žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėse kainodarą, skatinančią kompostuoti kuo daugiau žaliųjų atliekų	ARATC	2014-2020 m.	Taip	-
2.2.4. Organizuoti atskirą perdirbimui tinkamų atliekų surinkimą didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse	ARATC	2014-2020 m.	Taip	-
2.2.5. Vykdyti atskirą perdirbimui tinkamų atliekų surinkimą apvažiavimo būdu	ARATC, Atliekų vežėjai	2014-2020 m.	Ne	Apvažiavimo būdu surenkamos tik didelių gabaritų atliekos
2.2.6. Įrengti demonstracinį uždarą atliekų rūšiavimo centrą prie daugiabučių namų Alytaus mieste ir, priklausomai nuo rezultatų, įrengti tokius centrus visuose Alytaus regiono miestuose	Savivaldybių administracijos, ARATC	2014 m., 2016-2020 m.	Ne	Demonstracinis uždaras atliekų rūšiavimo centras neįrengtas
2.2.7. Parengti kompleksinio atliekų rūšiavimo (daugiaseksiniais konteneriais) iš individualių namų valdų galimybių studiją	ARATC	2014 m.	Ne	Galimybių studija neparengta
2.2.8. Organizuoti miestuose ir miesteliuose susidarančių žaliųjų atliekų kompostavimą kartu su žemės ūkio atliekomis pas vietos ūkininkus	Savivaldybių administracijos, ARATC	2018-2020 m.	Ne	Veikla neorganizuojama
2.2.9. Organizuoti žaliųjų atliekų surinkimą kapinėse ir kolektyviniuose soduose	Savivaldybių administracijos, ARATC	2014-2020 m.	Taip	-
2.2.10. Remti visuomenės švietimo, informavimo ir kitus projektus atliekų rūšiavimo ir perdirbimo srityje	Savivaldybių administracijos	2014-2020 m.	Taip	-
2.2.11. Iki 2017 m. pabaigos įdiegti ir organizuoti maisto/virtuvės atliekų rūšiuojamąjį surinkimą	Savivaldybių administracijos, ARATC	2017-2020 m.	Taip	Maisto-virtuvės atliekos iš juridinių asmenų pradėtos rinkti

Tvarumo keliu

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Igyvendinta (Taip / Ne)	Komentaras
				nuo 2017 m., iš gyventojų – nuo 2018 m.
2.3. uždavinys. Skatinti atliekų turėtojus rūšiuoti komunalines atliekas				
2.3.1. Nustatyti diferencijuotas įmokas už komunalinių atliekų tvarkymą, atsižvelgiant į Vyriausybės nutarimu patvirtintą metodiką	Savivaldybių tarybos	2015 m.	Taip	Igyvendinta nuo 2016 m.
2.3.2. Įdiegti ir taikyti įrangą (įskaitant ir programinę) konteinerių ištuštinimo identifikavimui ir atliekų turėtojų apmokestinimui	ARATC, Atliekų vežėjai	2015-2020 m.	Taip	Regione įdiegta konteinerių identifikavimo sistema
2.3.3. Įgyvendinti antrinių žaliavų rūšiavimo kontrolės sistemą per kontrolės tarnybą	Savivaldybių administracijos, ARATC, gamintojai ir importuotojai	2014-2020 m.	Taip	-
2.3.4. Vykdyti visuomenės švietimo ir informavimo priemones atliekų rūšiavimo ir perdirbimo srityje	Savivaldybių administracijos, ARATC, gamintojai ir importuotojai	2014-2020 m.	Taip	-
2.4. uždavinys. Naudoti komunalinių atliekų energetinius išteklius				
2.4.1. Organizuoti po pirminio rūšiavimo likusių komunalinių atliekų rūšiavimą laikinuose mechaninio apdorojimo (rūšiavimo) įrenginiuose	ARATC	2014-2015 m.	Taip	-
2.4.2. Sukurti regioninę mechaninio apdorojimo (rūšiavimo) infrastruktūrą netinkamų perdirbti ir turinčių energetinę vertę komunalinių atliekų atskyrimui	ARATC	2015 m.	Taip	-
2.4.3. Organizuoti po mechaninio apdorojimo (rūšiavimo) likusių, netinkamų perdirbti ir turinčių energetinę vertę komunalinių atliekų naudojimą energijai gauti	ARATC arba privatus operatorius	2014-2020 m.	Taip	-
2.4.4. Sukurti regioninę po mechaninio apdorojimo (rūšiavimo) likusių biologinio apdorojimo, išgaunant energiją, infrastruktūrą (anaerobinio apdorojimo įrenginius)	ARATC	2015 m.	Taip	-
3 tikslas. Užtikrinti aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkantį komunalinių atliekų tvarkymą				
3.1. uždavinys. Užtikrinti, kad į mišrių komunalinių atliekų srautą patektų kuo mažiau pavojingų atliekų				
		2014-2020 m.	Ne	

Tvarumo keliu

Priemonė	Vykdytojai	Įvykdymo terminas	Įgyvendinta (Taip / Ne)	Komentaras
3.1.1. Organizuoti atskirą buityje susidarančių pavojingų atliekų surinkimą apvažiavimo būdu ir per didelių gabaritų atliekų surinkimo aikšteles	Savivaldybių administracijos, ARATC			Apvažiavimo būdu buityje susidarančios pavojingos atliekos nesurenkamos
3.1.2. Vykdyti visuomenės švietimo ir informavimo priemonės dėl buityje susidarančių pavojingų atliekų žalą aplinkai ir visuomenės sveikatai, tvarkymo galimybes	Savivaldybių administracijos, ARATC	2014-2020 m.	Taip	-
3.1.3. Įgyvendinti pavojingų atliekų rūšiavimo kontrolės sistemą per kontrolės tarnybą	Savivaldybių administracijos, ARATC, gamintojai ir importuotojai	2014-2020 m.	Taip	-
3.2. uždavinys. Aplinkai ir visuomenės sveikatai saugiu būdu eksploatuoti regioninę komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūrą				
3.2.1. Organizuoti mišrių komunalinių ir maisto atliekų surinkimą ir vežimą	Savivaldybių administracijos, ARATC	2014-2020 m.	Taip	-
3.2.1.1. Vykdyti mišrių komunalinių ir maisto atliekų surinkimą ir vežimą, kai mišrių komunalinių ir maisto atliekų surinkimo ir vežimo paslaugų nenuperkama viešojo pirkimo būdu dėl paslaugų teikėjų pasiūlytų pirkimo sutarties maksimalią vertę viršijančių kainų	ARATC	Pagal poreikį	Taip	-
3.2.2. Eksploatuoti Alytaus regioninį nepavojingų atliekų sąvartyną, kaupti lėšas jo uždarymui	ARATC	2014-2020 m.	Taip	-
3.2.3. Vykdyti uždarytų sąvartynų priežiūrą po uždarymo	ARATC	2014-2020 m.	Taip	-
3.2.4. Eksploatuoti 16 didelių gabaritų atliekų surinkimo aikšteles	ARATC	2014-2020 m.	Taip	-
3.2.5. Eksploatuoti 7 žaliųjų atliekų kompostavimo aikšteles	ARATC	2014-2020 m.	Taip	-
3.2.6. Eksploatuoti regioninius biologinio apdorojimo įrenginius Takniškių k., Alytaus raj.	ARATC arba privatus operatorius	2015-2020 m.	Taip	-
3.2.7. Eksploatuoti regioninius mechaninio apdorojimo įrenginius Takniškių k., Alytaus raj.	ARATC arba privatus operatorius	2015-2020 m.	Taip	-
3.2.8. Įrengti regioninę didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelę Liepų g. 1A, Miesto kolonijos k., Seirijų sen., Lazdijų r. sav.	ARATC	2016-2020 m.	Taip	-
3.2.9. Įrengti didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelę Jasauskų k., Kaniavos sen.	ARATC	2016-2020 m.	Taip	-

Tvarumo keliu

Priemonė	Vykdytojai	Ivykdymo terminas	Igyvendinta (Taip / Ne)	Komentaras
3.2.10. Igyvendinti Sąvartyno nuotekų taršos prioritetinėmis medžiagomis mažinimo plane numatytas priemonės	ARATC	2019-2020 m. (priemonė tęstinė iki 2021 m.)	Taip	-
3.2.11. Įrengti didelių gabaritų bei kitų atliekų surinkimo aikštelę Verpėjų g. 26, Viečiūnai, Druskininkų sav.	ARATC	2020 m.	Taip	-
3.2.12. Esamos komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros pritaikymas rūšiuojamuoju būdu iš gyventojų surenkamų maisto /virtuvės atliekų apdorojimui	ARATC	2020-2023 m.	Taip	-
3.3. uždavinys. Stiprinti ARATC ir savivaldybių darbuotojų administracinius gebėjimus				
3.3.1. Dalyvauti konferencijose, seminaruose ar mokymuose komunalinių atliekų tvarkymo tematika, organizuoti pažintines išvykas į kitų regionų ar šalių atliekų tvarkymo įrenginius	Savivaldybių administracijos, ARATC	2014-2020 m.	Taip	-
3.3.2. Dalyvauti tarptautiniuose projektuose komunalinių atliekų tvarkymo tematika	Savivaldybių administracijos, ARATC	2014-2020 m.	Taip	-

Šaltinis: sudaryta autorių

1.8 Stiprybių, silpnųjų, galimybių ir grėsmių analizė

47 lentelė. Alytaus regiono atliekų tvarkymo sistemos SSGG analizė

1.	Stiprybės
1.1	Alytaus regione išplėtotas daiktų keitimosi punktų tinklas, veikia daiktų rengimo pakartotinai naudoti centras, todėl nuosekliai auga daiktų pakartotinio panaudojimo apimtys.
1.2	Išvystyta žaliųjų atliekų tvarkymo sistema užtikrina, kad į mišrias komunalines atliekas patektų itin maža šių atliekų dalis (~6 proc.). Apdorojus surinktas žaliąsias atliekas iš jų pagaminamas kompostas, kuris yra realizuojamas jį parduodant.
1.3	Regione veikia atskiro maisto-virtuvės atliekų surinkimo ir tvarkymo sistema. Surinktos maisto-virtuvės atliekos panaudojamos komposto gamyboje, kuris vėlesniu etapu – realizuojamos jį parduodant. Apdorojant maisto-virtuvės atliekas gaminamos bio-dujos, iš kurių išgaunama ir ūkyje panaudojama elektros energija.
1.4	Regione tinkamai išvystyta konteinerinė infrastruktūra skirta rūšiuoti antrines žaliavas, įskaitant pakuočių atliekas, maisto – virtuvės, tekstilės atliekas jų susidarymo vietoje. Visi arba didžioji dalis atliekų turėtojų yra aprūpinti individualiomis arba kolektyvinėmis rūšiavimo priemonėmis šioms atliekoms rūšiuoti.
1.5	Platus rūšiavimo centrų ir žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelių tinklas sukuria regiono atliekų turėtojams tinkamas infrastruktūros prieinamumo sąlygas.
1.6	Nuo 2022 m. Takniškių technologiniame parke veikia atliekų rūšiavimo aikštelė, kurioje vyksta antrinis didelių gabaritų atliekų, izoliacinių medžiagų ir padangų atliekų rūšiavimas.
1.7	Įrengta ir eksploatuojama apšildymo medžiagų (putplasčio) paruošimo perdirbimui infrastruktūra. Atitinkama infrastruktūra sudaro sąlygas putplasčio medžiagų perdirbimo apimčių augimui.
1.8	Depozito sistemos įvedimas plastikinėms, stiklinėms ir metalinėms pakuotėms ženkliai padidino surenkamų pakuočių atliekų kiekį, kuris ir toliau kiekvienais metais auga
1.9	Nuolatinė pirminio atliekų rūšiavimo infrastruktūros bei priemonių plėtra nuosekliai mažina mišrių komunalinių atliekų susidarymą. Mažėjantis mišrių komunalinių atliekų kiekis bei sukurta atliekų tvarkymo infrastruktūra lemia vis mažesnę komunalinių atliekų šalinimą sąvartynuose ir su tuo susijusį neigiamą poveikį aplinkai. Regione kiekvienais metais perdirbama, pakartotinai panaudojama ir sukompostuojama vis didesnė susidaranti komunalinių atliekų dalis.
2.	Silpnybės
2.1	Nepaisant vykdomų atliekų prevencijos priemonių komunalinių atliekų susidarymas viename gyventojui Alytaus regione auga.
2.2	Kai kurių žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelių pajėgumai – viršijami, trūksta technikos, kuri užtikrintų efektyvų šių atliekų kompostavimą ir kokybiško komposto gamybą. Esama infrastruktūra neleidžia tinkamai užtikrinti aplinkosauginės taršos (dulkėtumo, kvapų) valdymo.
2.3	Neužtikrinama pakankama MA rūšiavimo kokybė, kadangi į MKA vis dar patenka ~74 proc. (2021 m.) visų susidariusių maisto-virtuvės atliekų. Nuo mišraus srauto neatskirtos maisto-virtuvės atliekos užteršia likusį srautą, todėl jį perdirbti tampa sudėtinga.
2.4	Neužtikrinama pakankama PA ir AŽ rūšiavimo kokybė, kadangi į MKA vis dar patenka ~31 proc. visų susidariusių PA ir AŽ, tame tarpe: plastiko (40%), popieriaus ir kartono (29 proc.), stiklo (24 proc.).
2.5	Dėl drėgmės poveikio pakartotiniam panaudojimui tinkama tik ~10 proc. visų atskirai surenkamų tekstilės atliekų, kadangi didelė dalis jų surenkama rūšiavimo centruose esančiais atvirais konteneriais.
2.6	Gamintojų ir importuotojų atsakomybės tekstilės atliekų tvarkymo srityje nebuvimas lemia prastus šių atliekų tvarkymo rezultatus. Nėra tekstilės perdirbimo įrenginių, todėl dauguma tekstilės atliekų šalinamos sąvartynuose arba panaudojamos deginimo įrenginiuose.
2.7	Mechaninio apdorojimo įrenginiai – technologškai pasenę ir nesudaro galimybių tinkamai sutvarkyti iš MKA atskirtos mineralinės frakcijos.

2.8	Dėl infrastruktūros trūkumo nepakankamai išnaudojamas didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse surenkamų atliekų pakartotinio naudojimo, perdirbimo potencialas. Pvz. turima įranga nepritaikyta / trūksta įrangos medžiagų atskyrimui ar smulkinimui, trūksta kontenerių, kad atliekas (pvz. statybines) būtų galima išrūšiuoti į daugiau frakcijų.
2.9	Inertinės, statybinės atliekos nepakankamai išrūšiuojamos, trūksta infrastruktūros / įrenginių inertinių ir statybos atliekų priėmimo aikštelėje, todėl rūšiavimo veikla yra neefektyvi. Didelė dalis statybos griovimo atliekų nėra perdirbama
2.10	Regione nėra atliekami atskirų atliekų srautų (pvz. didelių gabaritų, inertinių atliekų, kitų atliekų, smulkios frakcijos po apdorojimo MA) sudėties tyrimai, todėl jų pakartotinio panaudojimo, perdirbimo potencialą bei paruošimui skirtos infrastruktūros poreikį įvertinti sudėtinga.
2.11	Į mišrias komunalines atliekas 2021 m. pateko 8,6 tūkst. t. kitų atliekų (higienos atliekos, avalynė, guma), kurių didžioji dalis – slaugos, higienos priemonių atliekos. Šių atliekų rūšiavimo, panaudojimo ir perdirbimo pajėgumai regione nesukurti.
2.12	Dėl gamintojų ir importuotojų organizacijų nepakankamo finansavimo, paruošimo perdirbti / perdirbimo infrastruktūros trūkumo bei technologiškai pasenusių įrenginių mechaninio rūšiavimo įrenginiais išrūšiuojama santykinai maža PA ir AŽ patenkančių į MKA srautą dalis.
3. Grėsmės	
3.1	Nuo 2027 m. iš MKA srautų atskirtų mineralinių atliekų kompostavimas nebus tinkamas atliekų tvarkymo būdas siekiant įgyvendinti nustatytas atliekų tvarkymo užduotis. Augant taršos mokesčiui už sąvartyne šalinamas atliekas, tai lems ženklų išlaidų padidėjimą.
3.2	Po mechaninio rūšiavimo likusias šalintinas atliekas didžiąja dalimi sudaro atliekos, kurios Lietuvos atliekų tvarkymo sistemoje nėra atskirai surenkamos ir kurių paruošimui perdirbti / perdirbimui nėra sukurti pajėgumai.
3.3	Teritorijose, kur nevyksta atskiras maisto atliekų surinkimas, gyventojai maisto atliekas gali kompostuoti arba rūšiuoti, todėl visiškas maisto atliekų eliminavimas iš MKA srauto neįmanomas.
3.4	Išaugus apdorojamų maisto-virtuvės atliekų kiekiui bus išnaudoti visi elektros energijos generacijos pajėgumai.
3.5	Valstybiniu mastu nėra sukurto prevencijos priemonių vertinimo metodikos, todėl nėra aišku kaip taikomos priemonės mažina atliekų susidarymą.
3.6	Valstybiniu mastu suplanuotas nepakankamas komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros poreikio finansavimas taps viena iš nustatytų uždavinių nepasiekiamumo arba ženklaus išlaidų augimo atliekų turėtojams sąlygų.
3.7	VERT patvirtinta komunalinių atliekų tvarkymo regioninės kainos nustatymo metodika lems atliekų tvarkymo būtinųjų sąnaudų padengimo, veiklos finansavimo problemas. Nusidėvėjus paramos lėšomis sukurtai infrastruktūrai jos atkūrimui nebus užtikrintas pakankamas finansavimas.
3.8	Valstybiniu mastu nepatvirtinus atliekų nebelaikymo atliekomis kriterijų inertinių bei kt. atliekų srautams atliekų turėtojų išlaidos už atliekų tvarkymą ženkliai išaugs dėl taikomų taršos už sąvartyne šalinamas atliekas mokesčių.
3.9	Valstybiniu mastu nėra sukurto iš žaliųjų, maisto-virtuvės atliekų pagaminto komposto sertifikavimo tvarkos, todėl potencialių klientų pasitikėjimas produktais – ribotas, o tai atitinkamai veikia komposto realizavimo apimtį.
3.10	Nepakankamai gamintojų ir importuotojų organizacijų finansuojama sistema neleidžia užtikrinti tinkamo rūšiavimo infrastruktūros poreikio regiono atliekų turėtojams ir tinkamo MKA sraute esančių PA ir AŽ tvarkymo.
3.11	Gamintojų ir importuotojų organizacijos nefinansuoja pakuočių atliekų rūšiavimo kontrolės priemonių, o dėl prastos rūšiavimo kokybės (priemaišų) užteršiama dalis išrūšiuotų pakuočių, kas mažina pakuočių perdirbimo potencialą.
3.12	Gamintojų ir importuotojų organizacijos nefinansuoja elektros ir elektroninės įrangos perduotos pakartotinai panaudoti..
3.13	Valstybiniu mastu bus patvirtintas taršos mokestis už atliekų panaudojimą deginimo įrenginiuose, kas lems atitinkamo atliekų panaudojimo kainos augimą.
4. Galimybės	
4.1	Vykdamat viešuosius žaliuosius pirkimus savivaldybių pirmenybė teikiama iš atliekų pagaminto komposto naudojimui, vykdamat gėlynų priežiūrą ar kelių statybos darbus.
4.2	Šakų naudojimas katilinėse šilumos gamybai.

4.3	Kompostavimo proceso metu susidariusių atliekų ir kt. atliekų naudojimas energijai gauti ir užpildymo atliekomis veiklai vykdyti.
4.4	Taromatais surenkamų stiklinių pakuočių rūšių išplėtimas.
4.5	Tolimesnė atskiro maisto-virtuvės atliekų surinkimo sistemos plėtra, mechaninio rūšiavimo įrenginių modernizavimas sudarytų sąlygas PA ir AŽ sraute esančias plastiko pakuočių atliekas rinkti kartu su likutinėmis atliekomis ir jas efektyviai išrūšiuoti mechaninio apdorojimo įrenginiuose.
4.6	Perkoliato pertekliaus panaudojimas energetinių laukų trešimui ar kitiems poreikiams
4.7	Gamintojų atsakomybės principų išplėtimas tekstilės atliekoms, baldams, asmens higienos priemonėms.

Šaltinis: sudaryta autorių

2. Atliekų prevencijos ir tvarkymo strategija

Atliekų prevencijos ir tvarkymo strategija Lietuvoje ir kitose ES šalyse planuojama ir plėtojama remiantis ES lygiu nustatytais tikslais bei uždaviniais, kurie nukreipti į atliekų susidarymo mažinimą, maksimalų galimą pakartotinį panaudojimą ir perdirbimą bei minimalų šalinimą. ES lygiu atliekų tvarkymo sektoriuje siekiama skatinti žiedinę ekonomiką, kurioje atliekos būtų laikomos vertingais ištekliais, o jų tvarkymas darytų kuo mažesnę neigiamą poveikį aplinkai.

48 lentelė. ES atliekų prevencijos ir tvarkymo uždutys

Taikymo sritis	Direktyva	Uždutis	Terminas
Komunalinės atliekos	2018/851	Komunalinių atliekų paruošimas pakartotiniam naudojimui ir perdirbimas	≥ 55 % 2025 m.
			≥ 60 % 2030 m.
			≥ 65 % 2035 m.
	2018/850	Komunalinių atliekų šalinimas sąvartyne	≤ 10 % 2035 m.
Pakuotės ir pakuočių atliekos	2018/852	Pakuočių atliekų perdirbimas	≥ 65 %
		Plastiko pakuočių perdirbimas	≥ 50 %
		Medienos pakuočių perdirbimas	≥ 25 %
		Juodųjų metalų pakuočių perdirbimas	≥ 70 %
		Aliuminio pakuočių perdirbimas	≥ 50 %
		Stiklo pakuočių perdirbimas	≥ 70 %
		Popieriaus ir kartono pakuočių perdirbimas	≥ 75 %
		Pakuočių atliekų perdirbimas	≥ 65 %
		Plastiko pakuočių perdirbimas	≥ 55 %
		Medienos pakuočių perdirbimas	≥ 30 %
		Juodųjų metalų pakuočių perdirbimas	≥ 80 %
		Aliuminio pakuočių perdirbimas	≥ 60 %
		Stiklo pakuočių perdirbimas	≥ 75 %
		Popieriaus ir kartono pakuočių perdirbimas	≥ 85 %
Statybos ir griovimo atliekos	2008/98/EC	Nepavojingų statybos ir griovimo atliekų paruošimas pakartotiniam naudojimui, perdirbimas ir kitoks medžiagų panaudojimas, įskaitant užpildymo operacijas.	≥ 70 % 2020 m.
Elektros ir elektroninė įranga	2012/19/EU	Minimalus surinkimo lygis nuo pateikimo rinkai	65 %
		Minimalus surinkimo lygis nuo susidariusio kiekio	85 %
Baterijos ir akumuliatoriai	2006/66/EC	Minimalus surinkimo lygis	45 % nuo 2016 m.

Šaltinis: Eurostat²³

²³ ES lygiu atliekų tvarkymo sektoriui nustatyti tikslai ir uždaviniai, URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/waste/targets>

2.1 Atliekų prevencijos ir tvarkymo tikslai bei uždaviniai

2.1.1 Atliekų tvarkymo sektoriui nacionaliniu mastu nustatyti uždaviniai

ES mastu patvirtintos atliekų prevencijos ir tvarkymo užduotys yra įtrauktos į Valstybinį atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. planą, todėl jo pagrindu formuojamos Alytaus regiono savivaldybių atliekų prevencijos ir tvarkymo užduotys.

49 lentelė. VAPTP nustatytos KA tvarkymo užduotys

VAPTP punktas	Užduotis		Terminas	Įgyvendinimo atsakomybės pasiskirstymas
260. Komunalinių atliekų tvarkymo sistema kiekvienoje Lietuvos savivaldybėje, planuojant įrenginių plėtrą ir pajėgumus, turi būti organizuojama atskirai surenkant atliekas taip, kad būtų įgyvendintos šios valstybinės užduotys				
260.1	Padidinti pakartotinai naudoti paruošiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį	≥ 55 %	2025 m.	Įgyvendina Lietuvos valstybė
260.2	Padidinti pakartotinai naudoti paruošiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį	≥ 60 %	2030 m.	
260.3	Sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekį	≤ 5 %	2030 m.	Įgyvendina Alytaus regiono savivaldybės / ARATC
261. Komunalinių atliekų tvarkymas turi būti organizuojamas taip, kad skatintų atliekas tinkamai paruošti pakartotinai naudoti ir perdirbti. Savivaldybės visiems komunalinių atliekų turėtojams turi užtikrinti atliekų surinkimo ir rūšiavimo galimybę, aprūpinti priemonėmis, atsižvelgdamos į Atliekų tvarkymo įstatymo 26 straipsnio 4 dalyje nustatytus kriterijus.				
261.1	Atliekų susidarymo vietoje sutvarkytų biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinktų komunalinių atliekų kiekis turi sudaryti ne mažiau kaip:	≥ 60 %	2023 m.	Įgyvendina Alytaus regiono savivaldybės / ARATC
		≥ 65 %	2024 m.	
		≥ 70 %	2025 m.	
		≥ 75 %	2026 m.	
		≥ 80 %	2027 m.	
261.2	Aprūpinti namų ūkius biologinių atliekų surinkimo priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose daugiau nei 2000 gyventojų, arba užtikrinti kompostavimą šių atliekų susidarymo vietose, taip pat užtikrinti, plėtoti ir skatinti kompostavimo bendruomenių daržuose sistemą.	-	2024 m.	Įgyvendina Alytaus regiono savivaldybės / ARATC
261.3	Sudaryti galimybę surinkti buityje susidaranti išrūšiuotas statybines atliekas.	-	2027 m.	
261.4	Atskirai surinkti baldų, elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių atliekas.	-	2027 m.	
261.5	Aprūpinti gyventojus surinkimo priemonėmis buityje susidarantioms tekstilės atliekoms surinkti arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis.	-	2025 m.	

261.6	Užtikrinti galimybę atiduoti atskirai surinktas buityje susidarančias pavojingąsias atliekas (išskyrus baterijų ir akumuliatorių atliekas).	-	2025 m.	
261.7.1	Gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose, atliekų surinkimo aikštelėse, šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių pastatyti antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) konteinerius vadovaujantis aplinkos ministro nustatyta tvarka.	-	2027 m.	
261.7.2	Kolektyviniuose soduose pastatyti, jei trūksta, kolektyvinius antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) konteinerius ir užtikrinti, kad jie būtų ištuštinami laiku.	-	2027 m.	
261.7.3	Individualių gyvenamųjų namų gyventojams pastatyti individualius antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) surinkimo konteinerius arba užtikrinti kitas gyventojams patogias antrinių žaliavų surinkimo priemones, taip pat užtikrinti, kad konteineriai būtų ištuštinami laiku.	-	2027 m.	
261.7.4	Pastatyti specialius konteinerius tekstilės, pavojingosioms, statybinėms atliekoms surinkti arba užtikrinti gyventojams kitas priemones ir būdus buityje susidarančioms tekstilės, pavojingosioms ir statybinėms atliekoms atskirai surinkti (apvažiuojamasis surinkimas ne rečiau kaip 4 kartus per metus, individuali atliekų išvežimo paslauga pagal gyventojo užsakymą, specialūs maišai ar kitos priemonės).	-	2027 m.	
261.7.5	Išplėsti DGASA tinklą – kaimo vietovėse įrengti po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančią bent 40.000 gyventojų;	-	2027 m.	
263 Siekiant, kad atliekos taptų produktais ir kad jie būtų tinkami naudoti be pradinio apdirbimo, planuojama:				
263.3	Plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą;	-	2027 m.	Įgyvendina Alytaus regiono savivaldybės / ARATC

Šaltinis: sudaryta autorių

2.1.2 Alytaus regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo tikslai bei uždaviniai

Ilgalaikė atliekų tvarkymo vizija apima tvarios žiedinės ekonomikos kūrimą, kai susidarančios atliekos naudojamos pakartotinai, perdirbamos arba panaudojamos iki didžiausios įmanomos vertės. Siekiant įgyvendinti šią viziją, atliekų tvarkymo strategija turi būti integruota į visus

visuomenę liečiančius aspektus, įskaitant produktų gamybą, vartojimą ir atliekų tvarkymą. Produktų gamybos srityje būtina orientuotis į tvarių medžiagų naudojimo skatinimą, atliekų susidarymo mažinimą geriau projektuojant gaminius bei atliekų prevencijos programų įgyvendinimą. Atliekų tvarkymo srityje didžiausias dėmesys turi būti skiriamas siekiant maksimaliai padidinti pakartotinio naudojimo ir perdirbimo apimtį, kad atliekos nebūtų šalinamos ar naudojamos deginimo įrenginiuose. Atitinkamų rezultatų galima pasiekti tobulinant ir plečiant rūšiuojamojo surinkimo sistemas, investuojant į apdorojimo, paruošimo perdirbti, perdirbimo infrastruktūrą ir kuriant naujas technologijas. Atliekoms paversti energija technologijas galima panaudoti energijai iš atliekų išgauti, tuo pačiu sumažinant šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą. Tačiau šios technologijos turėtų būti laikomos paskutine išeitimi po atliekų mažinimo, pakartotinio panaudojimo ir perdirbimo. Apibendrinant galima teigti, kad ilgalaikė atliekų tvarkymo vizija – sukurti uždaro ciklo sistemą, kurioje atliekos būtų tvarkomos kaip ištekliai, o atliekų susidarymas būtų kuo mažesnis, siekiant tausoti aplinką ir skatinti tvarią plėtrą.

Alytaus regione pagrindinis atliekų prevencijos ir tvarkymo tikslas – užtikrinti, kad viešoji komunalinių atliekų tvarkymo paslauga būtų paremta regioniniu bendradarbiavimu, visuotinė, prieinama ir atitiktų ilgalaikę atliekų tvarkymo viziją.

Vadovaujantis atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetais bei siekiant įgyvendinti komunalinių atliekų tvarkymo užduotis, nustatomi Alytaus regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo tikslai iki 2027 m.:

1. Skatinti tvarią komunalinių atliekų susidarymo prevenciją;
2. Plėsti komunalinių atliekų tvarkymą susidarymo vietoje bei rūšiuojamąjį surinkimą;
3. Padidinti pakartotinai naudoti paruošiamų, perdirbamų komunalinių atliekų kiekį ir mažinti šalinimą.

Alytaus regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plane nustatyti tikslai prisidės įgyvendinant Lietuvos Respublikos vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 patvirtinto [2021-2030 metų Nacionalinio pažangos plano](#) 6 tikslo „Užtikrinti gerą aplinkos kokybę ir gamtos išteklių naudojimo darną, saugoti biologinę įvairovę, švelninti Lietuvos poveikį klimato kaitai ir didinti atsparumą jos poveikiui“ 6.10 uždavinį „Mažinti susidarančių atliekų kiekį ir efektyviai jas tvarkyti“. Tikslai taip pat prisidės prie 2023 m. balandžio 5 d. Alytaus regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. K-19 patvirtinto [2022-2030 metų Alytaus regiono plėtros plano](#) 2 tikslo „Gerinti gyvenamosios aplinkos tvarumą“ 2.2 uždavinio „Sudaryti sąlygas gerinti aplinkos ir gyvenimo kokybę“ ir 2023 m. vasario 23 d. Kauno regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. 6KS-8 patvirtinto [2022-2030 metų Kauno regiono plėtros plano](#) 1 tikslo „Švelninti įtaką klimato kaitai ir didinti atsparumą klimato kaitos poveikiui“ 1.1 uždavinio „Mažinti į sąvartynus patenkančių atliekų kiekį“ įgyvendinimo.

Tvarumo keliu

50 lentelė. Atliekų tvarkymo tikslai ir uždaviniai

Nr.	Uždaviniai	Rodiklis	Reikšmė	Vertinanti organizacija	Vertinimo pagrindas	Vertinimo terminas
1 tikslas. Skatinti tvarią komunalinių atliekų susidarymo prevenciją						
1.1	Iki 2027 m. sumažinti maisto-virtuvės atliekų susidarymą	Vienam gyventojui susidarantis maisto-virtuvės atliekų kiekis 2027 m.	$\leq 80 \text{ kg / gyv.}$	ARATC	ARATC kaupiami duomenys	2028 m.
1.2	Iki 2027 m. sumažinti žaliųjų atliekų susidarymą	Vienam gyventojui susidarantis žaliųjų atliekų kiekis 2027 m.	$\leq 90 \text{ kg / gyv.}$	ARATC	ARATC kaupiami duomenys	2028 m.
1.3	Užtikrinti, kad Alytaus regione vienam gyventojui susidarantių PA ir AŽ kiekis augtų lėčiau nei vidutiniškai Lietuvoje	Lietuvoje ir Alytaus regione vienam gyventojui susidarantių PA ir AŽ kiekio pokytis lyginant su praėjusiais metais 2023-2027 m.	$(A) < (L)^{24}$	ARATC	ARATC, AAA, valstybės duomenų agentūra kaupiami duomenys	Kiekvienais metais iki 2028 m.
1.4	Užtikrinti, kad Alytaus regione vienam gyventojui susidarantių tekstilės atliekų kiekis neviršytų 2021 m. ES vidurkio	Vienam gyventojui susidarantis tekstilės atliekų kiekis 2027 m.	$\leq 34 \text{ kg / gyv.}$	ARATC	ARATC kaupiami duomenys	2028 m.
1.5	Užtikrinti, kad Alytaus regione vienam gyventojui susidarantių higienos priemonių atliekų (pvz. sauskelnių) kiekis būtų mažesnis nei 2021 m.	Vienam gyventojui susidarantis higienos priemonių atliekų (pvz. sauskelnių) atliekų kiekis 2027 m.	$< 30 \text{ kg / gyv.}$	ARATC	ARATC kaupiami duomenys	2028 m.
1.6	Užtikrinti, kad komunalinių atliekų susidarymas 2023-2027 m. laikotarpiu augtų lėčiau nei 2014-2021 m.	Vidutinis KA susidarymo pokytis 2022-2027 m.	$< 1,7\% / \text{metus}$	ARATC	ARATC kaupiami duomenys	2028 m.
1.7	Užtikrinti, kad Alytaus regione iki 2027 m. bešeimininkių atliekų kiekis ir šiukšlinimo	Bešeimininkių atliekų kiekis 2027 m. 50 % mažesnis nei vidutiniškai 2020-2022 m.	$< 50\% \text{ (2020-2022 m.) kiekio, t.}$	Alytaus regiono savivaldybės	Alytaus regiono savivaldybių kaupiami duomenys	2028 m.

²⁴ Rodiklio reikšmė nustatoma ir palyginama kiekvienais metais. Rodiklio santrumpos: L – PA ir AŽ kiekio susidarančio vienam gyv. pokytis (proc.) Lietuvoje, A – PA ir AŽ kiekio susidarančio vienam gyv. pokytis (proc.) Alytaus regionas.

Tvarumo keliu

atvejų skaičius būtų mažesnis nei vidutiniškai 2020-2022 m.

2 tikslas. Plėsti komunalinių atliekų tvarkymą susidarymo vietoje bei rūšiuojamąjį surinkimą

2.1	Iki 2027 m. padidinti namų ūkiuose sukompostuotų bei rūšiuojamuoju būdu surinktų maisto-virtuvės, žaliųjų atliekų dalį lyginant su susidarymu	Rūšiuojamuoju būdu surinktų maisto-virtuvės atliekų, žaliųjų atliekų ir susidarančių maisto-virtuvės, žaliųjų atliekų kiekio santykis 2027 m.	$\geq 75 \%$	ARATC	ARATC kaupiami duomenys	2028 m.
2.2	Iki 2027 m. padidinti rūšiuojamuoju būdu surinktų PA ir AŽ dalį lyginant su susidarymu	Rūšiuojamuoju būdu surinktų PA ir AŽ ir susidarančių PA ir AŽ kiekio santykis 2027 m.	$\geq 80 \%$	ARATC	ARATC kaupiami duomenys	2028 m.
2.3	Padidinti rūšiuojamuoju būdu surinktų kitų atliekų dalį lyginant su susidarymu	Rūšiuojamuoju būdu surinktų kitų atliekų ir susidarančių kitų atliekų kiekio santykis 2027 m.	$\geq 80 \%$	ARATC	ARATC kaupiami duomenys	2028 m.

3 tikslas. Padidinti pakartotinai naudoti paruošiamų, perdirbamų komunalinių atliekų kiekį ir mažinti šalinimą

3.1	Užtikrinti, kad pakartotinai panaudotų daiktų apimtys iki 2027 m. Alytaus regione išaugtų ne mažiau kaip 5 kartus	Pakartotinai naudoti perduotų daiktų kiekis 2027 m.	$\geq 1.400 \text{ t.}$	ARATC	ARATC kaupiami duomenys	2028 m.
3.2	Iki 2027 m. padidinti perduotų perdirbti / perdirbtų KA kiekį	Perduotų perdirbti / perdirbtų KA kiekis lyginant su susidarančiu KA kiekiu 2027 m.	$\geq 55 \%$	ARATC	ARATC kaupiami duomenys	2028 m.
3.3	Iki 2027 m. sumažinti Alytaus regiono nepavojingų atliekų sąvartyne šalinamų KA kiekį	Pašalintų KA dalis nuo susidarančių KA 2027 m.	$< 8 \%$	ARATC	ARATC kaupiami duomenys	2028 m.
3.4	Iki 2027 m. sumažinti komunalinių atliekų tvarkymo veiklos poveikį aplinkai	Komunalinių atliekų tvarkymo veikloje susidarančios CO ₂ emisijos	t CO ₂ e ²⁵	ARATC	ARATC kaupiami duomenys	2028 m.

²⁵ Nustatoma pagal ARATC parengtą metodiką.

2.2 Atliekų prevencijos ir tvarkymo priemonės

2.2.1 Atliekų prevencijos ir tvarkymo priemonių planas 2021-2027 m.

51 lentelė. Atliekų prevencijos ir tvarkymo priemonės

Nr.	Priemonės pavadinimas	Prioritetas	Vykdytojai	Priemonių įgyvendinimo teritorinis pasiskirstymas							Terminas	Finansavimo šaltinis	Preliminarus lėšų poreikis, tūkst. Eur
				Alytaus m. sav.	Alytaus r. sav.	Birštono sav.	Druskininkų sav.	Lazdijų r. sav.	Prienų r. sav.	Varėnos r. sav.			
1 tikslas. Skatinti tvarią komunalinių atliekų susidarymo prevenciją													
1.1 uždavinys. Iki 2027 m. sumažinti maisto-virtuvės atliekų susidarymą.													
Maisto atliekų susidarymo prevencijos priemonės													
1.1.1	Bendradarbiauti kuriant ar viešinti maisto tiekimo grandinių trumpinimo priemones, pvz. vietinės maisto produkcijos pardavimo vietas (ekoturgelius).	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybės	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Ne	2027 m.	Vietinės rinkliavos, savivaldybių ir (ar) ES fondų, kitos lėšos	5
1.1.2	Tarptautinės informavimo apie maisto švaistymą dienos proga (rugsėjo 29 d.) rengti informacines kompanijas apie maisto-virtuvės atliekų prevenciją, atsakingą apsipirkimą, laikymą, rūšiavimą ir pan.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybės	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024-2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	6
1.1.3	Rengti mokymus švietimo įstaigų valgyklų darbuotojams apie maisto ir virtuvės atliekų prevenciją	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Ne	2024-2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	9
1.1.4	Švietimo įstaigų valgyklose taikyti Švediško stalo principą	Vidutinis	Savivaldybės	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Ne	2026 m.	Savivaldybių, ES fondų, kitos lėšos	23
1.1.5	Rengti sveikos mitybos, maisto tvarumo, maisto švaistymo prevencijos edukacijas švietimo ir kitose įstaigose bei ekskursijas mokiniams pas vietinius maisto gamintojus ir augintojus	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybės	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024-2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	7
1.1.6	Parengti ir platinti rekomendacijas, praktinius patarimus kaip sumažinti maisto-virtuvės atliekų kiekį namuose, maitinimo įstaigose, renginiuose (maisto planavimas, apgalvotas apsipirkimas namams ir išsinešimui, porcijų nustatymas, protingas laikymas, užšaldymas, likučių panaudojimas, pasidalijimas maisto pertekliumi, produktų ženklavimo „Tinka vartoti iki“ ir „Geriausias iki ...“ skirtumai ir kt.).	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybės	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2025 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	3
1.1.7	Išleisti Alytaus regiono maitinimo įstaigų šefų ir gyventojų receptų iš maisto likučių leidinį.	Aukštas	ARATC	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	2025 m.	ES fondų ir kitos lėšos	1
Virtuvės atliekų susidarymo prevencijos priemonės													
1.1.8	Atlikti popierinių rankšluosčių, servetėlių ir jų alternatyvų poveikio aplinkai analizę ir parengti jų atsakingo vartojimo rekomendacijas namuose, maitinimo įstaigose, renginių metu ir pan.	Aukštas	ARATC	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	2025 m.	ES fondų ir kitos lėšos	1

1.1.9	Parengti rekomendacijas ir praktinius patarimus kaip išvengti ar sumažinti virtuvės (pvz. lupenos, žievės, kaulai ir kitos maisto ruošimo atliekos) atliekų susidarymą.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybės	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Ne	Ne	2024-2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	1
1.2 uždavinys. Iki 2027 m. sumažinti žaliųjų atliekų susidarymą.													
1.2.1	Naudoti mobilių šakų smulkinimo įrenginį, kuris būtų naudojamas tvarkant viešąsias teritorijas ir lengvatinėmis sąlygomis nuomojamas regiono gyventojams, siekiantiems tvarkyti sodų ar šalia savo namų esančią aplinką.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybės	Ne	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	2025-2027 m.	Vietinės rinkliavos, savivaldybių, ES fondų ir kitos lėšos	4
1.2.2	Įgyvendinti vejų pjovimo robotizacijos projektą – savivaldybėse viešųjų erdvių, parkų vejas pjauti naudojantis vejų pjovimo robotais.	Vidutinis	Savivaldybės	Ne	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2026 m.	Savivaldybių, ES fondų ir kitos lėšos	31
1.2.3	Aptarnaujant viešas teritorijas skatinti taikyti nupjautos žolės ir šakų mulčiavimo praktiką (pvz., ją paskleisti ar naudoti mulčiavimui aplink krūmus ar medžius).	Aukštas	Savivaldybės	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2025-2027 m.	Savivaldybių, ES fondų ir kitos lėšos	7
1.2.4	Sėjant vejas viešose teritorijoje skatinti naudoti žemaūgių žolių sėklas, imituojančias natūralius žolynus taip sumažinant pjaunamų vejų plotus ar vejų pjovimo dažnumą.	Aukštas	Savivaldybės	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2025-2027 m.	Savivaldybių, ES fondų ir kitos lėšos	15
1.2.5	Atsižvelgiant į galiojančius teisės aktų reikalavimus, inicijuoti kaimynų dienų organizavimą, propaguojant „kaimynystės laužų“ praktiką. Kviesti gyventojus saugiai, kartą per metus, deginti žaliasias atliekas.	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybės	Ne	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	2025 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	2
1.2.6	Įvertinti šakų, medienos ir viešųjų erdvių tvarkymo atliekų naudojimo biokuro gamybai galimybes.	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybės	Taip*	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne	2025 m.	Vietinės rinkliavos, savivaldybių, ES fondų ir kitos lėšos	3
1.3 uždavinys. Užtikrinti, kad Alytaus regione vienam gyventojui susidarančių PA ir AŽ kiekis neviršytų Lietuvos vidurkio.													
1.3.1	Savivaldybių traukos centruose, parkuose ir kt. siekti įrengti viešąsias geriamojo vandens stoteles siekiant išvengti plastiko pakuočių atliekų.	Vidutinis	Savivaldybės	Taip*	Ne	Taip	Ne	Taip	Ne	Taip	2027 m.	Savivaldybių, ES fondų ir kitos lėšos	23
1.3.2	Specialių akcijų metu gyventojams dalinti daugkartinio naudojimo maisto bei daržovių ir vaisių pirkinių krepšelius bei kitas daugkartines talpas, galinčias pakeisti vienkartinio naudojimo plastiko gaminius.	Žemas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024-2027 m.	GIO, vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	10
1.3.3	Sudaryti sąlygas daiktų mainų ir rengimo pakartotinai naudoti punkte TikoTiks ir punkto elektroninėje parduotuvėje įsigyti vienkartinio naudojimo plastiko pakuočių alternatyvų.	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	2024-2027 m.	GIO, vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	1
1.3.4.	Rengti pakuočių prevencijos, pakuočių ženklavimo, atsakingo apsipirkimo, aplinkai draugiškų pakuočių pasirinkimo, atsakingo dovanų ir siuntinių pakavimo edukacijas švietimo ir kitose įstaigose,	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024-2027 m.	GIO, vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	8

	ekskursijas mokiniams į pakuočių gamybos, perdirbimo įmones.													
1.3.5	Pasitelkiant informacinių technologinių sprendimus, atsisakyti popierinių sąskaitų už Alytaus regiono savivaldybių teikiamas komunalines paslaugas jas pakečiant elektroninėmis.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybės	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024-2027 m.	Vietinės rinkliavos, savivaldybių, ES fondų ir kitos lėšos	10	
1.3.6.	Sukurti informacinę kampaniją, raginančią gyventojus, maisto ir kitų atliekų rūšiavimui, namuose naudoti turimus plastikinius, popierinius maišelius, o ne pirkti naujus.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybės	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024-2027 m.	GIO, vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	2	
1.4 uždavinys. Užtikrinti, kad Alytaus regione vienam gyventojui susidarančių tekstilės atliekų kiekis neviršytų 2021 m. ES vidurkio														
1.4.1	Rengti tekstilės gaminių ženklavimo, atsakingo apsipirkimo, atnaujinimo ir priežiūros, pakartotinio naudojimo (dėvėtų rūbų parduotuvės, mainai, nuoma, taisymo), rūšiavimo edukacijas švietimo ir kitose įstaigose, ekskursijas mokiniams į tekstilės gamybos, dėvėtų drabužių tvarkymo įmones.	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024-2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų, GIO ir kitos lėšos	5	
1.4.2	Viešinti savivaldybių teritorijose veikiančias dėvėtų drabužių parduotuves; drabužių, avalynės taisymo, valymo ir nuomos vietas; siuvimo, nėrimo, mezgimo reikmenų parduotuves; nereikalingų drabužių ir avalynės mainų, pardavimo iniciatyvas.	Žemas	ARATC	Taip*	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	2024 m.	GIO, ES fondų ir kitos lėšos	1	
1.4.3	Daiktų mainų ir rengimo pakartotinai naudoti punkte TikoTiks taikyti interaktyvius atsakingo aprangos pirkimo sprendimus.	Aukštas	ARATC	Taip*	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	2024-2027 m.	ES fondų ir kitos lėšos	2	
1.4.4	Siekti kiekvienais metais rengti temines daiktų mainų punktuose, tekstilės kontaineriuose paliktų dėvėtų drabužių ir avalynės fotosesijas įtraukiant kuo įvairesnes gyventojų grupes.	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybės	Taip*	Taip	Ne	Ne	Ne	Taip	Ne	2024-2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų, GIO ir kitos lėšos	1	
1.5 uždavinys. Užtikrinti, kad Alytaus regione vienam gyventojui susidarančių higienos priemonių atliekų (sauskelnių) kiekis 2027 m. būtų mažesnis nei 2021 m.														
1.5.1	Alytaus regione registruotiems naujagimiams dovanoti daugkartinių sauskelnių komplektus (vidutiniškai per metus Alytaus regione užregistruojama apie 900 naujagimių).	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybės	Taip*	Ne	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne	2024-2027 m.	Vietinės rinkliavos, savivaldybių, ES fondų ir kitos lėšos	70	
1.5.2	Rengti aplinkai draugiškų vaikų priežiūros, slaugos ir asmeninės higienos priemonių ženklavimo, įsigijimo, naudojimo ir rūšiavimo edukacijas.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybės	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024-2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	2	
1.6 uždavinys. Užtikrinti, kad kitų komunalinių atliekų susidarymas 2023-2027 m. laikotarpiu augtų lėčiau nei 2014-2021 m.														
1.6.1	Takniškių atliekų tvarkymo technologijų parke įrengti atgautų išteklių parką.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybės	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024-2025 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	300	
1.6.2	Atnaujinti aplinkosauginio ugdymo virtualios realybės klasę, įsigyjant naujus virtualios realybės akinius, atnaujinant	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybės	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024-2025 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	40	

	virtualios realybės filmuką apie Alytaus regiono atliekų tvarkymo sistemą, papildant atsakingo apsipirkimo ir rūšiavimo namie filmuku ir anglų kalbos titrais.												
1.6.3	Rengti elektros ir elektroninės įrangos, baterijų, buityje susidarančių pavojingų atliekų, baldų ir kitų gaminių ženklavimo, atsakingo apsipirkimo, atnaujinimo ir priežiūros, rūšiavimo edukacijas švietimo ir kitose įstaigose.	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024-2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų, GIO ir kitos lėšos	6
1.6.4	Viešinti informaciją apie savivaldybių teritorijose veikiančias ne tik drabužių ir avalynės priežiūros, atnaujinimo ir pakartotinio naudojimo vietas, bet ir apie elektros ir elektroninės įrangos taisyklas, įrankių ir įrangos nuomos punktus, baldų atnaujinimo paslaugas, statybinių ir remonto priemonių likučių atidavimo vietas ir pan.	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne	2024 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų, GIO ir kitos lėšos	1
1.6.5	Periodiškai rengti gyventojams nemokamas EEĮ taisymo ir tikrinimo dienas rūšiavimo centruose, daiktų mainų punktuose, įvairių renginių, akcijų metu.	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Ne	2024 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų, GIO ir kitos lėšos	2
1.6.6	Organizuoti aplinkosauginius konkursus (pvz., dalintis savo gerąja praktika, kaip išvengti atliekų susidarymo ir už tai steigti prizus) tarp regiono ugdymo įstaigų, verslo centrų ar bendruomenių, kviesti dalyvauti ekskursijose Takniškių atliekų tvarkymo technologijų parke.	Vidutinis	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024-2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų, GIO ir kitos lėšos	7
1.6.7	Viešinti kuriamas antrinio daiktų, medžiagų panaudojimo, perdarymo ir perdirbimo platformas, tinklus, bendruomenes, ženklavimo sistemas	Žemas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024-2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų, GIO ir kitos lėšos	3
1.6.8	Dalyvauti, siūlyti temas susijusias su atliekų prevencija ir tvarkymu regioninėms ir nacionalinėms internetinėms tinklalaidėms, televizijos ir radijo laidoms ir pan.	Žemas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Ne	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024-2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų, GIO ir kitos lėšos	3
1.7 uždavinys Užtikrinti, kad Alytaus regione iki 2027 m. bešeimininkų atliekų kiekis ir šiukšlinimo atvejų skaičius būtų mažesnis nei vidutiniškai 2020-2022 m.													
1.7.1	Identifikuoti labiausiai šiomis atliekomis teršiamas vietas ir jas nuolatos tikrinti, pastatyti reikiamus ženklus ar kitas priemones.	Aukštas	Savivaldybės	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024-2027 m.	Savivaldybių, kitos lėšos	12
1.7.2	Kiekvienais metais viešų renginių metu, poilsiavietėse ir kitose viešose vietose organizuoti akciją „Kultūra be atliekų“, kurios metu gyvai gyventojams teikti informaciją kaip tvarkyti randamas atliekas, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, ir vengti šiukšlių susidarymo.	Aukštas	ARATC ir/ar Savivaldybės	Ne	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Ne	2024-2027 m.	Savivaldybių, kitos lėšos	3

1.7.3	Bendradarbiaujant su aktyvaus laisvalaikio gamtoje organizacijomis (dviratininkai, žygeiviai, gamtininkai ir t.t.), organizuoti bešeimininkų atliekų rinkimo akcijas.	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybės	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024-2027 m.	Savivaldybių, kitos lėšos	2
1.7.4	Įrengti vaizdo stebėjimo kameras, kurių pagalba būtų pastebimi neteisėti atliekų tvarkymo ir šiukšlinimo atvejai bei skiriamos administracinės nuobaudos.	Aukštas	Savivaldybės	Taip	Taip	Taip	Taip	Ne	Taip	Taip	2027 m.	Savivaldybių, kitos lėšos	35
1.7.5	Skatinti savanoriškas „gamtos patrulių“ platformas, akcijas, iniciatyvas, viešinti jų veiklą, konsultuoti atliekų tvarkymo klausimais.	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybės	Ne	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024-2027 m.	Savivaldybių, kitos lėšos	1
1.7.6	Atnaujinant ar įrengiant naujas šiukšliadėžės viešose vietose, jos turi būti su skyriumi nuorūkomis ir apsauga nuo paukščių	Aukštas	Savivaldybės	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2025 m.	Savivaldybių, kitos lėšos	50
2 tikslas. Plėsti komunalinių atliekų tvarkymą susidarymo vietoje bei rūšiuojamąjį surinkimą													
2.1 uždavinys. Iki 2027 m. padidinti namų ūkiuose sukompostuotų bei rūšiuojamuoju būdu surinktų maisto-virtuvės, žaliųjų atliekų dalį lyginant su susidarymu.													
Maisto-virtuvės atliekų rūšiuojamojo surinkimo / kompostavimo priemonės													
2.1.1	Įvertinti galimybes taikyti diferencijuotą vietinę rinkliavą už mišrių ir maisto atliekų tvarkymą.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybės	Taip	Ne	Taip	Taip	Taip	Taip	Ne	2026 m.	Vietinės rinkliavos ir kitos lėšos	37
2.1.2	Plėsti maisto-virtuvės atliekų surinkimo apimtis, gyvenvietėse, kuriose yra mažiau nei 2.000 gyventojų, atsižvelgiant į ekonominį efektyvumą.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2025 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos ²⁶	500
2.1.3	Plėsti maisto-virtuvės atliekų surinkimo apimtis, aprūpinant maisto-virtuvės atliekų konteneriais ir kibirėliais juridinius asmenis teritorijose, kur vykdomas maisto-virtuvės atliekų surinkimas.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2025 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos ²⁶	200
2.1.4	Vykdyti nuolatinę maisto-virtuvės atliekų rūšiavimo stebėseną ir kontrolę.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2025 m.	Vietinės rinkliavos ir kitos lėšos	12
Žaliųjų atliekų rūšiuojamojo surinkimo / kompostavimo priemonės													
2.1.5	Skatinti žaliųjų ir maisto-virtuvės atliekų namudinį kompostavimą, kompostuojantiems atliekų turėtojams taikant mažesnę įmoką ar vietinę rinkliavą.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2027 m.	Vietinės rinkliavos lėšos	50
2.1.6	Atnaujinti bei papildyti rinkliavos mokėtojų registrus informacija apie kompostuojančius namuose namų ūkius, jiems suteiktas priemones.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2026 m.	Vietinės rinkliavos lėšos	5
2.1.7	Aprūpinti namudinio kompostavimo dėžėmis/konteneriais atliekų turėtojus (apie 10.000 vnt. kontenerių Alytaus regiono sodų sklypų savininkams; apie 5.000 vnt. individualioms namų valdoms).	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos ²⁷	1.000
2.1.8	Parengti tinkamų kompostuoti maisto-virtuvės ir žaliųjų atliekų kompostavimo	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2025 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	5

²⁶ Priemonė tinkama finansuoti regioninės pažangos priemonės NR. 02-001-06-10-01(RE) „Skatinti rūšiuojamąjį atliekų surinkimą“ lėšomis
²⁷ Priemonė tinkama finansuoti pažangos priemonės NR. 02-001-06-10-02 „Skatinti atliekų perdirbimą ir antrinių žaliavų panaudojimą“ lėšomis

	namų ūkio sąlygomis rekomendacijas ir išplatinti atliekų turėtojams.												
2.1.9	Teikti rekomendacijas dėl namudinio kompostavimo gerinimo priemonių naudojimo.	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2026 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	2
2.1.10	Parengti namudinio kompostavimo kiekybinių apimčių vertinimo metodiką.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Ne	2025 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	18
2.1.11	Vykdyti nuolatinį namudinio kompostavimo monitoringą ir kontrolę.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2026 m.	Vietinės rinkliavos lėšos	25
2.1.12	Įvertinti pagaminto namudinio komposto tolesnio naudojimo galimybes, vykdyti jo kokybės tyrimus, stebėseną bei viešinti rekomendacijas atliekų turėtojams.	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Ne	2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	13
2.1.13	Bendradarbiauti su aukštojo mokslo ir švietimo įstaigomis, siekiant rasti papildomų namudinio komposto realizacijos būdų.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Ne	2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	2
2.2 uždavinys. Iki 2027 m. padidinti rūšiuojamuoju būdu surinktų PA ir AŽ dalį lyginant su susidarymu.													
2.2.1	Minimizavus maisto-virtuvės atliekų kiekį MKA sraute ir modernizavus mechaninio rūšiavimo liniją, optimizuoti MKA ir PA surinkimą ir pagerinti surenkamų popieriaus PA ir AŽ kokybę: individualiose namų valdose plastiko ir metalo PA ir AŽ mesti į MKA kontenerius, o mėlynąjį pakuočių kontainerį skirti tik popieriaus PA ir AŽ.	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Ne	Taip	Taip	Taip	Taip	Ne	2027 m.	Vietinės rinkliavos, GIO, ES fondų ir kitos lėšos	-
2.2.2	PA ir AŽ kontaineriais ir kitomis priemonėmis aprūpinti visus atliekų surinkimo paslaugą, gaunančius, atliekų turėtojus, įskaitant juridinius asmenis.	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024 m.	Vietinės rinkliavos, GIO, ES fondų ir kitos lėšos	30
2.2.3	Vykdyti nuolatinį PA ir AŽ kontainerių rūšiavimo monitoringą ir kontrolę.	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024 m.	Vietinės rinkliavos, GIO ir kitos lėšos	20
2.2.4	Vadovaujantis patvirtintais aplinkos ministro reikalavimais, įvertinus esamą kontainerių aikštelių tinklą, naujų aikštelių poreikį ir parengti naujas (interaktyvias) jų išdėstymo schemas.	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024 m.	Vietinės rinkliavos, GIO ir kitos lėšos	50
2.2.5	Juridiniams asmenims, ypač apgyvendinimo, turizmo paslaugų teikėjams, organizuoti mokymus, dalinimąsi gerąja patirtimi kaip tvarkyti veiklos metu susidarančias atliekas nuo jų susidarymo iki atidavimo tvarkytojui.	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2025 m.	Vietinės rinkliavos, GIO ir kitos lėšos	5
2.2.6	Parengti reikalavimus viešų renginių organizatoriams kaip organizuoti atliekų, ypač pakuočių, tvarkymą viešų renginių metu (galima/negalima maisto, gėrimų tara, atliekų rūšiavimo surinkimo priemonės ir pan.).	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2025 m.	Vietinės rinkliavos, GIO ir kitos lėšos	2
2.2.7	Tobulinti bendradarbiavimo modelius su GIO organizuojant PA tvarkymo sistemą Alytaus regione (pvz. atsakomybės, atskaitomybė, vystymo kryptys ir pan.).	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2027 m.	Vietinės rinkliavos, GIO ir kitos lėšos	10

2.3 uždavinys. Padidinti rūšiuojamuoju būdu surinktų kitų atliekų dalį lyginant su susidarymu.														
2.3.1	Įrengti informacines lentas skirtas informuoti bendro naudojimo konteinerių aikštelėmis besinaudojančius atliekų turėtojus apie tinkamą atliekų tvarkymą, atliekų surinkimo grafikus, rūšiavimo klaidas ir pan.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	20	
2.3.2	Naujai gyvenamąją vietą Alytaus regione deklaruojantiems asmenims, pateikti atitinkamų savivaldybių atliekų tvarkymo atmintinę, ir, esant poreikiui, ir kitiems gyventojams, suteikti galimybę susitikti su konteinerinių aikštelių priežiūros specialistais.	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2025 m.	Vietinės rinkliavos, kitos lėšos	2	
2.3.3	Statybos ir remonto darbus atliekantiems asmenims pateikti statybos ir griovimo bei kitų atliekų tvarkymo rekomendacijas ir atmintines.	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Ne	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2025 m.	Vietinės rinkliavos, kitos lėšos	2	
2.3.4	Įrengti rūšiavimo centrus Marcinkonyse, Krosnoje ir Stakliškėse.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Ne	Taip	Taip	Taip	Taip	2026 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos ²⁸	1.200	
2.3.5	Įdiegti slaugos ir higienos priemonių (sauskelnių) atskiro surinkimo sistemą.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	100	
2.3.6	Šildymo sezono metu atskirai iš gyventojų rinkti pelenus.	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Ne	Ne	Ne	Taip	Ne	Taip	2025 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	39	
2.3.7	Parengti pelenų naudojimo namų ūkiuose rekomendacijas (pelenų rūšys, kokiam dirvožemiui tinka, kaip tręšti ir pan.) ir tirti jų tinkamumą namų ūkių dirvožemiui.	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Ne	Ne	Taip	Taip	Taip	2025 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	2	
2.3.8	Įvertinti galimybes iš gyventojų apvažiavimo būdu rinkti ir Takniškių atliekų tvarkymo technologijų parke lengvatinėmis sąlygomis priimti asbesto turinčias stogų dangas.	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Ne	Ne	Ne	2026 m.	Vietinės rinkliavos, kitos lėšos	7	
2.3.9	Įsigyti spec. transporto priemonę ar antstatą - mobilų konteinerį arba pirkti buityje susidarančių pavojingų atliekų surinkimo paslaugą	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2026 m.	Vietinės rinkliavos, GIO, ES fondų ir kitos lėšos ²⁹	150	
2.3.10	Pagal poreikį daugiabučiuose namuose įrengti baterijų surinkimo dėžutes, jas surenkant apvažiavimo būdu 2 kartus per metus.	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Ne	Ne	Taip	Taip	Ne	Ne	2025 m.	GIO ir kitos lėšos	27	
2.3.11	Plėsti tekstilės atliekų rūšiavimo konteinerių tinklą. (~60 vnt.)	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2025 m.	Vietinės rinkliavos, GIO, ES fondų ir kitos lėšos ³⁰	34	
2.3.12	Papildoma rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūros plėtra (pvz. naujų bendro naudojimo konteinerių aikštelių įrengimas).	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2025 m.	Vietinės rinkliavos, GIO, ES fondų ir kitos lėšos ³⁰	520	
3 tikslas. Padidinti pakartotinai naudoti paruošiamų, perdirbamų komunalinių atliekų kiekį ir mažinti šalinimą														
3.1 uždavinys. Užtikrinti, kad pakartotinai panaudotų daiktų apimtys iki 2027 m. Alytaus regione išaugtų ne mažiau kaip 5 kartus.														

²⁸ Priemonė tinkama finansuoti regioninės pažangos priemonės NR. 02-001-06-10-01(RE) „Skatinti rūšiuojamąjį atliekų surinkimą“ lėšomis
²⁹ Priemonė tinkama finansuoti regioninės pažangos priemonės NR. 02-001-06-10-01(RE) „Skatinti rūšiuojamąjį atliekų surinkimą“ lėšomis

Tvarumo keliu

3.1.1	Modernizuoti rūšiavimo centruose esančius daiktų mainų punktus – Mainukus	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos ³⁰	180
3.1.2	Skatinti ir informuoti gyventojus, kad dar tinkamus naudoti nereikalingus baldus į rūšiavimo centrus pristatytų neišardytus.	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2025 m.	Vietinės rinkliavos, kitos lėšos	2
3.1.3	Už papildomą mokestį teikti nereikalingų, tinkamų naudoti, daiktų surinkimo paslaugas pagal individualius užsakymus.	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2025 m.	GIO, kitos lėšos	5
3.1.4	Teikti mobilaus konteinerio paslaugą, kuriuo būtų sudarytos sąlygos daugiabučių namų gyventojams nemokamai atiduoti pakartotiniam naudojimui tinkamus daiktus.	Vidutinis	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2025 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų, GIO ir kitos lėšos ³¹	2
3.1.5	Bendradarbiauti ir viešinti informaciją apie priekabų ar krovininių autobusų nuomotojus, kraustymo paslaugų teikėjus, kurie į daiktų mainų punktus pristato pakartotiniam naudojimui tinkamus daiktus.	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne	2025 m.	Vietinės rinkliavos, kitos lėšos	1
3.1.6	Už dar tinkamus naudoti nereikalingus daiktus, nustatant minimalų jų kiekį, neatlygintinai dalinti žaliųjų ar maisto atliekų kompostą.	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Ne	Taip	2024 m.	Vietinės rinkliavos, kitos lėšos	7
3.1.7	Daiktų mainų ir rengimo pakartotinai naudoti punkte TikoTiks, kaupiti rankdarbiams tinkamas medžiagas (Antrinių žaliavų bankas), kurias įstaigos ar bendruomenės galėtų naudoti įvairioms veikloms, vykdyti eko-dizaino edukacijas.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024 m.	Vietinės rinkliavos, kitos lėšos	1
3.1.8	Bendradarbiaujant su ugdymo įstaigomis, sudaryti sąlygas jų mokiniams atlikti praktiką taisant, atnaujinant nereikalingus daiktus, vertinti jų perdirbamumą, pataisomumą, ilgaamžiškumą, organizuoti eko-dizaino principais paremtų gaminių projektavimo projektus ar konkursus.	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024 m.	Vietinės rinkliavos, GIO ir kitos lėšos	2
3.1.9	Sudaryti patrauklias sąlygas naujų ir dėvėtų drabužių bei avalynės bei kitų prekių (namų apyvokos daiktų, baldų, elektros prietaisų ir pan.) pardavėjams, neparduotas prekes perduoti pakartotiniam naudojimui į daiktų mainų punktus.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2024 m.	Vietinės rinkliavos, GIO ir kitos lėšos	2
3.1.10	Kiekvienoje savivaldybėje bent viename daiktų mainų punkte sudaryti sąlygas mainytis tinkamais naudoti remonto ir statybinių medžiagų ir priemonių likučiais.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Ne	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2026 m.	Vietinės rinkliavos, kitos lėšos	8
3.1.11	Bendradarbiaujant su įvairia taisymo, atnaujinimo veikla užsiimančiais asmenimis, restauruoti nereikalingus daiktus (pvz. baldus, dviračius), kurie tinkami naudoti pakartotinai ir atiduoti socialiai remtinoms grupėms ar senelių namams.	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2023-2027 m.	Vietinės rinkliavos, kitos lėšos	2
3.2 uždavinys. Iki 2027 m. padidinti perduotų perdirbti / perdirbtų KA kiekį.													

3.2.1	Rekonstruoti kompostavimo aikštes (Druskininkų ir Prienų sav.), siekiant padidinti perdirbamų atliekų kiekį, mažinti poveikį aplinkai ir gerinti komposto kokybę įsigyjant žaliųjų atliekų smulkintuvą, komposto vartytuvą, sietuvą, teleskopinį ir frontinius krautuvus.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2026 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos ³⁰	3.350
3.2.2	Skatinti bendruomenines kompostavimo iniciatyvas.	Žemas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Ne	Taip	Taip	Taip	Taip	2025 m.	Vietinės rinkliavos, kitos lėšos	2
3.2.3	Modernizuoti MKA mechaninio apdorojimo įrenginius, siekiant padidinti atskiriamų antrinių žaliavų ir pakuočių kiekį bei kokybę prieš nukreipiant šias atliekas į perdirbimą.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2027 m.	Vietinės rinkliavos, GIO, ES fondų ir kitos lėšos ³¹	2.100
3.2.4	Įdiegti į biologinio apdorojimo įrenginius sauskelnių biologinio apdorojimo technologinį procesą.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2026 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	150
3.2.5	Atsiradus atitinkamoms GIO, su jomis sudaryti sutartis dėl tekstilės, baldų, sauskelnių atliekų tvarkymo ir perdavimo perdirbimui.	Aukštas	GIO, ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2026 m.	Vietinės rinkliavos, GIO ir kitos lėšos	5
3.2.6	Įdiegti tekstilės atliekų perdirbimo įrenginius. I etapas – tekstilės išplaušinimo ir terminio formavimo įrenginių pirkimas.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2027 m.	ES fondų, GIO ir kitos lėšos ³⁰	1.500
3.2.7	Modernizuoti Takniškių atliekų tvarkymo technologijų parke esančią atliekų rūšiavimo aikštelę, įrengiant stoginę, bei įsigyjant įrenginius: manipulatorių, pakrovėją, frontalinį krautuvą, sijotuvą, smulkintuvą.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2025 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	500
3.3 uždavinys. Iki 2027 m. sumažinti Alytaus regiono nepavojingų atliekų sąvartyne šalinamų KA kiekį.													
3.3.1	Ieškoti investicijų įdiegti cheminio apdorojimo įrenginius skysto kuro gamybai iš netinkamų perdirbti plastiko atliekų (našumas apie 1 t per parą).	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2027 m.	GIO, ES fondų ir kitos lėšos ³⁰	1.000
3.3.2	Po visų technologinių procesų (po kompostavimo, mechaninio ir biologinio apdorojimo, rūšiavimo ir pan.) susidariusius atliekų apdorojimo likučius, kurių energetinė vertė ≥6 kJ/kg paruošti panaudojimui energijos gamybai.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2026 m.	Vietinės rinkliavos, GIO, ES fondų ir kitos lėšos ³¹	1.000
3.3.3	Įvertinti baldų ardymo atliekų naudojimą kietojo atgautojo biokuro gamybai ir jo tolimesnį naudojimą energijos gamybai biokatilinėse.	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip*	Ne	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne	2025 m.	Vietinės rinkliavos ir kitos lėšos	7
3.3.4	Įdiegti netinkamų perdirbimui ir energijos gamybai atliekų (smulkiosios inertinės frakcijos po mechaninio ir biologinio apdorojimo, rūšiavimo ir kitų atliekų tvarkymo veiklų) stabilizavimo įrenginius su atskiru technologiniu procesu užpildymo atliekomis veiklai vykdyti,	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos ³²	2.000

³⁰ Priemonė tinkama finansuoti pažangos priemonės NR. 02-001-06-10-02 „Skatinti atliekų perdirbimą ir antrinių žaliavų panaudojimą“ lėšomis
³¹ Priemonė tinkama finansuoti pažangos priemonės NR. 02-001-06-10-02 „Skatinti atliekų perdirbimą ir antrinių žaliavų panaudojimą“ lėšomis

Tvarumo keliu

	kuris apimtų biologinį, mechaninį apdorojimą, saugojimo vietos įrengimą ir kitus reikalingus procesus.													
3.3.5	Ruošti pelenus ir sąšlavas užpildymo atliekomis arba Alytaus regiono nepavojingų atliekų sąvartyno perdengimo veikloms vykdyti.	Vidutinis	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2026 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	300	
3.3.6	Vykdyti gyventojų apklausas ir identifikuoti problemas, kurios kyla gyventojams rūšiuojant atliekas.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	-	-	-	-	Taip	-	-		Vietinės rinkliavos ir kitos lėšos	3	
3.4 uždavinys. Iki 2027 m. sumažinti komunalinių atliekų tvarkymo veiklos poveikį aplinkai.														
3.4.1	Atliekų tvarkymo veiklose naudoti technologinę įrangą ir techniką naudojančią atsinaujinančios energetikos šaltinius.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	500	
3.4.2	Parengti naują Alytaus regiono nepavojingų atliekų sąvartyno tvarkymo techninį projektą, kuriame būtų numatytos naujos aplinkosauginės ir eksploatacinės, aplinkos kokybės gerinimo, dujų surinkimo ir utilizavimo sistemos, teritorijos panaudojimo kitoms veikloms vykdyti ir kt. reikalingos priemonės.	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2026 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	50	
3.4.3	Taikyti atliekų vežimo efektyvumą didinančias technologijas surenkant KA ir informuojant gyventojus (skaitmenizavimas, išmanūs sprendimai, maršrutų optimizavimas ir pan.)	Aukštas	ARATC ir (ar) savivaldybė	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	2027 m.	Vietinės rinkliavos, ES fondų ir kitos lėšos	200	
1 tikslas.	Skatinti tvarią komunalinių atliekų susidarymo prevenciją												370	
2 tikslas.	Plėsti komunalinių atliekų tvarkymą susidarymo vietoje bei rūšiuojamąjį surinkimą												4.079	
3 tikslas.	Padidinti pakartotinai naudoti paruošiamų, perdirbamų komunalinių atliekų kiekį ir mažinti šalinimą												12.870	
Lėšų poreikis iš viso													17.319	

* Alytaus m. sav. pritaria priemonių įgyvendinimui, jei jas įgyvendins ARATC ir (ar) GIO nenaudojant vietinės rinkliavos ar savivaldybės biudžeto lėšų

2.2.2 Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijai

Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijai nustatomi atsižvelgiant į plane nustatytus tikslus bei uždavinius ir yra skirti tarpiniam plano įgyvendinimo progresui vertinti. Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijai nustatomi laikantis šių principų:

- turi atitikti nustatytus strateginius prioritetus;
- yra konkretūs ir išmatuojami;
- leidžia pateikti prasmingų įžvalgų apie plano įgyvendinimo eigą;
- yra paremti oficialiais duomenų šaltiniais.

Plano įgyvendinimo metu vertinamas pasirinktų kriterijų tinkamumas ir efektyvumas, siekiant, kad jie atitiktų besikeičiančius atliekų tvarkymo sektoriaus poreikius, peržiūrimi reguliariai (ne rečiau kaip kartą per metus).

52 lentelė. Plano įgyvendinimo vertinimo rodikliai

Nr.	Vertinimo rodiklis	Matavimo vnt.	Tarpiniai rezultatai						2027 m.	
			2024 m.		2025 m.		2026 m.			
			I	II	I	II	I	II	I	II
1 tikslas. Skatinti tvarią komunalinių atliekų susidarymo prevenciją										
1.1	Vienam gyventojui susidarantis maisto-virtuvės atliekų kiekis	kg / gyv.	≤ 85		≤ 83		≤ 81		≤ 80	
1.2	Vienam gyventojui susidarantis žaliųjų atliekų kiekis	kg / gyv.	≤ 97		≤ 95		≤ 92		≤ 90	
1.3	Lietuvoje ir Alytaus regione vienam gyventojui susidarančių PA ir AŽ kiekio pokytis lyginant su praėjusiais metais	kg / gyv.	(A) < (L)		(A) < (L)		(A) < (L)		(A) < (L) ³²	
1.4	Vienam gyventojui susidarantis tekstilės atliekų kiekis	kg / gyv.	≤ 28		≤ 30		≤ 32		≤ 34	
1.5	Vienam gyventojui susidarantis higienos priemonių atliekų (pvz. sauskelnių) atliekų kiekis	kg / gyv.	< 30		< 30		< 30		< 30	

³² Rodiklio reikšmė nustatoma ir palyginama kiekvienais metais. Rodiklio santrumpos: L – PA ir AŽ kiekio susidarančio vienam gyv. pokytis (proc.) Lietuvoje, A – PA ir AŽ kiekio susidarančio vienam gyv. pokytis (proc.) Alytaus regionas.

Tvarumo keliu

1.6	Vidutinis KA susidarymo pokytis 2022-2027 m.	Proc./metus	< 1,7	<1,7	< 1,7	< 1,7
1.7	Bešeimininkų atliekų kiekio pokytis lyginant su 2020-2022 m. vidurkiu	Proc.	< 20	< 30	< 40	< 50
2 tikslas. Plėsti komunalinių atliekų tvarkymą susidarymo vietoje bei rūšiuojamąjį surinkimą						
2.1	Rūšiuojamuoju būdu surinktų maisto-virtuvės atliekų, žaliųjų atliekų ir susidarančių maisto-virtuvės, žaliųjų atliekų kiekio santykis	Proc.	≥ 69	≥ 71	≥ 73	≥ 75
2.2	Rūšiuojamuoju būdu surinktų PA ir AŽ ir susidarančių PA ir AŽ kiekio santykis	Proc.	≥ 70	≥ 73	≥ 75	≥ 80
2.3	Rūšiuojamuoju būdu surinktų kitų atliekų ir susidarančių kitų atliekų kiekio santykis	Proc.	≥ 45	≥ 55	≥ 75	≥ 80
3 tikslas. Padidinti pakartotinai naudoti paruošiamų, perdirbamų komunalinių atliekų kiekį ir mažinti šalinimą						
3.1	Pakartotinai naudoti perduotų daiktų kiekis	tonos	≥ 400	≥ 700	≥ 1.000	≥ 1.400
3.2	Perduotų perdirbti / perdirbtų KA kiekis lyginant su susidarančiu KA kiekiu	≥ 75	≥ 80	≥ 50	≥ 55	≥ 75
3.3	Pašalintų KA dalis nuo susidarančių KA	< 11	< 10	< 9	< 8	< 11
3.4	Komunalinių atliekų tvarkymo veikloje susidarančių CO ₂ emisijų pokytis	t CO ₂ e	M < M+1	M < M+1	M < M+1	M < M+1

2.3 Komunalinių atliekų tvarkymo 2023-2027 m. vertinimas

2.3.1 Komunalinių atliekų susidarymo prognozė

Komunalinių atliekų susidarymą veikia įvairūs veiksniai, iš kurių pagrindiniai tiesioginiai:

- **Gyventojų skaičius ir jo pokyčiai.** Vietovėse, kuriose gyvena daugiau gyventojų, susidaro daugiau atliekų.
- **Ekonominis vystymasis ir vartojimo modeliai.** Aukštesnis ekonomikos išsivystymo lygis dažnai koreliuoja su padidėjusiu vartojimu ir vartotojiškumu, dėl kurio susidaro daugiau atliekų.
- **Atliekų tvarkymo infrastruktūra ir praktika.** Atliekų tvarkymo infrastruktūros prieinamumas ir veiksmingumas atlieka lemiamą vaidmenį eliminuojant nelegalų atliekų šalinimą ar kt. tvarkymą bei veikia atliekų susidarymą.
- **Teisės aktų ir reguliavimo sistemos.** Vyriausybės politika, reglamentai ir teisės aktai, susiję su atliekų tvarkymu, gali reikšmingai paveikti atliekų susidarymo rodiklius.

Prognozuojant Alytaus regiono komunalinių atliekų susidarymo ir tvarkymo pokyčius toliau atsižvelgiama į visus šiuos veiksniai.

Vertinant gyventojų skaičiaus pokytį Alytaus regione remiamasi paskutinių 5 m. gyventojų skaičiaus pokyčio vidutiniais duomenimis, kadangi laikomasi nuostatos, kad jie geriausiai atspindi aktualias populiacijos tendencijas.

53 lentelė. Alytaus regiono gyventojų skaičiaus pokyčio prognozė

Teritorija	2021	2023	2025	2027
Alytaus m. sav.	52.727	51.856	52.027	52.198
Alytaus r. sav.	25.581	25.356	25.074	24.795
Birštono sav.	4.128	4.120	4.102	4.083
Druskininkų sav.	20.049	20.229	20.496	20.766
Lazdijų r. sav.	18.247	17.452	16.829	16.228
Prienų r. sav.	25.286	24.914	24.310	23.721
Varėnos r. sav.	21.137	20.474	19.983	19.504
Alytaus regionas iš viso	167.155	164.401	162.821	161.296

Šaltinis: sudaryta autorių

Komunalinių atliekų susidarymo vienam gyventojui prognozė parengta atsižvelgiant į istorinių atliekų susidarymo ir ekonominio vystymosi duomenų priklausomybę. Rengiant prognozę laikomasi nuostatos, kad Lietuvos BVP iki 2025 m. augs pagal [Europos Komisijos parengtą ekonominio vystymosi scenarijų](#), o nuo 2016 iki 2027 m. ekonomikos augimas bus artimas paskutinių 10 m. vidurkiui, t. y. sudarys ~2,2 proc.

54 lentelė. KA susidarymo vienam gyventojui prognozė

Teritorija	2021	2023	2025	2027
Alytaus m. sav.	432	440	457	472
Alytaus r. sav.	497	507	526	543
Birštono sav.	728	742	770	795
Druskininkų sav.	611	623	646	667
Lazdijų r. sav.	435	444	460	475
Prienų r. sav.	494	504	522	539
Varėnos r. sav.	406	414	429	443
Alytaus regionas iš viso	477	487	505	521

Šaltinis: sudaryta autorių

Įvertinus Alytaus regiono gyventojų skaičiaus bei komunalinių atliekų susidarymo vienam gyventojui pokyčius parengtos komunalinių atliekų susidarymo Alytaus regione prognozės. Konservatyviu vertinimu augant šalies ekonomikai KA susidarymas Alytaus regione 2027 m. turėtų išaugti iki ~84,3 tūkst. t.

55 lentelė. Komunalinių atliekų susidarymo prognozė

Teritorija	2021	2023	2025	2027
Alytaus m. sav.	22.774	22.836	23.767	24.617
Alytaus r. sav.	12.724	12.859	13.191	13.466
Birštono sav.	3.004	3.057	3.157	3.245
Druskininkų sav.	12.254	12.606	13.249	13.858
Lazdijų r. sav.	7.943	7.745	7.748	7.713
Prienų r. sav.	12.488	12.545	12.698	12.791
Varėnos r. sav.	8.581	8.474	8.580	8.645
Alytaus regionas iš viso	79.769	80.122	82.388	84.334

Šaltinis: sudaryta autorių

Komunalinių atliekų sudėties prognozė 2023-2027 m. parengta atsižvelgiant į keliamus atliekų susidarymo prevencijos tikslus bei planuojamas taikyti priemones. Vertinant komunalinių atliekų susidarymo laikomasi prielaidų, kad ateityje biologiškai skaidžių atliekų kiekis tenkantis vienam gyventojui nežymiai mažės (nuo 218 iki 207 kg /gyv.) dėl lokaliai taikomų prevencijos priemonių, tačiau ekonominiai pokyčiai ir vartojimo augimas toliau lems pakuočių atliekų kiekio augimą (nuo 135 iki 155 kg/ gyv.). Aukštas vartojimo lygis, infrastruktūros plėtra ir atliekų tvarkymo paslaugos prieinamumo sąlygų gerinimas didins ir kitų atliekų (tekstilės, didžiųjų bei kt.) atliekų susidarymą (nuo 124 iki 161 kg /gyv.).

56 lentelė. Susidarančių komunalinių atliekų sudėties prognozė 2023-2027 m.

Atliekų kategorija	Susidariusios KA, tonos		
	2023	2025	2027
Regiono susidariusios KA	80.122	82.388	84.334
<u>Biologiškai skaidžios atliekos</u>	<u>35.932</u>	<u>34.696</u>	<u>33.437</u>
Žaliosios atliekos	16.063	15.290	14.517
Medienos atliekos	4.987	5.128	5.249
Maisto ir virtuvės atliekos	14.153	13.528	12.904
Kitos biologiškai skaidžios atliekos	729	750	768

Atliekų kategorija	Susidariusios KA, tonos		
	2023	2025	2027
<u>Pakuočių atliekos ir antrinės žaliavos</u>	<u>23.093</u>	<u>24.026</u>	<u>24.997</u>
Popieriaus ir kartono atliekos	7.455	7.756	8.070
Plastikų atliekos	6.358	6.615	6.882
Kombinuotų pakuočių atliekos	665	692	720
Metallų atliekos	1.255	1.305	1.358
Stiklo atliekos	5.937	6.176	6.426
Mišrios pakuotės	-	-	-
Kitos pakuotės	1.423	1.480	1.540
Medinės pakuotės	2	2	2
<u>Kitos atliekos</u>	<u>21.096</u>	<u>23.666</u>	<u>25.900</u>
Inertinės atliekos	528	372	263
Tekstilės atliekos	4.520	5.002	5.484
Elektros ir elektroninės įrangos atliekos	1.003	1.125	1.231
Baterijų ir akumuliatorių atliekos	27	30	33
Pavojingosios atliekos	42	47	52
Didelių gabaritų atliekos	5.813	7.033	8.510
Kitos atliekos (įskaitant higienos atliekas)	9.164	10.056	10.327

Šaltinis: ARATC

2.3.2 Komunalinių atliekų prevencija ir pakartotinis naudojimas

Atliekų prevencija arba atliekų mažinimas yra pagrindinė koncepcija siekiant tvaraus vystymosi. Pasaulyje, kovojančiame su aplinkosaugos iššūkiais, atliekų prevencija yra itin svarbi išteklių išsaugojimo, ekosistemų apsaugos ir neigiamo žmogaus veiklos poveikio aplinkai mažinimo strategijos dalis. Skatindama atsakingą vartojimą, efektyvią gamybą ir novatoriškus sprendimus, atliekų prevencija skatina perėjimą prie žiedinės ekonomikos ir atveria kelią ekologiškesnei atečiai, kadangi:

- padeda išsaugoti gamtos išteklius, tokius kaip mineralai, vanduo ir energija, mažinant žaliavų poreikį ir gavybos bei gamybos procesų poreikį;
- užkertant kelią atliekų išmetimui, ribojamas kenksmingų medžiagų, įskaitant teršalus ir šiltnamio efektą sukeliančias dujas, išmetimas į aplinką, taip sumažinant klimato kaitą, oro taršą ir vandens taršą;
- sumažindama aplinkos blogėjimą ir skatindama socialinį bei ekonominį stabilumą atitinka darnaus vystymosi principus.

Alytaus regione atliekų prevencijos srityje planuojamas kompleksas į visuomenės švietimą, informavimą, atsakingą vartojimą ir pakartotinį naudojimą nukreiptų priemonių, kurios leistų užtikrinti, kad KA susidarymas 2023-2027 m. augtų lėčiau nei 2014-2020 m. Didžiausias dėmesys regione skiriamas maisto-virtuvės, žaliųjų, pakuočių ir antrinių žaliavų, higienos priemonių prevencijai:

- **Maisto-virtuvės atliekų prevencijos** srityje be gyventojų švietimo ir informavimo taip pat siekiama užtikrinti, kad maistas nebūtų švaistomas: 1) rengiami mokymai švietimo įstaigų valgyklų darbuotojams, 2) bendradarbiaujama ir viešinama informacija apie maisto tiekimo grandinių trumpinimo priemones bei kt.

- **Žaliųjų atliekų prevencijos** sityje imamasi konkrečių veiksmų, padedančių išvengti žaliųjų atliekų susidarymo, t. y. planuojama: 1) įgyvendinti žolės robotizuoto pjovimo ir mulčiavimo projektus, 2) sėjant vejas, skatinti viešosiose teritorijose, naudoti žemaūgių žolių sėklas.
- **Pakuočių ir antrinių žaliavų** susidarymo vengimo srityje koncentruojamasi į vienkartinių pakuočių ar kt. medžiagų naudojimo atsisakymą: 1) dalinant daugkartinio naudojimo gaminius, 2) įrengiant geriamojo vandens stoteles gyventojų traukos centruose bei 3) skatinama atsisakyti popierinių dokumentų, viešąsias paslaugas teikiančiose organizacijose, jas keičiant skaitmeninėmis priemonėmis.
- **Higienos priemonių atliekų** susidarymo vengimo srityje planuojama rengti aplinkai draugiškų vaikų priežiūros, slaugos ir asmeninės higienos priemonių ženklavimo, įsigijimo, naudojimo ir rūšiavimo edukacijas bei tam tikrose savivaldybėse naujagimiams dovanoti daugkartinių sauskelnių komplektus.

Atliekų tvarkymą reglamentuojančiuose teisės aktuose bei strateginiuose dokumentuose produktų ar jų sudedamųjų dalių paruošimas naudoti pakartotinai yra išskirtas kaip atskiras atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetas, todėl Alytaus regione numatoma vystyti paruošimo naudoti pakartotinai / pakartotinio naudojimo tinklų infrastruktūrą:

- atnaujinti rūšiavimo centruose esančius daiktų mainų punktus (pvz., apšiltinti, įrengti matavimosi kabinas, veidrodžius, užtikrinti nuolatinę tvarką ir švarą ir pan.);
- įdiegti mobilaus konteinerio paslaugą, kuri sudarytų sąlygas daugiabučių namų gyventojams nemokamai atiduoti pakartotiniam naudojimui tinkamus daiktus;
- sukurti ir įgyvendinti tinkamų naudojimui statybinių medžiagų ir priemonių, dalinimosi programą bei įgyvendinti ją bent viename daiktų mainų punkte.

Visos šios priemonės leis labiau integruoti pakartotinio naudojimo filosofiją ir praktiką į nusistovėjusį gyvenimo ritmą, t. y. sudarys geresnes ir patogesnes infrastruktūros prieinamumo sąlygas regiono gyventojams. Planuojama, kad įgyvendinus visas suplanuotas pakartotinio naudojimo priemones Alytaus regione iki 2027 m. pakartotinai panaudotų daiktų apimtys išaugs ne mažiau kaip 5 kartus, t. y. 2027 m. sudarys ~1.400 t.

2.3.3 Biologinių atliekų tvarkymas

ŽALIOSIOS ATLIEKOS

Alytaus regione iki 2027 m. siekiama padidinti namų ūkiuose sukompostuotų bei rūšiuojamuoju būdu surinktų žaliųjų atliekų dalį lyginant su susidarymu. Planuojama toliau skatinti atliekų turėtojus kompostuoti biologines atliekas namų ūkio sąlygomis aprūpinant juos

Plano įgyvendinimo laikotarpiu planuojama (esant poreikiui) kompostavimo dėžėmis/konteineriais aprūpinti dar ~10.000 Alytaus regiono sodų sklypų savininkų ir ~5.000 vnt. individualių valdų.

Druskininkų ir Prienų r. sav. iki 2026 m. planuojama išplėsti žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelių pajėgumus taip padidinant perdirbamų atliekų kiekį (Druskininkų aikštelės iki 4.000 t.; Prienų r. aikštelės iki 2.000 t.). Aikštelėse kompostavimo procesas bus efektyvinamas, poveikis aplinkai mažinamas ir komposto kokybė gerinama įsigyjant žaliųjų atliekų smulkintuvą, komposto vartytuvą, sietuvą, teleskopinį ir frontalinius krautuvus. Siekiant rasti

papildomų namudinio kompostavimo realizacijos būdų taip pat planuojama bendradarbiauti su aukštojo mokslo ir švietimo įstaigomis.

MAISTO-VIRTUVĖS ATLIEKOS

Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų plane numatyta užduotis – iki 2024 m. aprūpinti namų ūkius biologinių atliekų surinkimo priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose daugiau nei 2.000 gyventojų, arba užtikrinti kompostavimą šių atliekų susidarymo vietose, taip pat užtikrinti, plėtoti ir skatinti kompostavimo bendruomenių daržuose sistemą.

Alytaus regione prisiimami ambicingesni tikslai, todėl planuojama iki 2025 m. išplėsti maisto-virtuvės atliekų surinkimo apimtį, jas renkant iš gyventojų, turinčių mažiau nei 2.000 namų ūkių (jei tai bus ekonomiškai efektyvu) bei aprūpinti konteneriais ir kibirėliais visus juridinius asmenis teritorijose, kur vykdomas MA surinkimas. Laikomasi nuostatos, kad kaimiškose bei labiau nutolusiose mažos gyventojų koncentracijos teritorijose, kuriose MA surinkimas iš individualių valdų yra ekonomiškai neefektyvus, MA turėtų būti kompostuojamos.

2.3.4 Pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų tvarkymo ateityje vertinimas

Vadovaujantis atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumu, ypatingas dėmesys turi būti skiriamas komunalinių atliekų perdirbimui ir antrinių žaliavų gamybai, prieš tai atskyrus netinkamas perdirbti atliekas. Atsižvelgiant į tai ir toliau būtina atskirti kuo daugiau PA ir AŽ rūšiuojamuoju surinkimo būdu, kadangi tokios žaliavos yra geresnės kokybės ir tinkamesnės perdirbimui nei išskirtos iš MKA srauto mechaninio rūšiavimo įrenginiuose, tol kol į MKA patenka reikšminga dalis maisto-virtuvės atliekų.

Siekiant šio tikslo rūšiavimo konteneriais Alytaus regione planuojama aprūpinti visus atliekų turėtojus, įskaitant juridinius asmenis, ypatingą dėmesį skiriant apgyvendinimo ir turizmo paslaugų sektoriui. Siekiant geresnės rūšiavimo kokybės ir toliau planuojama įgyvendinti PA ir AŽ kontenerių rūšiavimo monitoringo ir kontrolės programas, organizuoti įvairius mokymus bei dalintis gerąja praktika.

Plano įgyvendinimo laikotarpiu taip pat planuojama modernizuoti mechaninio rūšiavimo įrenginius, taip padidinant atskiriamų antrinių žaliavų ir pakuočių atliekų kiekį bei kokybę prieš nukreipiant šias atliekas į perdirbimą.

Įgyvendinus maisto-virtuvės, žaliųjų atliekų pirminio rūšiavimo priemones ir sugebėjus reikšmingai sumažinti šių atliekų dalį MKA toliau planuojama plastiko, metalų, įskaitant pakuotes, atliekas rinkti kartu su MKA. Toks šių atliekų surinkimo būdas niekaip neigiamai nepaveiktų antrinių žaliavų kokybės bet leistų reikšmingai sumažinti su atliekų surinkimu ir transportavimu susijusį neigiamą poveikį aplinkai bei efektyviai išnaudoti modernizuotus mechaninio rūšiavimo įrenginius.

2.3.5 Kitų atliekų tvarkymo ateityje vertinimas

Remiantis Valstybiniu atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų planu, savivaldybėms numatytos šios rūšiuojamojo surinkimo plėtros užduotys:

- sudaryti galimybę surinkti buityje susidarančias išrūšiuotas statybines atliekas;
- atskirai surinkti baldų, elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių atliekas. Savivaldybės privalo užtikrinti, kad jų organizuojamos komunalinių atliekų tvarkymo sistemos neatsisakytų priimti baterijų ir akumuliatorių atliekų iš gyventojų arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis;
- iki 2025 m. aprūpinti gyventojus surinkimo priemonėmis buityje susidarančioms tekstilės atliekoms surinkti arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis;
- iki 2026 m. užtikrinti galimybę atiduoti atskirai surinktas buityje susidarančias pavojingas atliekas;
- pastatyti specialius kontenerius tekstilės, pavojingosioms, statybinėms atliekoms surinkti arba užtikrinti gyventojams kitas priemones ir būdus buityje susidarančioms tekstilės, pavojingosioms ir statybinėms atliekoms atskirai surinkti (apvažiuojamasis surinkimas ne rečiau kaip 4 kartus per metus, individuali atliekų išvežimo paslauga pagal gyventojų užsakymą, specialūs maišai ar kitos priemonės).

Siekiant VAPTP nurodytų užduočių įgyvendinimo, atskiras išvardintų atliekų surinkimas numatomas vykdyti per DGASA (bendradarbiaujant su gamintojais ir importuotojais, organizuojančiais elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymą bei apmokestinamųjų gaminių tvarkymą). Gyventojams, taip pat bus siūlomi kiti atskiro surinkimo būdai – surinkimas apvažiavimo būdu bei kitomis priemonėmis (papildančios sistemos, esant poreikiui – baterijų dėžučių įrengimas daugiabučiuose namuose ir kt.).

Planuojama, kad buityje naudojamos elektros ir elektroninės įrangos atliekų bei naudotų padangų tvarkymo veikla ir toliau bus organizuojama bendradarbiaujant su licencijuotomis elektros ir elektroninės įrangos bei padangų gamintojų ir importuotojų organizacijomis, kurios ir toliau vykdys įsipareigojimus, numatytus teisės aktų nustatyta tvarka.

RŪŠIAVIMO CENTRŲ TINKLO PLĖTRA

Įgyvendinant Valstybiniame atliekų tvarkymo 2021-2027 metų plane numatytą užduotį iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančią bent 40 000 gyventojų, iki 2026 m., planuojama įrengti 3 naujus rūšiavimo centrus Marcinkonyse, Krosnoje ir Stakliškėse.

Rūšiavimo centruose šiuo metu surenkama didelė dalis inertinių ir statybos atliekų, tačiau dėl infrastruktūros trūkumo nepakankamai išnaudojamas pakartotinio naudojimo, perdirbimo potencialas. Atsižvelgiant į tai plano įgyvendinimo laikotarpiu planuojama modernizuoti Takniškių atliekų tvarkymo technologiniame parke esančią atliekų rūšiavimo aikštelę, įrengiant stoginę, įsigyjant įrenginius: manipuliatorių, pakrovėją bei kt.

PAVOJINGŲJŲ ATLIEKŲ SURINKIMAS IR TVARKYMAS

Planuojama, kad pavojingųjų atliekų surinkimas bus vykdomas rūšiavimo centruose ir apvažiavimo būdu bei pagal individualius užsakymus, o siekiant sumažinti šių atliekų susidarymą bus rengiamos atsakingo apsipirkimo, atnaujinimo ir priežiūros, rūšiavimo edukacijos švietimo ir kitose įstaigose.

Sudarant su gamintojais ir importuotojais ar jų įsteigtomis organizacijomis sutartis dėl KA tvarkymo sistemą papildančių atliekų tvarkymo sistemų, bus siekiama, kad pavojingųjų atliekų srautai, kuriuos techniškai ir organizaciniu požiūriu galima surinkti, būtų surenkami tiesiogiai iš atliekų turėtojų, įrengiant specialius kontenerius įmonių, įstaigų ar organizacijų patalpose

TEKSTILĖS ATLIEKŲ SURINKIMAS

Vertinama, kad įgyvendinus atliekų prevencijos ir tvarkymo plane numatytas priemones, 2027 m. vienam gyventojui susidarantis tekstilės atliekų kiekis nebus aukštesnis nei 34 kg/gyv. Tekstilės atliekų atskiras surinkimas toliau numatomas per plečiamas rūšiavimo centrų (3 vnt.) ir konteinerinę sistemas (~29 vnt.).

Pakartotinam naudojimui tinkamų tekstilės atliekų dalis šiuo metu sudaro tik apie 10 proc. visos surinktos tekstilės, kadangi nei Lietuvos mastu, nei kaimyninėse šalyse nėra perdirbimo pajėgumų. Atsižvelgiant į tai iki 2027 m. planuojama įdiegti tekstilės atliekų perdirbimo įrenginius (I etapas – tekstilės išplaušinimo ir terminio formavimo įrenginiai).

2.3.6 Po pirminio rūšiavimo likusių komunalinių atliekų tvarkymas

Mišrios komunalinės atliekos kelia didelių iššūkių atliekų tvarkymo sistemoms tiek Lietuvoje, tiek ES. Šie iššūkiai yra susiję su MKA sudėtimi bei tvariomis atliekų tvarkymo praktikos galimybėmis, t. y. mišrios komunalinės atliekos apima daugybę medžiagų, įskaitant organines atliekas, plastiką, popierių, stiklą, metalus ir kt., todėl dėl įvairios sudėties jas sunku rūšiuoti ir tvarkyti.

Alytaus regione MKA kiekvienais metais mažėja. 2021 m. MKA sudarė ~39 proc. visų susidariusių komunalinių atliekų. MKA sudėtyje esančios maisto-virtuvės (34%), popieriaus ir kartono (7%), plastiko (8%), stiklo (4%), tekstilės (9%) ir kitos atliekos (28%) sudarė 90 proc. visų susidariusių MKA. Tikėtina, kad ateityje toliau vystant maisto-virtuvės atliekų, pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų, tekstilės atliekų pirminio rūšiavimo ir paruošimo perdirbti infrastruktūrą didžiausią iššūkį kels į MKA patenkančios kitos atliekos, kurių sudėtyje dominuoja higienos atliekos, pelenai, smulki inertinė frakcija ir biologinių atliekų likučiai. Siekiant spręsti klausimus, susijusius su šių po rūšiavimo likusių atliekų tvarkymu, iki 2027 m. regione planuojama:

- Įdiegti biologinio apdorojimo įrenginiuose sauskėlių biologinio apdorojimo technologinį procesą.
- Įrengti perdirbimui ir energijos gamybai netinkamų atliekų (smulkiosios inertinės frakcijos po mechaninio ir biologinio apdorojimo, rūšiavimo ir kitų atliekų tvarkymo veiklų) stabilizavimo įrenginius su atskiru technologiniu procesu užpildymo atliekomis veiklai vykdyti, kuris apimtų biologinį, mechaninį apdorojimą, saugojimo vietos įrengimą ir kitus reikalingus procesus.
- Ruošti pelenus ir sąslavas užpildymo atliekomis arba Alytaus regiono nepavojingų atliekų sąvartyno perdengimo veikloms vykdyti.

Po pirminio ir antrinio rūšiavimo likusios energetinę vertę turinčios atliekos planuojama toliau naudoti atliekų deginimo įrenginiuose ir tik likusias, nepanaudojamas atliekas šalinti.

2.3.7 Komunalinių atliekų šalinimas

Susidariusios netinkamos perdirbti ir panaudoti atliekos ir toliau bus šalinamos nepavojingų atliekų sąvartyne, tačiau jų apimtis kiekvienais metais mažės. Siekiant dar labiau sumažinti atliekų šalinimo įrenginių ir procesų poveikį aplinkai ketinama parengti naują Alytaus regiono nepavojingų atliekų sąvartyno tvarkymo techninį projektą, kuriame būtų numatytos naujos aplinkosauginės ir eksploatacinės, aplinkos kokybės gerinimo, dujų surinkimo ir utilizavimo sistemos, teritorijos panaudojimo kitoms veikloms vykdyti ir kt. reikalingos priemonės.

2.3.8 Komunalinių atliekų tvarkymo prognozė

Siekiant įgyvendinti valstybiniame atliekų tvarkymo plane nustatytus pirminio komunalinių atliekų rūšiuojamuoju surinkimo uždavinius iki 2027 m. ypatinga pažanga turės būti padaryta maisto-virtuvės namudinio kompostavimo, surinkimo bei tekstilės ir kitų atliekų (didelių gabaritų, higienos ir kt.) surinkimo srityje. Įgyvendinant numatytas užduotis atskirai surenkamų ir sukompostuotų atliekų kiekis turėtų išaugti nuo 47,6 iki 66,9 tūkst. t., t. y. beveik 20 tūkst. t.

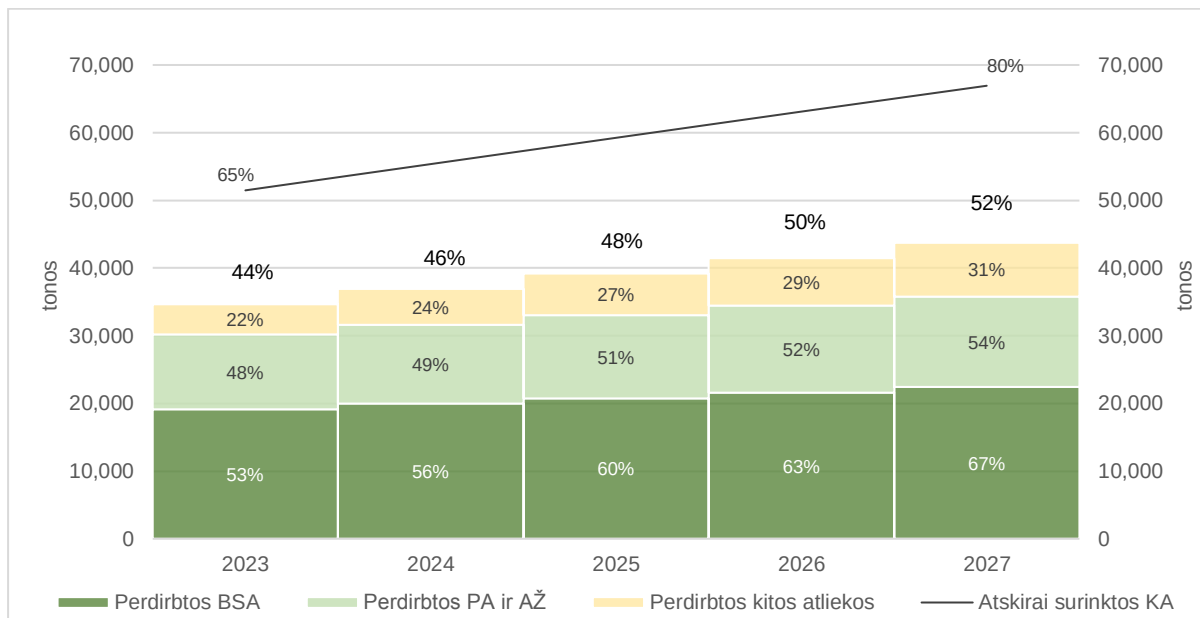
57 lentelė. Komunalinių atliekų atskiro surinkimo prognozė 2023-2027 m.

Atliekų kategorija	Susidariusios KA, tonos				Surinkta, sukompostuota KA dalis lyginant su susidarymu	
	2021	2023	2025	2027	2027 m.	2021 m.
Atskirai surenkamų, sukompostuotų KA dalis lyginant su susidarymu	60%	65%	72%	80%		
Regionė atskirai surinktos KA	47.613	51.476	59.204	66.934	80%	60%
<u>Biologiškai skaidžios atliekos</u>	<u>24.414</u>	<u>25.505</u>	<u>27.686</u>	<u>29.868</u>	<u>89%</u>	<u>67%</u>
Žaliosios atliekos	15.526	15.179	14.485	13.791	95%	94%
Medienos atliekos	4.530	4.621	4.804	4.986	95%	91%
Maisto ir virtuvės atliekos	3.795	5.100	7.712	10.323	80%	26%
Kitos biologiškai skaidžios atliekos	564	604	686	768	100%	100%
<u>Pakuočių atliekos ir antrinės žaliavos</u>	<u>15.674</u>	<u>16.561</u>	<u>18.336</u>	<u>20.114</u>	<u>80%</u>	<u>69%</u>
Popieriaus ir kartono atliekos	5.200	5.483	6.050	6.617	82%	71%
Plastikų atliekos	3.709	4.000	4.581	5.161	75%	60%
Kombinuotų pakuočių atliekos	293	310	342	374	52%	45%
Metallų atliekos	653	688	758	828	61%	53%
Stiklo atliekos	4.422	4.656	5.123	5.591	87%	76%
Mišrios pakuotės	-	-	-	-	0%	0%
Kitos pakuotės	1.395	1.423	1.480	1.540	100%	100%
Medinės pakuotės	2	2	2	2	100%	100%
<u>Kitos atliekos</u>	<u>7.525</u>	<u>9.411</u>	<u>13.181</u>	<u>16.952</u>	<u>66%</u>	<u>36%</u>
Tekstilės atliekos	1.249	1.876	3.132	4.387	80%	29%
Elektros ir elektroninės įrangos atliekos	949	997	1.093	1.188	97%	97%
Baterijų ir akumuliatorių atliekos	7	12	20	29	90%	28%
Pavojingosios atliekos	36	38	41	45	87%	87%
Didelių gabaritų atliekos	5.284	5.813	7.033	8.510	100%	100%
Higienos atliekos	-	-	1.862	2.792	~57%	0%
Kitos atliekos	-	-	-	-	0%	0%

Šaltinis: ARATC

Net ir įgyvendinus valstybiniame plane 2027 m. nustatytus atskiro surinkimo užduotis pirminio rūšiavimo metu surinktų ir perdirbamų, pakartotiniam naudojimui paruoštų atliekų kiekis regione sudarys ~52 proc. visų susidariusių atliekų, t. y. nepasieks valstybiniu mastu 2025 m. iškelto 55 proc. ribos vien pirminio rūšiavimo dėka.

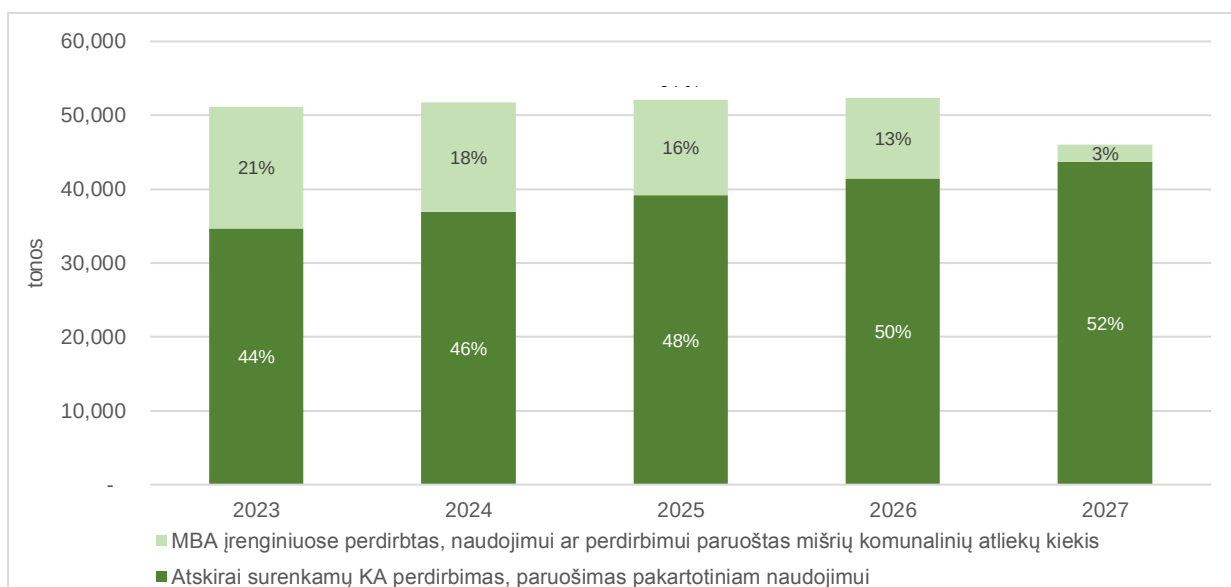
19 paveikslas. Rūšiavimo būdu surinktų ir pakartotiniam naudojimui paruoštų, perdirbtų atliekų kiekis

Šaltinis: sudaryta autorių

Nuo 2027 m. iš MKA atskirtos biologiškai skaidžios atliekos, mineralinės medžiagos nebebus laikomos perdirbamomis, o jų panaudojimas sąvartyno eksploatacijoje bus prilyginamas šalinimui, todėl valstybiniame plane nustatyti komunalinių atliekų perdirbimo ir paruošimo pakartotiniam naudojimui bei komunalinių atliekų šalinimo uždaviniai gali būti pasiekti tik nuosekliai įgyvendinant MBA įrenginių modernizavimo projektus, kurie leis apdoroti higienos atliekas, išgauti santykinai didesnę PA ir AŽ kiekį iš MKA, bei užpildymo operacijoms paruošti energetinės vertės neturinčias atliekas.

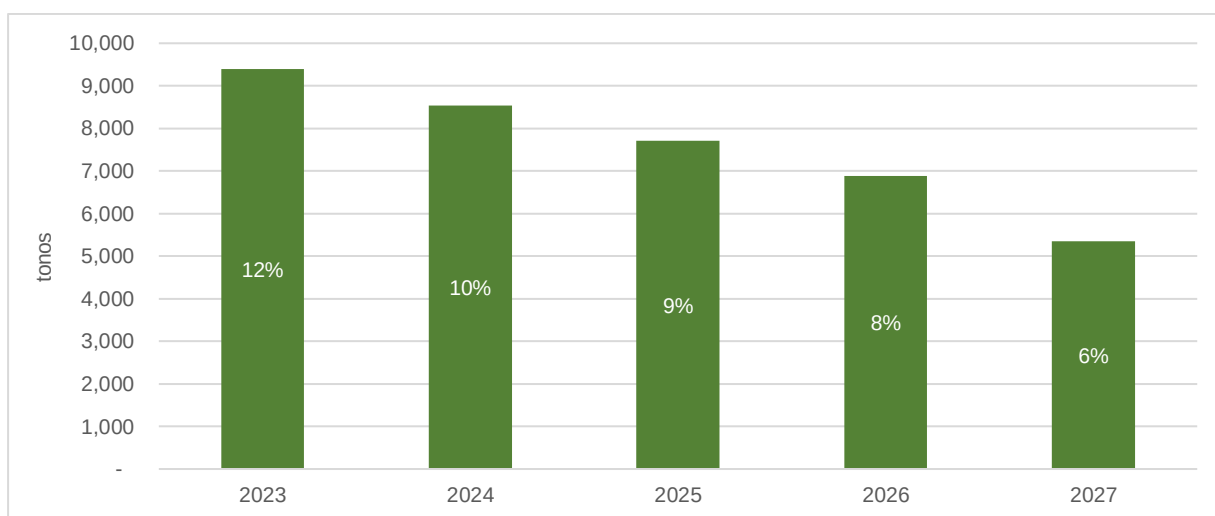
20 paveikslas. Pakartotiniam naudojimui paruoštų, perdirbtų atliekų kiekis

Šaltinis: sudaryta autorių

Pasiekus nustatytus pirminio rūšiavimo, perdirbimo ir paruošimo pakartotiniam naudojimui uždavinius sąvartyne šalintinų atliekų kiekis 2027 m. galėtų sumažėti iki 6 proc. visų susidarančių KA, priklausomai nuo atliekų panaudojimo deginimo įrenginiuose apimtys.

21 paveikslas. Sąvartyne šalinamų atliekų kiekis

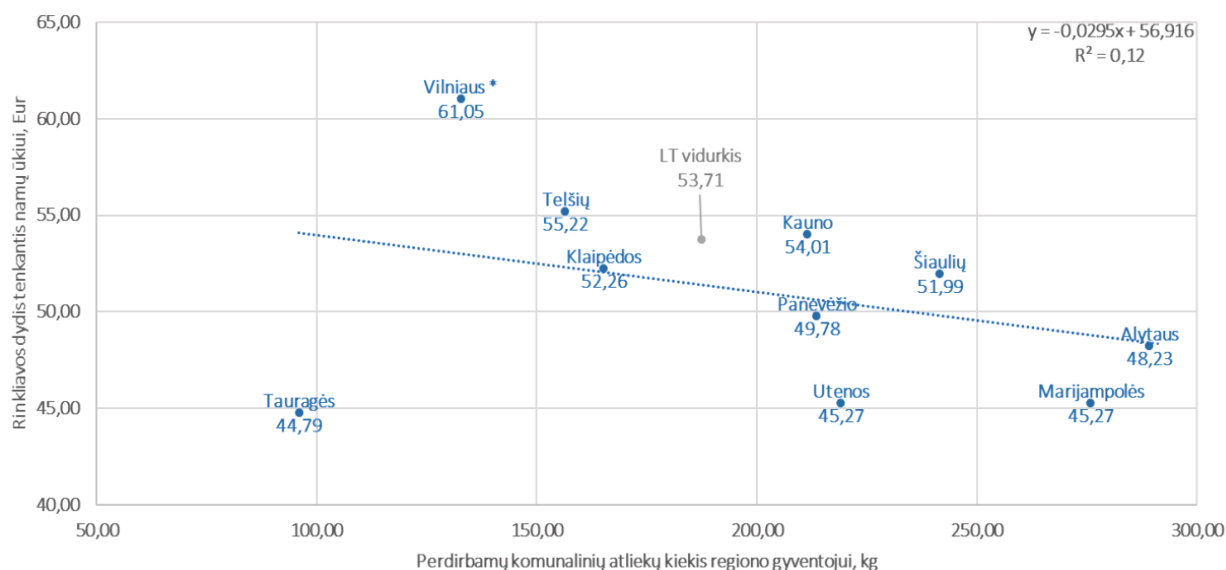

Šaltinis: sudaryta autorių

2.3.9 Poveikio vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžiui vertinimas

Alytaus regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plane numatytos priemonės turės teigiamą poveikį atliekų turėtojų išlaidoms už komunalinių atliekų surinkimą ir atliekų tvarkymą. Planuojama, kad augančios pirminio rūšiavimo apimtys mažins namų ūkių išlaidas. Atitinkama rūšiavimo apimčių ir namų ūkių išlaidų priklausomybė pastebima atliekų tvarkymo regionų masteliu.

22 paveikslas. Vidutinių namų ūkių išlaidų ir pirminio rūšiavimo apimčių santykis

Šaltinis: LRATCA

Augant pirminio rūšiavimo apimtims mažės mišrių komunalinių atliekų kiekis, todėl atitinkamai mažės atliekų tvarkymo (pvz. panaudojimo deginimo įrenginiuose, taršos mokesčio ir kt.) sąnaudos, o didžiąją dalį pirminio rūšiavimo metu surinktų atliekų tvarkymo privalės finansuoti gamintojų ir importuotojų organizacijos. 2027 m. pakankama apimtimi atskyrus maisto-virtuvės atliekas ir pradėjus rinkti plastiko atliekas kartu su MKA, mišriame sraute šiuo metu esančių pakuočių atliekų tvarkymo išlaidas privalės padengti gamintojai ir importuotojai, todėl MKA tvarkymo išlaidos mažės. Ilgainiui gamintojų atsakomybė bus pradėta taikyti ir tekstilės, baldų atliekoms, todėl jų tvarkymas bus finansuojamas gamintojų ir importuotojų organizacijų lėšomis.

Namų ūkių išlaidas neigiamai reikšmingiausiai veiks augantys ir nauji mokesčiai (pvz. taršos mokestis už sąvartyne šalinamas atliekas, taršos mokestis už deginimo įrenginiuose panaudojamas atliekas), investicijos į infrastruktūrą bei naujos infrastruktūros eksploatacija. Planuojamos šios didžiausią reikšmę turinčios investicijos:

- Rūšiavimo centrų Marcinkonyse, Krosnoje, Stakliškėse įrengimas (1,2 mln. Eur);
- Kompostavimo aikštelių Druskininkuose ir Prienuose rekonstravimas bei papildomos technikos įsigijimas (3,35 mln. Eur);
- Mechaninio rūšiavimo įrenginių modernizavimas (1,7 mln. Eur);
- Tekstilės atliekų perdirbimo įrenginių diegimas (1,5 mln. Eur);
- Takniškių atliekų tvarkymo technologijų parke esančios atliekų rūšiavimo aikštelės modernizavimas (0,5 mln. Eur);
- Netinkamų perdirbimui ir energijos gamybai atliekų stabilizavimo įrenginių įdiegimas (2 mln. Eur).

Vertinama, kad atitinkama infrastruktūra padidins komunalinių atliekų tvarkymo išlaidas ~0,85 mln. Eur per metus. Sutaupymai, susiję su nustatytų uždavinių įgyvendinimu, taršos mokesčių, įrenginių eksploatacijos, atliekų surinkimo sąnaudų bei kt. sutaupymais galėtų siekti ~0,9-1,0

mln. Eur. Atsižvelgiant į tai galima teigti, kad namų ūkių išlaidų sutaupymai būtų neženklius, o paslaugų įkainiai nepakitę. Kitą vertus labai tikėtina, kad alternatyviu infrastruktūros nevystymo atveju namų ūkių išlaidos ateityje augtų.

58 lentelė. Vidutinės namų ūkių vietinės rinkliavos išlaidos Alytaus regione³³

Savivaldybė	Vidutinės VR išlaidos, Eur/namų ūkis, 2021 m.	Vidutinės VR išlaidos, Eur/namų ūkis, 2027 m.
Alytaus m.	49,72	48,73
Alytaus r.	42,90	42,04
Birštono	46,14	45,22
Druskininkų	41,12	40,3
Lazdijų r.	41,55	40,72
Prienų r.	58,16	57,00
Varėnos r.	46,31	45,38

Šaltinis: ARATC

Komunalinių atliekų tvarkymo paslauga iki 2023 m. buvo vienintelė viešoji paslauga, kurios kaina nereguliuojama. Siekiant sukurti efektyvesnę KA tvarkymo paslaugų apmokestinimo sistemą, 2021 m. gruodžio 23 d. priimti Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimai (įsigaliojo 2023 m. sausio 1 d.) dėl reguliuojamos komunalinių atliekų tvarkymo kainodaros įvedimo, suteikiant papildomas funkcijas nepriklausomai reguliavimo institucijai – Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai (VERT).

Nuo 2023 m., įsigaliojus naujam reguliavimui, VERT pagal patvirtintą Komunalinių atliekų tvarkymo regioninės kainos nustatymo metodiką nustatys regionines komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainas ir prižiūrės, kaip jos taikomos. Regioninė kaina bus nustatoma 3 metų laikotarpiui, kurią sudarys ARATC reguliuojama kaina, pagrįsta būtinosiomis sąnaudomis. Į regioninę kainą nebus įskaičiuojama:

- komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo sąnaudos;
- komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo sąnaudos;
- komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administravimo sąnaudos.

Visos planuojamos vykdyti, vykdomos ar įvykdytos investicijos, susijusios su reguliuojama veikla, privalės būti pagrįstos ir suderintos su VERT. Taip pat, Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo pakeitime numatyta, kad ARATC privalės sumokėti VERT 0,95 proc. praėjusių kalendorinių metų reguliuojamos veiklos pajamų.

Alytaus regiono savivaldybių tarybos, atsižvelgiant į VERT nustatytą regioninę kainą, taip pat, vadovaujantis 2013 m. liepos 24 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 711 dėl vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo bei savivaldybių vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo teisės aktais (žr. lentelę Nr. 39), pridėdamos savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo administravimo, komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo sąnaudas ir komunalinių atliekų surinkimo iš atliekų turėtojų ir vežimo paslaugų kainą, privalės pagal naują tvarką nustatyti rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžius.

³³ Vertiniamė neatsižvelgiama į infliacijos poveikį išlaidoms

Nustatant vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą ypatingai svarbu išlaikyti LR atliekų tvarkymo įstatyme nustatytus proporcingumo, nediskriminavimo bei solidarumo principus. Pastarasis principas reiškia, kad palankesnes sąlygas dėl ekonominių, gyvenamosios vietos, atstumo iki atliekų tvarkymo įrenginių ar kitų priežasčių turintys komunalinių atliekų turėtojai prisideda prie komunalinių atliekų tvarkymo finansavimo. Solidarumo principo įgyvendinimas yra svarbus, nes:

- Solidarumas atliekų tvarkymo srityje skatina socialinę sanglaudą, skatindamas kolektyvinę atsakomybę ir įvairių suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimą vykdant atliekų mažinimo pastangas, perdirbimo programas ir bendruomenines iniciatyvas. Solidarumas didina bendruomenės įsitraukimą, dalyvavimą ir sąmoningumą, todėl stiprėja bendros atsakomybės ir bendrų tikslų jausmas.
- Padeda siekiant ilgalaikio tvarumo atliekų tvarkymo praktikoje. Principu pripažįstama, kad atliekų tvarkymas yra ne tik individualus ar vietos klausimas, bet ir bendra atsakomybė, kuri peržengia geografines ribas. Skatindamas bendradarbiavimą, dalijimąsi žiniomis ir bendrų sprendimų priėmimą, solidarumas padeda sukurti veiksmingesnes ir tvaresnes atliekų tvarkymo sistemas, kurios gali spręsti didėjančio atliekų susidarymo ir besikeičiančių aplinkosaugos iššūkių problemas.

Bendrai solidarumo principas pripažįsta su atliekomis susijusių iššūkių tarpusavio ryšį ir pabrėžia kolektyvinių veiksmų, sąžiningumo ir tvarumo svarbą. Tai leidžia plėtoti visa apimančią ir atsakingą atliekų tvarkymo praktiką, kuri tausoja aplinką, skatina socialinį teisingumą ir tausoja išteklius ateities kartoms.

1 Priedas

Atliekų tvarkymo sutartys

Organizacija	Sutarties dalykas	Sutarties data	Sutarties Nr.
UAB Žalvaris	Pavojingų atliekų surinkimo iš Alytaus regiono didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių, jų vežimo ir sutvarkymo paslaugos	2021-09-20	Nr. 558
UAB Ecoservice projektai	Pirkimo-pardavimo sutartis	2020-03-27	Nr. 81
	Pirkimo-pardavimo sutartis	2019-09-13	Nr. T.19-61 / Nr. 118
	Alytaus regiono didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse esančių medžio šakų smulkinimo ir susmulkintų šakų transportavimo paslaugos	2021-05-03	Nr. 241
UAB Stikloporas	Pirkimo-pardavimo sutartis	2020-03-02	Nr. 71
UAB Ekobazė	Atliekų tvarkymo sutartis	2020-11-09	Nr. e/2020-11-05/Alytaus RATC Nr. 494
	Padangų atliekų tvarkymo sutartis	2021-10-12	Nr. 601
UAB Grasta	Alytaus regiono didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse esančių medžio šakų smulkinimo ir susmulkintų šakų transportavimo paslaugos	2021-03-19	Nr. 121
UAB Antrinio perdirbimo grupė	Padangų atliekų tvarkymo paslaugų sutartis	2020-09-02	Nr. 336
UAB Ecovox	Sutartis dėl naudojimui skirtų atliekų vežimo	2021-03-26	Nr. 134
	Medienos skiedros pirkimo/pardavimo sutartis	2021-12-29	Nr. 703
UAB Terra Recycling	Metalo laužo (juodųjų ir spalvotų metalų) pirkimo pardavimo sutartis	2016-11-03	-